

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קל"ז | פרשת קרח | תשפ"ג

ירושלים		בני ברק		ניו יורק		לונדון	
בג"מ	א"ת	בג"מ	א"ת	בג"מ	א"ת	בג"מ	א"ת
21:04	20:29	19:26	20:32	21:19	21:01	22:35	22:44
בג"מ		בג"מ		בג"מ		בג"מ	
21:11		21:02		21:41		21:04	

זמני כניסת ויציאת שבת קודש:

השבוע בגליון:

חשיפה: מאיפה הביא מרן הגרש"ז אויערבאך ראייה שביקור חולים יכולים לקיים

בשלוש וחצי דקות? | עמ' ב'

סגולה: הסגולה הנפלאה של המגיד הק' מקאזניץ לעצירת המגיפה והרעב בעירו | עמ' ב'

אקטואליה: ניגוב בקבוק קר שהוצא מהמקרר | עמ' י"ג

פנינים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

מלחמת המהר"ש מבאבוב - באחד שרצה לייסד שילמדו בני ישראל לימודים זרים

אם כמות כל האדם ימתן אלה וגו' לא ה' שלחני (טז, כט).

"שמעתי מפה קדוש כ"ק אמו"ר [רבי שלמה מבאבוב] זלה"ה בעת אשר הרשע המפורסם באראן הירש שר"י, שרצה לייסד שקאלעס (בתי ספר) ללמד את ילדי ישראל לימודים זרים וחכמות חיצוניות ר"ל, ואמו"ר היה לוחם כנגדו בכל עוז...

ופעם אחת בשעת סעודת ראש חודש השמיעי קול דברו ואמר: זכות התורה הקדושה זכות ילדי ישראל העוסקים בתורה יגן עלינו שימות במיתה משונה.

וביאר אז בשם צדיק אחד כוונת הפסוק: אם כמות כל האדם ימתן אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני, דקשה למה אמר 'אם כמות כל האדם ימתן, הוי ליה למימר: בזאת תדעון כי ה' שלחני אם בריאה יברא ה' ופצתה וגו' ואם לא יברא לא ה' שלחני.

ואמר שראה בספר ישן קדמון דאם הרשע מת על מטתו כדרך כל הארץ, אז עדיין לא אבדה רשעתו מן הארץ, ויבואו אחרים ויחזיקו ברשעו. לא כן אם הרשע מת במיתה משונה, אזי במותו יקח הכל ויירד אחריו רשעתו ולא ישאר לה שם ושארית בארץ.

מספר תיבת תשתר"ר - הכי גדול בתורה הק'

כי תשתרר עלינו גם השתרר (טז, יג). אין לך בכל המקרא תיבה במספר רב כמו תיבת תשתר"ר שעולה ט"ו מאות, וכן כל אותיות האלפ"א ביה"א עולים ט"ו מאות פחות ה', ואם תחשוב גם ה' אותיות מנצפ"ך, יעלו למספר ט"ו מאות כמנין תשתר"ר.

זהו שאמרו אל משה, "כי תשתרר עלינו גם השתרר", כלומר, מה שאתה רוצה להשתרר עלינו בכח התורה, ששמעת מפי הגבורה,

זה כוונת הפסוק: אם כמות כל האדם ימתן אלה, אז יבואו אחרים במקומם ושוב יאמרו שלא ה' שלחני, כי תישאר עדיין הרשעות. לא כן אם בריאה יברא ה' וימותו במיתה משונה שלא היתה כמותה בארץ, אז וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'. רק 'אלה', ולא יעמדו אחרים במקומם, כי אתם תמות רשעותם ולא תהא לה שארית, אז הכל ידעו נאמנה כי מנאצי השם הם. ע"כ.

וכאמור היה זה ביום ר"ח, וביום המחרת באה השמועה כי הרשע הנ"ל שחה כוס של סם המות ומת במיתה משונה, ויהי לנס".

קדושת ציון (באבוב) - בפרשתנו

מסר מספרי אביר יעקב לפרשת השבוע עמ' כ"ג

פניני אביר יעקב עמ' ו'

משמע? אמר רבא אם כמות כל האדם ימותון אלה שהן חולים ומוטלים בעריסתן ובני אדם מבקרים אותן וכו'.

מספרים שהג"ד שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ביקר אצל חולה שלוש וחצי דקות. כששאלוהו, האם זה מספיק? ענה (בדרך צחות) שיש לו ראייה מפורשת מהגמרא שזה השיעור לביקור חולים.

שהרי הגמרא אומרת בגדרים, שלא יבקר חולה בשלוש שעות ראשונות של היום, שאז החולה מרגיש טוב, ולא יבין שצריך לבקש עליו רחמים. ולא בשלוש שעות אחרונות של היום, שאז גוברת חולשתו ויחייאש מן הרחמים, נמצא שרק שש שעות מתאימות לביקור חולים.

ובהמשך הגמ' שם (לט, ב) מובא אמר רבא ביקור חולים אין לו שיעור, שאפילו מאה פעמים ביום. א"כ נעשה חשבון 6 שעות הם 360 דקות, וכשנחלקם ל- 100 יוצא 36 דקות. נמצא שזה השיעור לביקור חולים שלוש וחצי דקות (חוץ כשזקוק החולה להישאר אצלו...) דפח"ח.

גידיל תורה-בפרשתנו

(ח"ג קנה). שלכן הוציאו המרגלים דיבה על ארץ ישראל, כי ידעו שכאשר יכנסו בני ישראל לארץ, יעבירו אותם מנשיאותם ויתמנו נשיאים אחרים יעו"ש, ולכן אין לו לקנות בנשיאות אליצפן שהיא אינה אלא לשעה, והוא לגדולה מזו מתוקן. אבל עכשיו אחר גזירת המרגלים שראה שגוזרים שיהיו מ' שנה במדבר, נתעורר קנאתו למפרע מדוע מינו את אליצפן ולא אותו שהוא הגדול.

בנין אריאל - בפרשתנו (וכע"ז בקיצור בקדושת לוי)

ביקור חולים של שלוש וחצי דקות...

אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקדת כל האדם וגו' (טז, כט).

בגמ' נדרים (לט, ב) איתא אמר ריש לקיש רמז לביקור חולים מן התורה מנין, שנאמר אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקדת כל אדם וגו', מאי

הכתובה בכ"ב אותיות התורה וה' אותיות מנצפ"ך, הלא גם אנו שמענו התורה מפי הגבורה, ואם כן גם לנו יש כח זה.

פענח רזא (רבינו יצחק בר' יהודה הלוי ז"ל - מגדולי הראשונים) בפרשתנו

מדוע רק עכשיו נזכר קרח לחלוק על הנשיאות

ויקח קרח וגו' (טז, א). וברש"י מה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עזיאל.

לכאורה אינו מובן, למה החריש קרח עד כה מלחלוק על נשיאותו של אליצפן, הלא כבר היה נשיא כשמנו את ישראל באחד לחודש השני, בפרשת במדבר (לעיל ג, ל).

וי"ל, קודם גזירת המרגלים היו ישראל ראויים להיכנס מיד לארץ ישראל, על כן סבר קרח שגדולת אליצפן לא יהיה רק לזמן מועט דהא בזמן מועט יכנסו לארץ ישראל, וכדאיתא בזה"ק

סגולת השבוע

הסגולה הנפלאה של המגיד הק' מקאזניץ לעצירת המגיפה והרעב בעירו

ופדונו מבין חדש תפדה בערך כסף חמשת שקלים בשקל הקדש עשירים גרה הוא (יה, טז). אחת כ"ד מתנות כהונה, שאנו זוכים לקיים בזמנינו היא המצוה הנדירה של "פדיון הבן".

טעם נפלא לנתינת המעות לכהן, נתן הרה"ק רבי לוי יצחק גרינוולד אב"ד צעהלים זצ"ל בספרו מגדלות מרקחים (בסו"ס ליקוטים) עפ"י דאיתא בשם הרה"ק המגיד מקאזניץ זצ"ל, שפעם אחת היתה מגיפה בעירו ר"ל, וגם היה יוקר ודוחק גדול, ובידם אין פרוטה לפרוטה כי אפס כסף, ונאספו אליו כל בני עירו להתפלל על שני דברים אלו, ואמר המגיד הק' שהנה אמרו ז"ל (תענית ח): שאי אפשר להתפלל על שני דברים כאחד "אתרתי לא מצליגן", והעצה היעוצה לבקש רחמים על הרעב ובמילא ניוושע על המיתה משום דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב - דאין הקב"ה נותן פרנסה אלא לאנשים חיים. והוסיף המגיד הק' ואמר: הקב"ה ברא את עולמו עם התורה שיש בה כ"ב אותיות, ולקח הקב"ה אות אחת מהכ"ב אותיות והיא אות ע"ן ונתנו במתנה לצדיקים, והצדיקים כשהם רואים שמתעוררים דינים על ישראל, ושולטים ח"ו ג' אותיות מ.ו.ת. בעולם, אזי לוקחים הם את האות ע"ן ונותנים בין הג' אותיות האלה ונעשה צירוף של תיבת מ.ע.ו.ת., וזהו מרומז בפסוק (תהלים לג, יח) "הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו להציל ממו"ת נפשם ולחיותם ברעב" ונושעים בכפליים עכד"ק.

ועל פי זה י"ל, הנה הילד בתוך ל' יום, הוא נפל ועדיין אינו בחזקת בר קיימא והיא בחזקת מת, על כן כשיוצא מחשש נפל לחזקת בר קיימא הו"ל כניצול ממות, לכך נותנים מעות לכהן לרמז דהשי"ת יתן ע' בתוך האותיות מו"ת שהיה עד עתה, ויעשה צירוף של תיבת מעו"ת, שהכהן ישפיע לו גשמיות עכ"ד הנפלאים.

קו 'מחברים'
שע"י ממלכת התורה עוז והדר
02-803-9999

וְהִנֵּה פָּרַח מִטֵּה אֶהָרָן:

רצה לזכות את שותפו שאינו שומר תורה ומצוות באכילת כשר, והביא לו 'אוכל כשר' במשך שנה שלימה, ולבסוף התברר שהאכיל בזה את כלבו - והסוף המפתיע אין שנכדו חזר בתשובה...

ר' יצחק נאלם דום, ליבו נשבר לרסיסים בקרבו וסירב להאמין, מה?! טרחתי עמלתי ושילמתי ממיטב כספי בעבור כלב?! סברתי לתומי כי יהודי נוסף בדרך אל האור, והנה התבדיתי, אוי לי ואבוי לנפשי. מה פשעי ומה חטאתי כי נתקיים בי בהידור 'לכלב תשליכון אותו'. בסה"כ רציתי להועיל ליהודי חברי, והיה זה שנה של מסירות נפש בכדי לזכות כלב עם אוכל גלאט מהדרין?! הוא חזר לביתו והסתגר בחדרו, ובכה בדמעות שליש כשכולו תמיהה על רצונו הטוב, ומה שחשב שעשה מצווה, הלך לריק...

שני יהודים שותפים בעסק התכשיטנות חיו בארה"ב. מרחק רב הבדיל ביניהם, בעוד האחד ר' יצחק, היה יהודי חסידי וירא שמים, היה שותפו תינוק שנשבה, שלא ידע בין ימינו לשמאלו ביהדות, החסיד ניסה בכל עת להשפיע על חברו לשנות את דרכיו ולהתקרב, אך הדברים נפלו על אוזניים אטומות. ויהי היום, ואשת השותף הלכה לעולמה, כשבא שותפו החסיד לנחמו וראוהו עמוק באבלו חישוב כי עתה היא שעת הכושר הנכונה והחל לשדלו בדברים כי אולי ושמה הזמן גרמא להתחזק בתורה ומצוות לעילוי נשמתה.

ואכן, הפעם נפלו דבריו על אוזניים קשובות. השותף החל לחשוב מעט ולהרהר, ולבסוף ענה כי אמנם חשב כבר על כך והיה אכן רוצה להתחיל להתחזק בכשרות, אך היות ואשתו איננה, ומסעדה כשרה אין באזורו לקנות מאכלים כשרים, וגם בניו אינם דתיים, לכן יקשה זה עליו מאוד, והוא נמנע מלקבל על עצמו את המצווה הזאת. חברו הנאמן שמצא פתח פתוח בדבריו, קפץ ואמר, אני אארגן בשבילך אוכל כשר, ועליך נשאר רק להקפיד לאכול מאלו בלבד. השותף הסכים לדבריו, ומאז היה מרחיק ר' יצחק גדוד לעיר סמוכה, שם שכנה מסעדה כשרה למהדרין, קנה ממיטב המאכלים שיספיקו למשך שבוע והביאם לבית שותפו בשפע.

סדר זה היה קשה מאוד לאותו חסיד, הנסיעה הארוכה והזמן שהקדיש לכך, וגם הממון הרב שהשקיע במאכלים לקחו ממחייטו המזערית, אך בכל פעם התחזק כי בזכותו אוכל יהודי נוסף בכשרות, והיה זה שכרו, ואדרבה לפום צערא אגרא. כך עבר שנה תמימה בלא להפסיד שבוע.

עברה השנה. ובאחת הפעמים שהביא ר' יצחק לשותפו את מזונותיו לאותו שבוע, פנה אליו הלה ואמר לו, ידידי יצחק, אני מעריך אותך למאד על כל השנה, אך כבר הבאת די, ומהיום והלאה הינך פטור ואינך צריך להביא לי יותר, אינני רוצה שתמשיך לטרוח למעני. ר' יצחק לא ויתר על הזכות והתעקש כי רוצה להמשיך בהסדר זה. ענה לו חברו, אל תכעס עלי, אך דע לך שלמשך כל השנה האחרונה לא אכלתי כלל ממה שהבאת לי, אכלתי משלי, אוכל לא כשר...

החסיד לא ידע את נפשו, וחישוב להתעלף... זאת למה, שאל בטרוניה קלה, מה אכפת לך לאכול כשר. השותף השיב כי האוכל שהביא היה מלוח במקצת לטעמו והוא אינו אוהב מלח, לכן העדיף לאכול אוכל שלו נטול מלח. בתמיהה מהולה בכעס שאל את חברו, וכי בעבור כך לא אכלת, בגלל טיפת מלח זרקת אוכל של שנה שלימה לאשפה, הרי השקעת בכך הון ודמים תרתי משמע. אל דאגה, כספך לא ירד לטמיון כלל, וחלילה לא זרקתי אוכל לאשפה, את האוכל הגשתי ישר לכלב שלנו, והוא אוהב מלוח,

הוא לא הותיר ממאכליך שריד ופליט. ואכן כפי עיניך הרואות השמין הכלב מאז והתפטם כדבעי, כל זאת בזכותך ובזכות מאכליך, ואכן תודה רבה, אך מעתה ואילך אסתדר לבדי ואינך צריך לטרוח עבור הכלב...

ר' יצחק נאלם דום, ליבו נשבר לרסיסים בקרבו וסירב להאמין, מה?!

טרחתי עמלתי ושילמתי ממיטב כספי בעבור כלב?! סברתי לתומי כי יהודי נוסף בדרך אל האור, והנה התבדיתי, אוי לי ואבוי לנפשי. מה פשעי ומה חטאתי כי נתקיים בי בהידור 'לכלב תשליכון אותו'. בסה"כ רציתי להועיל ליהודי חברי, והיה זה שנה של מסירות נפש בכדי לזכות כלב עם אוכל גלאט מהדרין?! הוא חזר לביתו והסתגר בחדרו, ובכה בדמעות שליש כשכולו תמיהה על רצונו הטוב, ומה שחשב שעשה מצווה, הלך לריק.

עברה כמה שנים, ועל דלת בית באיזור היהודי בברוקלין דופק סטודנט. היה זה במסגרת לימודיו באוניברסיטה כשקבוצת סטודנטים גימ עסקו בלימודי יהדות, במהלכה הוצרכו לעקוב מקרוב אחר חיי היהודים ואורחותיהם, ועל מטבח הבית היהודי. בעלת הבית פתחה את הדלת והוא הציג את עצמו וביקש את רשותה להיכנס אל הבית לראות את התנהגות היהודים, וללמוד על המטבח ודיניו. היא הכניסה אותו במאור פנים יהודי, וכיבדה אותו במנת דגים מכובדת שגמרה זה עתה לבשל לכבודה של שבת, הרעב הכה בו והוא נענה להצעתה בחפץ לב, זאת על אף האיסור מצד המכללה להסכים להתיידד עם היהודים חלילה...

סבר הפנים היפות שהתקבל בהן, הייתה זרה לו, הוא לא הכיר הכנסת אורחים ומידות טובות שכאלו ואהבת הזולת שכזו, הוא השיב לה על התפעלותו העצומה בשבח העם היהודי, וכשהוא מסיים פלט והוסיף: נראה כי אכן צדקו דברי סבי ... היא כלל לא הבינה במה מדובר, ולכן שאלה אותו לפרש דבריו, וענה לה, שסבא שלו היה משגן תמיד ללא הרף כי אין כמו העם היהודי, במאור פניו הייחודי והכנסת האורחים שלו הפלאית, ואכן רואה אני עתה שהוא צדק.

מנין ידע זאת סבך, שאלה בעלת הבית, והוא השיב כי סיפור ארוך זה, והכל התחיל מעת שהסבא התאלמן לפני כמה שנים, ויהודי מיוחד הביא לו מנות אוכל מדי שבוע! סבא שלי אמנם לא אכל זאת מחמת מליחותם והיה משליכם לכלבו, אך תמיד, אבל תמיד, היה משגן ומבהיר כי עלינו ללמוד מאורחותיו של אותו יהודי שבמסירות נפש דאג לחבירו. סיים

הסטודנט והדגיש שוב, במסגרת לימודי הסתובבתי בקרב כל מיני דתות ועדות, אך אכן נוכחתי לדעת כי סבי צדק ואין כמידת טובם של היהודים. בעלת הבית התרגשה למאד, ושאלה אותו איך קראו לאותו חבר מסור

בעלת הבית התרגשה למאד, ושאלה אותו איך קראו לאותו חבר מסור של סבך, 'יצחק' ענה הנכד מי יתן אי פעם ואזכה למצוא אותו. אמרה לו בעלת הבית, הנה יצחק זה 'בעלי' הוא' שהיטיב עם סביך, ויושב הוא כעת למטה במשרדו, מיד אקרא לו ויעלה. ר' יצחק עלה, התיישב עם הנכד הסטודנט וגילה והודיע לו שיהודי טהור הוא לכל דבר, והחל מגולל עמו שיחה על התורה והיהדות, הנכד, שלא כסביו, גילה התעניינות במידה רבה, וכך במשך תקופה שב אט אט, והחל שומר תורה ומצוות עד שנעשה בעל תשובה אמיתי

לאחר אינסוף בירורים והתייעצויות, פנה לרופא בכיר מאוד, שמרפאתו הפרטית שכנה בתוככי אחד מבתי החולים הירושלמיים. הלה נחשב למומחה עולמי בתחום עמוד השדרה, מנתח בעל שם, פרופסור מוכר ומפורסם. כשנכנס אל הרופא הבכיר והלה עבר על הבדיקות ומישש את הגב הדואב, קבע באופן חד משמעי: 'עליך לעבור ניתוח דחוף שיאזן את עמוד השדרה שלך. למעשה – עיכוב בביצוע הניתוח גובל בסכנת שיתוק ובפיקוח נפש! הבחור שמע את הדברים, וחש שהאדמה נפערת תחתיו.

הרופא שב והסביר בנחרצות את מצב הסיכון החריג של עמוד השדרה, וביקש מהבחור להזדרז בקבלת ההחלטה הנכונה – שהיא, אליבא דהרופא כמוכן – לקבוע במהירות ניתוח דחוף, אותו יבצע הרופא הזה בעצמו, בעלות של עשרת אלפים דולר!

גם בימינו זהו סכום גדול, אולם בעת ההיא – היה זה סכום עתק של ממש. כשהבחור שמע את הסכום המדובר הוא חשב שהעולם מסתחרר מול עיניו, מנין לו סכום כסף כה גדול בזמן קצר. אולם הרופא האיץ בו שהחיים יותר חשובים מכסף, וכדאי למהר להחליט...

הפגישה הזו נערכה בשעת ערב, והבחור החליט כי אינו יכול לקבל החלטה כזו בכוחות עצמו, והחליט לנסוע תיכף ומיד לבני ברק ולשאול את פי הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל – הסטייפלער. בימים ההם דרכי התחבורה לא היו משוכללות כמו היום, והדרך ארכה זמן רב. רק סמוך לחצות לילה הגיע הבחור למעונו של הסטייפלער, ועם כניסתו סיפר על כאביו וייסוריו, על הוראת הרופא אותה שמע לפני כמה שעות, ועל כך שהוא אובד עצות...

הסטייפלער הקשיב לדברים, ומיד השיב ואמר בנחרצות: 'לא ניתוח, לא דחוף, ולא פיקוח נפש. סע חזרה לירושלים, תלך עכשיו ומיד לרופא ותאמר לו שהניתוח מיותר לחלוטין, וכל מה שדחוף בעניין הזה – הם עשרת אלפים הדולרים שהוא רוצה בכדי לצאת לחופשה יקרה עם אשתו... תאמר לו בשמי שלא יעשה זאת על הגב שלך! – ובקשר לכאבים – תמתין עוד חצי שנה ותראה אם לא יחלפו מעצמם!'

הבחור היה המום, ניצב תחתיו כמאובן. הוא היה בטוח שזה עניין של שעות עד הניתוח, והסטייפלער מבטל את הדברים מכל וכל, וגם מצייד אותו במסר חריף וחד אל הרופא. מפיו התפרצו השאלות בזו אחר זו: 'וכי איך אסע עכשיו לירושלים? ולמה שאמצא את הרופא בשעה כזו בבית החולים? וכיצד אעז לומר לו בפניו תוכחה כה חריפה? – תמה במבוכה. אולם הסטייפלער, בחדות ובנחרצות, השיב לו בשאלה: 'וכי אין לך אמונת חכמים? עשה כפי שהוריתי לך!'

הוא יוצא מביתו של הסטייפלער, ורכב חולף עוצר לידו. הוא מסביר במבוכת מה שהוא מחפש דרך להגיע לירושלים, והנהג משיב לו כי הוא בדרך לירושלים... כשהתקרבו לעיר הבירה, הנהג שואל אותו לאן פניו מועדות בתוככי העיר, ואז התברר כי הנהג נוסע לכיוון אותו בית חולים בו עובד הרופא, כך שהבחור זכה בהסעה ישירה כמעט מדלת לדלת...

הוא יוצא מביתו של הסטייפלער, ורכב חולף עוצר לידו. הוא מסביר במבוכת מה שהוא מחפש דרך להגיע לירושלים, והנהג משיב לו כי הוא בדרך לירושלים... כשהתקרבו לעיר הבירה, הנהג שואל אותו לאן פניו מועדות בתוככי העיר, ואז התברר כי הנהג נוסע לכיוון אותו בית חולים בו עובד הרופא, כך שהבחור זכה בהסעה ישירה כמעט מדלת לדלת...

של סבך, 'יצחק' ענה הנכד מי יתן אי פעם ואזכה למצוא אותו. אמרה לו בעלת הבית, הנה יצחק זה 'בעלי הוא' שהיטיב עם סבך, וישוב הוא כעת למטה במשרדו, מיד אקרא לו ויעלה. ר' יצחק עלה, התיישב עם הנכד הסטודנט וגילה הודיע לו שיהודי טהור הוא לכל דבר, והחל מגולל עמו שיחה על התורה והיהדות, הנכד, שלא כסביו, גילה התעניינות במידה רבה, וכך במשך תקופה שב אט אט, והחל שומר תורה ומצוות עד שנעשה בעל תשובה אמיתי.

בדרך פלאית של השגחה פרטית הועיל אותו אוכל שהושלך לכלב, שדוקא סטודנט זה ידפוק על בית זה ויספר את סיפורו.

סופו של הסיפור מרגש לא פחות, עברה כשנה מאז חזר הנכד בתשובה, והנה הסב גם הוא שב על עקבותיו בתשובה שלימה, והתקיים בהם הכתוב 'זהיב לב אבות על ידי בנים ולב בנים על ידי אבותם', וגם זה בכח אותו אוכל כשור שהוגש שנה שלימה לו... כלב. ברוב הימים תמצאנה!

ללמדנו בא, שאין מעשה טוב שיורד לתהום, כולם פועלים גדולות ונצורות אם במוקדם אם במאוחר. ודבר זה תשובה ניצחת היא ליצר הרע, שבתחבולות בא אצל האדם ומפתחו בחלקקות לשונו, מה יתן לך ומה יוסיף לך מצוה נוספת זו, אך לא כן הדבר, כל מעשיך בספר נכתבים, ויבוא היום והמה יועילו ויפעלו את פעולתם, ואין שום מצוה ולימוד תורה שהולכת לאיבוד, והקב"ה משתעשע ונהנה מכל יהודי ומכל מעשה ולו הדל ביותר.

אומרת התורה בפרשתנו, 'והנה פרח מטה אהרן לבית לוי, ויצא פרח ויצא ציץ' (וי, כג), מתרץ הגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל בספרו 'דרש משה', כיצד הוציא מטה אהרן שקדים והפרחים כבר נשאר, הרי כשיוצאים הפירות, הפרחים כבר נובלים ונושרים? לאיזה טעם נצרף נס גדול זה?? ביאר הרב יסוד נפלא מאד: ללמדנו שכל הדברים המביאים לקדושה, אינם בטלים ונעלמים; וכל עמל האדם לתורה ומצוות, גם אחרי קיום המצווה שהיא הפרי, הפרחים עצמם – שהם העמל הטרחה והצער שבאו לו כדי לקיים המצווה, הרי הם קיימים ועומדים לעד, ושכרם שמור לו לבעליו לנצח!

(גל פניני בית הלוי)

בְּקֶרֶב יִדְעֶה:

ההוראה המפורשת של מרן הסטייפלער לבחור שלא לעשות ניתוח גב, ומסר חריף לרופא שלא יעשה הון על הגב שלו...

'התייעצתי עם הסטייפלער, והוא אמר לי למסור לך כדברים האלה: לא ניתוח, לא דחוף, ולא פיקוח נפש. הניתוח מיותר לחלוטין, וכל מה שדחוף לך - הם עשרת אלפים הדולרים שאתה רוצה בכדי לצאת לחופשה יקרה... אל תעשה זאת על הגב שלי!'

עתה היה תורו של הרופא להפוך למאובן, בשרו נעשה חידודין חידודין והוא רעד ורטט באימה. 'חזור בבקשה לסטייפלער ותגיד לו שהוא צודק, אני מבטיח שלא אעשה כן שנית. להבא אקבל החלטות רק מתוך שיקול דעת מקצועי ללא נגיעות אישיות! - אמר, כשהוא מוסיף בגמגום מילות התנצלות נבוכות...

היה זה בשנת תשל"ז, בירושלים עיר הקודש. בשיכון הרבנים שברוממה התגורר בחור ישיבה, שביום מן הימים תקפו אותו כאבי גב קשים ומיסרים. הבחור דרש וחקר ברופאים, ניסה טיפולים שונים ואף משונים, ודבר לא עזר. כל עצמותיו תאמרנה כאב, הוא התקשה לנהל סדר יום תקין או לעלות במעלות התורה. כאבי הגב פשוט לא הניחו לו!

הסטייפלער
הקשיב לדברים,
ומיד השיב
ואמר בנחרצות:
'לא ניתוח, לא
דחוף, ולא פיקוח
נפש. סע חזרה
לירושלים, תלך
עכשיו ומיד
לרופא ותאמר לו
שהניתוח מיותר
לחלוטין, וכל מה
שדחוף בעניין
הזה - הם עשרת
אלפים הדולרים
שהוא רוצה בכדי
לצאת לחופשה
יקרה עם אשתו...
תאמר לו בשמי
שלא יעשה זאת
על הגב שלך! -
ובקשר לכאבים
- תמתין עוד
חצי שנה ותראה
אם לא יחלפו
מעצמם!'

הילדה לקחה את הכסף, והבן שלי התמלא סיפוק ושמחה על המצווה שקיים.

**לא עברו חמש דקות, והנה הטלפון מצלצל. על הקו
יהודי ששואל: "יש לכם בן ששמו מוישי?"**
"כן."

"מצאתי כאן באוטובוס תעודת אחריות של קניית שעון על שמו."

הבן שלי, שלצורך הסיפור נקרא לו מוישי, מגיע ערב אחד הביתה, ובידו
שטר של חמישים שקלים. הוא מצא אותו באחד ממבואות הבניין, ושאל
אותי: "מה צריך לעשות עם זה?"

אמרת לו: "ההלכה היא 'הרי אלו שלו'. אין על זה סימן, ואתה יכול לקחת
את זה. אבל לפני שאתה שם את הכסף בארנק שלך, תקשיב לסיפור..."

אברך שלמד בישיבת פורת יוסף, ניגש לראש הישיבה הגאון הרב בן
ציון אבא שאול, וסיפר לו שהוא מצא שלוש מאות לירות, שהן משכורת
של חודש שלם. האם הוא יכול לקחת אותן? ענה לו הרב: 'על פי ההלכה
מוותר לך לקחת אותן, אולם תחשוב, נראה שסכום זה נפל מכיסו של אחד
הלומדים כאן. זאת המלגה שהוא מקבל בסוף החודש, ובאמצעותה הוא קונה
אוכל לילדים שלו. מה דעתך לשים מודעה של השבת אבידה, אודות הכסף
שמצאת?'

המוצא מיהר לכתוב מודעה, ואכן תוך זמן קצר נמצא האברך שהסכום
נפל מכיסו, והוא שמח מאד שכספו חזר אליו. ראה ראש הישיבה כן, ואמר
לאברך המוצא: 'אתה לא צריך להפסיד מהעצה שנתתי לך. הן בדין המציאה
היתה שלך, ונהגת לפנים משורת הדין. לכן אני נותן לך עכשיו שלוש מאות
לירות'."

מוישי הקשיב בתשומת לב לסיפור, ואחר הוספתי ואמרת: "תאר לעצמך
שהשטר של חמישים השקלים היה נופל מהכיס שלך. כמה היית מצטער על
זה! תחשוב שילד או ילדה כלשהם היו צריכים לשלם משהו, והשטר נפל
להם בדרך. כמה זה ישמח אותם אם תחזיר להם'."

מוישי קיבל את דבריי. הוא ניסח שתי מודעות של השבת אבידה, ותלה
אותן בשני מקומות בבניין. תוך כמה דקות דפקה על דלת ביתנו ילדה
קטנה, וביקשה את הכסף. היא אמרה שהוריה שלחו אותה עם השטר כדי
לשלם למורה פרטית, והשטר אבד לה. היתה להם עוגמת נפש גדולה מאד
מהאבידה, כיוון שלהוריה אין כסף מיותר, והם כל כך שמחו לראות את
המודעה ולקבל את הכסף חזרה.

הילדה לקחה את הכסף, והבן שלי התמלא סיפוק ושמחה על המצווה
שקיים.

לא עברו חמש דקות, והנה הטלפון מצלצל. על הקו יהודי ששואל: "יש
לכם בן ששמו מוישי?"
"כן."

"מצאתי כאן באוטובוס תעודת אחריות של קניית שעון על שמו."
לקחתי ממנו פרטים, כדי שמוישי יוכל לקחת ממנו את התעודה, ושנינו
השתוממו מההשגחה הנפלאה. מוישי שלנו קיבל שעון יקר במתנה, אולם
לפני שבוע הוא נשבר.

כשהלך לחנות כדי לתקן את השעון, לא הסכימו להיענות לפנייתו ללא
תעודת אחריות. שעון חדש לא יכולתי לקנות לו, והוא כבר הצטער על
אובדן התעודה והשעון גם יחד. עתה, אחרי שהשיב אבידה לפנים משורת
הדין, חזרה אליו אבידתו שלו, ששוויה גדול יותר. ראינו בחוש שהקב"ה
שמח עם המעשה של מוישי.

(גליון השגחה פרטית)

העובדה כי הגם הראשון בכוחה של אמונת החכמים כבר התחולל, הפיחה
מעט ביטחון עצמי בנפשו של הבחור, ובהגיעו לבית החולים, כבר לא התפלא
לשמעו שהרופא התעכב בבית החולים לצורך ניתוח דחוף, וכעת הוא בחדר
הניתוח. 'תוכל להמתין לו כחצי שעה והוא ייצא' – אמרה לו המזכירה, והוא
המתין כמובן, כשבפניו ניצבת המבוכה האמיתית: לומר לרופא את דבריו
החריפים של הסטייפלער, להוכיח אותו על שביקש לנתחו ללא צורך, אך
ורק מתוך רדיפת בצעו!

כשהשעון הורה על כמעט 3 לפנות בוקר, יצא הרופא מחדר הניתוח,
ולפניו ניצב הבחור שהיה כאן בתחילת הערב. עינו של הרופא אורו, בטוח
היה כי זממו עלה בידו. אלא שאז הבחור אזר אומץ, מילא את רוחו ונפשו
באמונת חכמים איתנה, פנה אל הרופא ואמר לו בנחישות:

'התייעצתי עם הסטייפלער, והוא אמר לי למסור לך כדברים האלה: 'לא
ניתוח, לא דחוף, ולא פיקוח נפש. הניתוח מיותר לחלוטין, וכל מה שדחוף
לך – הם עשרת אלפים הדולרים שאתה רוצה בכדי לצאת לחופשה יקרה...
אל תעשה זאת על הגב שלי!'

ענה היה תורו של הרופא להפוך למאובן, בשרו נעשה חידודין חידודין
והוא רעד ורטט באימה. 'חזור בבקשה לסטייפלער ותגיד לו שהוא צודק,
אני מבטיח שלא אעשה כן שנית. להבא אקבל החלטות רק מתוך שיקול
דעת מקצועי ללא נגיעות אישיות' – אמר, כשהוא מוסיף בגמגום מילות
התנצלות נבוכות...

סיפור מופלא זה, המופיע בספר 'אריה שאג' מפי בעל המעשה, עוסק
ב'עמוד השדרה', ויש בו את עמוד השדרה של האמונה היהודית. הנה כי כן,
בלי לבחון את הגב ובלי לראות בדיקות, הסטייפלער ידע נאמנה לא רק עד
כמה אין צורך בניתוח, אלא גם את המניעים האישיים המכוונים של מי
שהמליץ על הניתוח המיותר... עיני חכמים צופות למרחוק, עצתם אמונה,
פעולתם אמת!

הבה ניקח עימנו את המסר הזה לחיים שלנו. כשרואים בעינינו את ניסי ה'
בפי נביאיו – כל בר דעת מאמין, אין זו פקחות כלל ועיקר. אמונת חכמים
נמדדת דווקא כשלא רואים, כשאנו נדרשים לבטל את הדעת העצמית,
כשהמוח שלנו מסרב להכיר ולהסכים, ובכל זאת - - -

הבה נאמין בחכמים ובתלמידיהם, הבה נדבק בצדיקים. הבה נקשיב
להוראותיהם, נפעל על פי הדרכתם, נבטל את עצמנו ואת דעתנו בפניהם.
ככל שאמונת הצדיקים שבליבנו תתעצם – כך נזכה להתחבר לבורא עולם
ולדבוק בו בכל לב, וזו מטרתנו בחיים.

(פניני פרשת השבוע)

יִקְחוּ אִישׁ מִטְהוֹ:

**קיים מצות השבת אבדה לפני משורת
הדין, וזכה תיכף להשבת אבידתו שנעלמה
ממנו...**

**מוישי קיבל את דבריי. הוא ניסח שתי מודעות של
השבת אבידה, ותלה אותן בשני מקומות בבניין. תוך
כמה דקות דפקה על דלת ביתנו ילדה קטנה, וביקשה
את הכסף. היא אמרה שהוריה שלחו אותה עם השטר
כדי לשלם למורה פרטית, והשטר אבד לה. היתה להם
עוגמת נפש גדולה מאד מהאבידה, כיוון שלהוריה אין
כסף מיותר, והם כל כך שמחו לראות את המודעה
ולקבל את הכסף חזרה.**

פנינים על הפרשה:

ולפיכך אחר שני פסוקים אלו שגרמו בהם שם מ"ב, כתב המש פ'עמים 'אור' כנגד חמשה אמונים. וקרא אמן בשם 'אור' להראות גדלת אמן, שעל ידי ענייתו גורם הארה בעולמות עליונים למעלה ומשם משתלשלת עד למטה, לפי שאמן גימטריא הו"ה אדנ"י, ועל ידי ענייתו גורם להם יחד. ולכן אשרי שומר אמונים, והמבטלו גדול עונו מנשא, כי נדון בשאול:

'כל אשר תמצא ידך לעשות בכרך', כנגד תיבות שבקדיש

ונראה לעניית דעתך, שזה רמז שלמה המלך עליו השלום (קהלת ט י) 'כל אשר תמצא ידך לעשות בכרך עשה כי אין מעשה וחשבון בשאול וגו', בא לרמז על המ"ב תבות שיש בקדיש, והם י"ד וכו"ח, וזהו 'כל אשר תמצא ידך' כנגד י"ד תבות, 'בכרך' כנגד כ"ח תבות. והא דקרי להו 'ידך' לכתב' בכנוי לאדם, משום דאדם מרבה לשכינה, והכח והגבורה שמוסיף למעלה נחוסף באדם עצמו, ובקדיש מוסיף האדם פח והארה ביד ובכח של מעלה, וגם פח האדם נחוסף הארה בידו ובכחו, ולפיכך קרי להו בכנוי. וכשיענה האדם ויכון ב"ד ובכ"ח תבות נצול מלרדת לשאול, וזהו 'כי אין מעשה וחשבון בשאול', דהיינו אין צריך לדון במעשה ולא לתת חשבון בשאול:

ולפיכך צריך האדם להיות זהיר וזריז בעניית אמונים כי בזה מוסיף פח למעלה ומתכפרים עונותיו, וכמו שאמר הכתוב (דברים לב ג) 'כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו', דהיינו 'כי שם ה' אקרא' הוא קריאת הקדיש, אז אתם העונים 'הבו גדל לאלהינו', וענו בכונה. וראשי תבות 'גדל לאלהינו גימטריא ג"ל, הם כ"ח תבות וחמשה אמונים שצריך העונה לענות. ולכן השב בתשובה צריך להזהר בעניית אמונים. וזה הוא בראשית הרומז לתשובה כאמור, אתה בעל תשובה בכרך תענה אמן? והא שמה רבא, וזה הוא תקון גדול לכפרת עונותיו: (נגזי המלך, תיקון התשובה אות ל)

עניית 'אמן' תיקון גדול לעונות חמורים

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). בראשית ראשי תבות תקון רפואת ברית יהיה שומר אמונים. בא לרמז מעין מה שכתבנו סמוך לזה דיהיה זהיר וזריז בברכות. וכמו שצריך להיות זהיר בברכות כך יותר ויותר צריך להיות זהיר וזריז בעניית אמונים, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות גג) גדול העונה אמן יותר מן המברך. וכמו שכתב הרב רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום בזהר הקדוש (ח"ג רפה). על פח אמן כמה גדול פח

עניית 'אמן' בכל כחו, קורעת גזר דין

זה עני קרא וה' שמע ומכל צרותיו הושיעו (תהלים לד ז). הנה אמרו רבותינו ז"ל (שבת קיט:): דהעונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דינו. נמצא, אפלו נחתם אדם בספר רשעים, כשישוב בתשובה ויענה אמן בכל כחו, קורעין לו גזר דינו והזורים וחוקמים אותו בספר צדיקים. והנה אינו נקרא עני אלא מי שעני מן התורה ומהמצוות והמעשים טובים. וזהו שאמר זה עני, דהיינו, זה האיש, אף על פי שהוא עני מכל מצוות התורה ועכשו קרא קדיש וענה אותו בכל כחו, וה' שמע, ובלבד שיצרף עמו התשובה. והתשובה רמוזה במלת קרא ובמלת שמע, דשיניהם עם ב' כוללים גימטריא 'תשובה', ואז בזה ומכל צרותיו הושיעו, דקורע גזר דינו, וכל הצרות שיהיו ראיות לבוא עליו בעולם הזה ובעולם הבא מתבטלות:

(אלף בינה, מזמור לד בתהלים)

שכרו ומעלותיו של העונה 'אמן'

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). בראשית ראשי תבות בכרך תענה אמן יהא שמה רבא. רמז למה שאמרו רבותינו ז"ל (שבת קיט:): כל העונה אמן יהא שמה רבא בכל כחו קורעין לו גזר דינו. ובזה יהיה בעל תשובה זהיר וזריז, וידע כי אפלו נחתם גזר דינו לרעה, בכח עניית אמן שיהיה עונה, נקרע:

'בכל כחו' משום כ"ח תיבות שעונים בקדיש

וצריך שיענה בכונה בלי שום פניה אחרת, ושללא ידלג שום אות או תבה, וזהו אומרו 'בכל כחו', לפי שיש כ"ח תבות מן 'אמן' יהא שמה רבא עד 'בעלמא' שצריך העונה לענות, ולכן פסוק 'בראשית' יש בו כ"ח אותיות, לרמז על עניית 'אמן' כנזכר. וזהו רמז מה שכתב רש"י ז"ל (בראשית א א) מה טעם פתח בבראשית, משום 'כח מעשיו הגיד לעמו' (תהלים קיא ו), דהיינו משום כ"ח אותיות שיש בפסוק בראשית הרומזים לכ"ח תבות שצריך העונה לענות בקדיש. ומה שאמר 'הגיד לעמו', לפי שזה סוד גדול וכמוס, והגידו השם לעמו מפני שהקדיש מתקן על שם מ"ב כידוע (שער הכונות דרושי הקדיש א), וגלה השם סוד זה לעמו ישראל:

והנה פסוק והארץ יהיה יש בו י"ד תבות, ועם כ"ח אותיות שבפסוק 'בראשית' הרי מ"ב, נמצא בין שני פסוקים אלו נרמז הקדיש. והחשבון הזה הוא חוץ מחמשה אמונים שצריך העונה לענות,

עצות וסגולות:

ברכת הנהיין (א')

יברך בכוונה ובמתינות

לא יברך בחפזון רק במתינו, כדי לכוון דעתו ולידע מה מוציא בשפתיו, ולמי הוא מברך, ולא כמצות אנשים מלמדה. (נגזי המלך, תיקון התשובה אות ל)

הברכה לשון נוכח, כי השכינה כנגדו

וצריך שיכון בשעה שהוא מברך, כאלו הוא עומד לפני הקדוש ברוך הוא, ולפיכך נתקנו הברכות בלשון 'ברוך אתה' שהוא לנוכח, מטעם זה שיכון אדם שהשכינה כנגדו ולה הוא מברך. (נגזי המלך שם)

ברכה ללא כוונה - איננה ברכה

האוכל כבהמה ושוכח השם בשעת אכילה, וגם ברכתו משפה ולחוץ מצות אנשים מלמדה, ברכה זו אינה ברכה ואינה עולה בשם, ואין בה פח לעשות שום פעלה.

(פיתוחי חותם פרשת עקב, ד"ה פן תאכל)

הנזקים שגורם בברכה שאינה כראוי

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות לה:): כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גזל להקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, שנגאמר (משלי כח כד) 'גזל אביו ואמו' וגו'. והדבר מבאר, דכיון שהברכות הם לברר הניצוצות, ומאחר שעל ידם מתבררים הניצוצות, נמצא מי שאינו מברך כאלו הכניס הניצוצות מחדש בקלפות, מאחר שיש בידו להעלותם ולא העלה אותם נחשב עליו כאלו גזל מחדש הניצוצות של הקדשה והכניסם בקלפה, ועל זה נקרא 'גזל', על פן צריך האדם שיהיה זהיר וזריז בברכות המצוות וברכות הנהיין לברכם בכונה כראוי כדי לברר הניצוצות ולהעלותם. (שערי תשובה אות יט)

בעניית אמן יתבטל קטרוג היצר הרע

ואפשר לרמוז זה גם כן במה שאמר הכתוב (שם ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר, ארץ נצר מטעי ראשי תבות אמן, שעל ידי עגית אמן שיהיו שומרים לענות, מיד נעשו כלם צדיקים וראויים לרשת ארץ החיים. וסופי תבות ארץ נצר מטעי הם אותיות יצר, להודיע שעל ידי עגית אמן וסופי תבות יצר, להודיע שעל ידי עגית אמן מתבטל קטרוג היצר הרע:

(שערי תשובה, אות כב)

עניית אמן פותחת שערים

זה השער לה צדיקים יבאו בו (תהלים קיח כ). בא לפרש שלא תטעה לומר דמה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קיט.) כל העונה אמן בכל כחו קודעין לו גזר דין, דעניה זו לבדה מועלת לו אף על גב דאינו בעל תשובה ומעשים טובים, לזה אמר 'זה השער לה', דהינו אמירת הקדיש שעל ידה נפתחים שערים, צדיקים יבאו בו דוקא, ולא שאינם צדיקים, שאם אינם צדיקים עגית אמן אינה מועלת להם כלום. באמת אם יהיו בעלי תשובה כראוי ונקראים צדיקים, אז אפלו מקדם נתייבשו על מעשיהם הרעים שעשו חיוב גמור ונחתם גזר דינם, עכשו על ידי אמירת אמן עם התשובה שעשו כראוי נקרע גזר דינו, וזהו צדיקים יבאו בו, דהינו אלו בעלי תשובה שחזרו עכשו צדיקים עם אמירת הקדיש, ראויים עכשו לכנס בשער זה:

(שערי תשובה, אות כב)

כוחו של עניית אמן

ימוטו עליהם גחלים באש יפלם במהמרות כל יקומו (תהלים קמ יא). אפשר לרמוז גחלים גימטריא אמן. דאין מי שמשבד כח החיצונים כמו עגית אמן דקדיש כמו שכתב בזהר הקדוש (ח"ב קכט:) דכח קדיש מתבר שלשלאין דפרזלא. וגדול כחו שמבטל וקודע לאדם גזר דין של שבעים (שבת קיט:). ועל זה אמר ימוטו עליהם גחלים, דהינו בכח עגית אמן ימוטו עליהם גחלים ויפלו באש ובמהמרות כל יקומו, דעל ידי קדיש משתקעים בתהומא רבא:

(שערי ארוכה אות ח)

על ידי עניית אמן מתבטלים הקטרוגים

ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם ה' (ישעיה נט כ). ועל דרך זה יש לרמוז בפסוק (ישעיה נט כ) ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם ה', ולשבי פשע ביעקב כשתוסיף ו ביעקב ועוד תוסיף חשבון האותיות, הוא חשבון אלף עם הכולל, שהוא חשבון באמן הוא יבטל דין השבעים שנה' כמו שכתבנו. ואומר הכתוב, דסבת ביאת הגואל הוא כשישובו הפושעים בתשובה ויצרפו עם התשובה עגית אמן, וזהו ולשבי פשע ביעקב נאם ה', 'נאם' אותיות אמן, דכשישמרו כראוי לענות אמן עם התשובה בזה יבא לציון גואל, שעל ידי עגית אמן נקרע גזר דין של שבעים שנה, ומיד חזרו צדיקים וראויים לגאול:

העונה ועגש מי שאינו עונה, ד'אמן גופה גימטריא הו"ה אדנ"י ובעגית אמן מיוחד הו"ה אדנ"י, וזהו תקון פגם הברית:

ואפשר דלזה רמז הכתוב (ישעיה כו ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים, ודרשו רבותינו ז"ל (שבת קיט:) אל תקרי אמונים אלא אמונים, דיש לזקדק למה כתב צדיק ושמר אמונים, אלא בא הכתוב להודיענו דאף מי שפגם בברית ובשובו בתשובה גזר היות שומר אמונים, נמחל לו מה שפגם בברית וחזר לכשרותו הראשון ויחשב לו כאלו לא פגם. וידוע דהשומר ברית נקרא צדיק, כמו שאומרים יוסף הצדיק על ששמר בריתו. וכונת הכתוב כך היא, פתחו שערים ויבא גוי, דהינו שמתחלה היה גוי כמו הגוים שפוגמים הברית ועכשו נחשב לצדיק ששומר ברית. ותדע במה זכה לזה, בשביל שהוא שומר אמונים:

ויש לרמוז תקון הברית בעגית אמן, דהנה ברית המלוי שלו גימטריא שבע מאות וששה וארבעים, ואמן כשתחשב הנר"ן הארבע שבע מאות בחשבון מנצפ"ך, יעלה בחשבון אמן שבע מאות ואחד וארבעים, חסר חמשה מחשבון מלוי הברית שכתבנו, הם כנגד חמשה אמונים שצריך אדם לענות בכל קדיש:

עוד, אמן ראשי תבות אות מילה נתקן, רצונו לומר אם פגם בברית, על ידי שמירת אמן נתקן. עוד, הברית גימטריא תענה אמן עם הכולל, דהינו אם פגמת ברית תענה אמן ויבזה יתקן מה שפגמת. ויבזה יבא הרמז על נכון דרפואת הברית יהיה שומר אמונים:

(נגזי המלך, תיקון הברית אות כג)

ישועות יעקב

דקה מתורתו של האביר יעקב

לשמיעת השיעורים 02-803-9999

אור בהירות הנ"ך
בהישג ידך!

אוצרותיהם של מגידים

עוברים עוד חודשיים, והחורף פשוט לא מגיע. השמש עדיין זורחת והאינדיאנים כבר ממש עייפים מחטיבת העצים. הם ניגשים שוב אל הצ'יף, ממש עצבניים, ושואלים: "צ'יף, האם אתה בטוח שהחורף יהיה קר?"
הצ'יף, שכבר לא כל כך בטוח מה קורה כאן, מוודא שאיש לא מבחין, מתקשר שוב אל שירותי החיזוי ושואל "אתם בטוחים שיהיה חורף קר?".
"בוודאי", עונים לו שם. "איך אתם יודעים?", הוא שואל.
"נו, זה ברור", עונים לו, "תסתכל החוצה ותראה איך האינדיאנים חוטבים עצים במרץ..."

הגאון רבי יוסף יצחק ג'ייקובסון שליט"א: איך נהרו חמישים ומאתיים איש אחרי קורח? - הסיפור עם האינדיאנים שחטבו עצים בחורף ולא הגיע ימי החורף...

עוברים עוד חודשיים, והחורף פשוט לא מגיע. השמש עדיין זורחת והאינדיאנים כבר ממש עייפים מחטיבת העצים. הם ניגשים שוב אל הצ'יף, ממש עצבניים, ושואלים: "צ'יף, האם אתה בטוח שהחורף יהיה קר?"

הצ'יף, שכבר לא כל כך בטוח מה קורה כאן, מוודא שאיש לא מבחין, מתקשר שוב אל שירותי החיזוי ושואל "אתם בטוחים שיהיה חורף קר?".
"בוודאי", עונים לו שם. "איך אתם יודעים?", הוא שואל.

"נו, זה ברור", עונים לו, "תסתכל החוצה ותראה איך האינדיאנים חוטבים עצים במרץ".

ככה זה כשנוהרים אחרי העדר ולא אחרי עיני העדה.

(הובא בליקוטים נפלאים)

"חורף קר מאוד יהיה", אומר הצ'יף באוזני נתיניו, "חטבו עצים במרץ!".

ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתיים (טז, ב) איך נהרו חמישים ומאתיים איש אחרי קורח? סיפר הגאון רבי יוסף יצחק ג'ייקובסון סיפור שיכול להשליך אור איך הולכים שולל אחרי טעויות.

כמו בכל שנה, ניגשו האינדיאנים אל הצ'יף ושאלוהו: "צ'יף, האם החורף יהיה קר?"

עונה להם הצ'יף בבטחון: "תחטבו עצים, יהיה חורף קר". אחרי חודשיים החורף לא מגיע והאינדיאנים קצת מתעייפים מחטיבת העצים. הם מחליטים לגשת שוב אל הצ'יף ושוב שואלים: "צ'יף, אתה משוכנע שיהיה קר?" הצ'יף, מצידו, פורש לפינה צדדית, מתקשר לשירותי החיזוי ותוהה באוזניהם: "תגידו, יהיה חורף קר?" מן העבר השני עונים לו בשירות החיזוי: "יהיה חורף קר מאוד".

באחד הימים הגיעה שאלה כואבת מאחת המדינות אל מרן הגראי"ל שטינמן זצ"ל: שני תלמידי חכמים פתחו ישיבה ביחד, אולם במשך הזמן תפס אחד מן השותפים לעצמו יותר ויותר מקום בחלק הרוחני, והשאייר לחברו את כל עיסוקי הגשמיות. שיגר האדם שנדחק לעניני הכספים של הישיבה שאלה ובה בקש לדעת: מה עליו לעשות כעת? השיב הרב שטינמן: עליו לוותר, ובודאי זה קשה מאד, אבל עצם זה שכל הזמן הוא צריך להלחם עם עצמו ולעבוד על המידות שלו, יגרם לו להתעלות.

הגאון רבי שלמה לוינשטיין: פעמים רבות אנו נוטים להיות משהו אחר ואיננו מרוצים ממה שאנחנו, אך מי יודע, אולי בשמים גדול השכר שנקבל על התפקיד שלנו, יותר מן התפקיד האחר שבו אנו חושקים!?

(אבות פ"ב מ"א): "שאיין אתה יודע מתן שכרן של מצוות", ואם כן, מי אמר לך שתפקיד הכהונה נחשב בשמים יותר מתפקיד הלוי?
אלא, שבאמת אינך יודע דבר על כך, וכל מה

ברצון להיות בדרגה גבוהה יותר?
מתוך הרב יהודה קוריאט, מחכמי מוגדור, שמשא אמר לקרן: הלא אין אתה מתכוון לשם שמים ברצונך להיות כהן, שהרי במשנה כתוב

המעט מקם כי הבדיל... ובקשתם גם כהנה (טז, ט י)
מדוע טוען משה רבנו כלפי קרח על כך שהוא רוצה להיות גם כהן? האם קימת בעיה כלשהי

אוצרותיהם של מגידים

קשה מאד, אבל עצם זה שכל הזמן הוא צריך להלחם עם עצמו ולעבוד על המידות שלו, יגרם לו להתעלות.

והוסיף והקשה: מה יהא על התורה שחסרה לו, משום שאינו עסוק בה כל כך, וגם אינו זוכה להרביץ תורה?

נענה הרב שטיינמן: בעולם הזה ודאי השני מתעלה יותר ממנו, אבל למעלה, בעולם האמת, הוא יזכה להיות גבוה הרבה יותר בתורה, ויתקיים בו כפשוטו מאמר חז"ל (פסחים נ ע"א) "עליונים למטה ותחתונים למעלה".

אמת, כאן יותר נוצץ להיות ראש ישיבה, אבל התפקיד שלו הוא יותר משתלם לעולם הבא.

(הגאון רבי שלמה לוינשטיין שליט"א - ומתוק האור)

הישיבה שאלה ובה בקש לדעת: מה עליו לעשות כעת?

השיב הרב שטיינמן: עליו לוותר, ובדאי זה

שמניע אותך הוא הכבוד שיש בכהונה והעובדה שלהיות כהן נשמע יותר טוב מלהיות רק לוי, נמצא, שאינך מתכוון לשם שמים במחלוקת הזו.

את הדברים הללו עלינו להשיב אל לבנו אנו – פעמים רבות אנו נוטים להיות משהו אחר ואיננו מרוצים ממה שאנחנו, אך מי יודע, אולי בשמים גדול השכר שנקבל על התפקיד שלנו, יותר מן התפקיד האחר שבו אנו חושקים!?

באחד הימים הגיעה שאלה כואבת מאחת המדינות אל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: שני תלמידי חכמים פתחו ישיבה ביחד, אולם במשך הזמן תפס אחד מן השותפים לעצמו יותר ויותר מקום בחלק הרוחני, והשאיר לחברו את כל עיסוקי הגשמיות.

שיגר האדם שנדחק לענייני הכספים של

ביום ד' בשבוע האחרון ששהו שם, הופיע בעה"ב בחדרו של הראש ישיבה, וביקש ממנו שישאיל לו את תפיליו, ראש הישיבה הסכים בחפץ לב, ובעה"ב הניח אותם בהתרגשות מרובה, וסיפר לנוכחים שמיום הבר מצוה שלו לא הניח תפילין. למחרת שב ובא וכן ביום שישי, בשבת קודש כבר לא נשמע קול השיר מביתו, והוא בא לבית הכנסת בכל התפילות, והתפלל בבכיות נוראות, ואף השתתף בסעודה שלישית. ויהי לפלא בעיני כולם.

במוצאי שבת הסכימו הכל לעשות עמו סעודת מלוה מלכה, וישבו בצוותא לשעתא חדא של התעלות והתרוממות הרוח, כחצי שעה לאחר שעזבו את ביתו התחיל בעל הבית להרגיש שלא בטוב, בני ביתו הזעיקו את אנשי הרפואה, אולם אדהכי והכי הורע מצבו במהירות ושבק חיים לכל חי...

הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א: בעל הקאנטרי שחזר בתשובה עבור התנהגות ישרה של בני תורה, כח הסביבה, שבשביל ששהה בעל הבית בחברת יראי ה' כמה שבועות, זכה וחזר בתשובה, וכמו שדרשו חז"ל בפרשתן אוי לרשע ואוי לשכנו טוב לצדיק טוב לשכנו, ונתעלה עד כדי כך שהיה יכול לירד לעולם הזה לפעול שיאמרו קדיש בעבורו.

ממאכלי השבת. כן היה משך כל הקיץ. ביום ד' בשבוע האחרון ששהו שם, הופיע בעה"ב בחדרו של הראש ישיבה, וביקש ממנו שישאיל לו את תפיליו, ראש הישיבה הסכים בחפץ לב, ובעה"ב הניח אותם בהתרגשות מרובה, וסיפר לנוכחים שמיום הבר מצוה שלו לא הניח תפילין. למחרת שב ובא וכן ביום שישי, בשבת קודש כבר לא נשמע קול השיר מביתו, והוא בא לבית הכנסת בכל התפילות, והתפלל בבכיות נוראות, ואף השתתף בסעודה שלישית. ויהי לפלא בעיני כולם.

במוצאי שבת הסכימו הכל לעשות עמו סעודת מלוה מלכה, וישבו בצוותא לשעתא חדא של התעלות והתרוממות הרוח, כחצי שעה לאחר שעזבו את ביתו התחיל בעל הבית להרגיש שלא בטוב, בני ביתו הזעיקו את אנשי הרפואה, אולם

יפות, אמנם כאשר אמר כן היה, בליל שבת נשמע קול כלי שיר למרחוק. הם מצידם קרבו אותו בכל הזדמנות, ובכל ערב שבת שלחו לו

ראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם וגו' (טו, לט).

שמעתי ממקור נאמן, שלפני כשישים שנה, כאשר עדיין לא היה נהוג לשהות בהרים בימי הקיץ, הלך הראש ישיבה דנאוואמינסק עם עשרים אברכים בני תורה, וחפשו מקום לשהות שם בקיץ, אך התקשו מאוד למצוא מקום מתאים, עד שהגיעו לקאנטרי מסוים שהתאים להם, אמנם בעה"ב של הקאנטרי היה יהודי רחוק מאוד מתורה ומצוות, וממש לא ידע כלום מענייני יהדות, ואמר להם: 'ברצוני להודיע לכם שאיני שומר שבת, ובליל שבת אני שומע שירים בכלי שיר בקול רם, אם בכל זאת רצונכם לבוא לכאן, אתן לכם עשרים בתים בקצה הקאנטרי'.

באין ברירה אחרת הסכימו, ואכן באו שם עם משפחותיהם, ובעה"ב קיבל אותם בסבר פנים

אוצרותיהם של מגידים

ידוע כאיש נאמן, אולם אע"פ כן צלצלו אליו, ואמר שאכן כמה ימים נסע מביתו לקצור חיטים למצות ואין לו מנין, וממילא אינו אומר קדיש. ויהי לפלא.

עכ"פ רואים מזה את כח הסביבה, שבשביל ששה בעל הבית בחברת דיא ה' כמה שבועות, זכה וחזר בתשובה, וכמו שדרשו חז"ל בפרשתן אוי לרשע ואוי לשכנו טוב לצדיק טוב לשכנו, ונתעלה עד כדי כך שהיה יכול לירד לעולם הזה לפעול שיאמרו קדיש בעבורו.

(הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א – נר המאיר)

תשובה.

ויהי היום כעבור כמה חדשים באה האשה אל הראש ישיבה, ואמרה לו שבעלה נגלה אליה בחלום ושאל מדוע הפסיקו לומר קדיש, מיהרו לברר מה קרה עם הזקן שנשכר, ומצאוהו שהוא שוכב בביתו חולה, ובכתה האשה 'מה יהא עם הקדיש'. שבו ואמרו לה שאל תדאוג, כי אפשר לשכור הגה"צ אבדק"ק סאדאוונא זצ"ל שיתחיל מעתה לומר קדיש, והוא לא יחסיר ימים.

כעבור כמה חדשים חזרה האשה ואמרה שבעלה התגלה אליה שוב, ושאל לה מה עם הקדיש, האברכים התפלאו הלא הסאדאוונער רב

אדהכי והכי הורע מצבו במהירות ושבק חיים לכל חי.

ראש הישיבה ותלמידיו נזדעזעו למשמע הבשורה, ותיכף התארגנו וערכו לו לוייה כדת וכדין, וקברו אותו בביה"ח בעיר עלענוויל (ועל המצבה נחקק שמו בענגליש GOLTSTEIN). אחר הקבורה בכתה אשתו ואמרה 'מי יאמר אחריו קדיש, יש לנו רק בן אחד שאינו יודע כלום מעניני דת, ואין לנו קרוב אחר שיכול לומר קדיש לעילוי נשמתו'. הרגיעו אותה בני הישיבה ואמרו לה שאפשר לשכור אדם שיאמר קדיש בעבורו, ואכן כן עשו, ושכרו זקן אחד שהתחייב לומר בכל יום קדיש לעילוי נשמתו של אותו בעל

וכי זו חכמה? כל אחד יכול לומר את מה שאמרה: אתה עכשיו שמש, וכשקורח יהיה כהן גדול גם תהיה שמש. וכי על חכמה זו שלמה המלך מצביע כ"חכמות נשים בנתה ביתה"? וכי היה עליה ללמוד פילוסופיה כדי לחשב את החשבון הפשוט הלזה?!

אמר בזה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל יסוד נוקב ויורד: כן! בשעת מחלוקת, בלהט האש, אם האדם מסוגל לחשב לעצמו חשבון פשוט ברמה של אחד ועוד אחד שווה שתיים - אכן, זו חכמה אדירה! אדם בשעת מחלוקת מאבד את הראש ולא מסוגל לערוך חשבונות פשוטים. שיקול הדעת שלו לא קיים. ואם, בכל זאת, הוא נעצר וחושב את הדבר העקרוני, החיוני, ואת הסברא הפשוטה, זו חכמה גדולה. - שה' ישמור ויציל, שאף אחד לא יגיע לכאלו מצבים ולכאלה ניסיונות.

הגאון רבי ראובן קרלינישטיין זצ"ל: בשעת מחלוקת מאוד קשה לחשב - אחד ועוד אחד שווה שתיים... וזה היתה חכמת און בן פלת שחז"ל משבחים "שחכמת נשים בנתה ביתה"...

קרח יהיה כהן גדול גם כן ישאירו אותך מועמד שני או שלישי, אז מה אתה נכנס בכלל לעובי הקורה, לא תרויח כלום מכל הענין.

וכי זו חכמה? כל אחד יכול לומר את מה שאמרה: אתה עכשיו שמש, וכשקורח יהיה כהן גדול גם תהיה שמש. וכי על חכמה זו שלמה המלך מצביע כ"חכמות נשים בנתה ביתה"? וכי היה עליה ללמוד פילוסופיה כדי לחשב את החשבון הפשוט הלזה?!

אמר בזה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל יסוד נוקב ויורד: כן! בשעת מחלוקת, בלהט האש, אם האדם מסוגל לחשב לעצמו חשבון פשוט ברמה של אחד ועוד אחד שווה שתיים - אכן, זו חכמה אדירה!

אדם בשעת מחלוקת מאבד את הראש ולא מסוגל לערוך חשבונות פשוטים. שיקול הדעת שלו לא קיים. ואם, בכל זאת, הוא נעצר וחושב את הדבר העקרוני, החיוני, ואת הסברא הפשוטה, זו חכמה גדולה. - שה' ישמור ויציל, שאף אחד לא יגיע לכאלו מצבים ולכאלה ניסיונות. (הגאון רבי ראובן קרלינישטיין זצ"ל - יחי ראובן)

מאיבוד חלקו לעולם הבא.

ואיך באמת הסכים און בן פלת ללכת לישון, הרי הוא היה ראש המפלגה? איך בעיצומה של הקמת המפלגה החשובה כל כך והגורלית, אחד מראשי החבורה הסכים לשכב לישון ולעזוב את כל הענין לכמה שעות? כיצד הצליחה אשתו לשכנע אותו לשתות יין? ממש פלא!

היא פשוט אמרה לו: מה אתה מרוויח מכל הסיפור, עכשיו אתה בסך הכל דרגה ב' וכאשר

ויקה קרח וגו' ואון בן פלת בני ראובן (טז, א). הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר אמר רעיון יקר, ווארט שכבר התפרסם בשמו בתפוצות ישראל, אבל עם פרסומו בדרך כלל לא נותנים לב להתבונן עד כמה נפלא הוא, ועד כמה הוא מעשי על כל צעד ושעל.

אמרו חז"ל (במדבר רבה יח, כ): "חכמת נשים בנתה ביתה" - זו אשתו של און בן פלת, זאיוולת בידיה תהרסנה - זו אשתו של קרח". אשתו של און בן פלת הצילתו ואילו אשתו של קרח היא זו שגרמה למותו. היא פיתתו ובעצתה בא כנגד משה והיתה סיבת כל המחלוקת, ו"רבים חללים הפילה" (לשון רבינו בחיי בפרשתנו).

איזו חכמה היתה מונחת במעשיה של אשתו של און? והלא לכאורה לא עשתה משהו מיוחד. בסך הכל, נתנה לו לשתות יין משובח, וסייעה בידו לשכב על מיטתו, כדי שישן טוב ומה שבטוח בטוח, כי בוודאי בעת השינה הוא יישאר בבית ולא ילך איתם, וכך הרוויחה זמן גורלי, כי ממש בשעות אלו המצב החמיר. קרח ועדתו נבלעו באדמה, והוא ניצול בעולם הזה, וגם ניצול

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

בענין לפטר אברך מכולל | האם מותר בשעת קריאת התורה בשני וחמישי לעבור הפרשה שנים מקרא | ניגוב בקבוק קר שהוצא מהמקרר | הכנת מי סודה בשבת | שימוש במשאבת גומי (-פומפה) בשבת | שווה כסף בפדיון הבן | חישוב ימים בארץ אחרת | נולד מעט קודם השקיעה | פדיון הבן לתינוק פג

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד העדה החרדית מח"ס תשובות והנהגות

משרה או כולל אחר, ולא יפטרנו סתם דזה הוי בזיון התורה, (ובירושלם עיה"ק מנהג עתיק לא לפטר בן כולל בשום אופן, אלא אם פשע והתרו בו, אבל כנראה שכיום נוהגין ככל הכוללים ונשתנו התנאים המקובלים).

ונאה הדבר ויאה למנהל כולל שרוצה לפטר אברך שלא פשע כלל, להתחסד ולשאול דעת רב מובהק, ולא יקבל ע"ע לבד האחריות לצער בן תורה, שהיא כדיני נפשות ממש, ואז בהסכמתו שזהו לטובה וכונתו לש"ש יצליח, אבל ירחיב לאברך זמן עד שנה וכמ"ש כנלע"ד, ודע שכל זה אם האברך אינו מפריע לשיבה או לכולל, אבל אם מפריע יש להוציאו מיד, ויחיעץ עם רבנים אם צריך לשלם לפנים משורת הדין.

אמנם אם כי רצונינו שכל בן תורה ישפיע מתורתו, ויהיה טופח להטפיח, וטוב להם וטוב לעולם, מ"מ ראוי לידע ולהודיע שכבר אמר משה רבינו לעדת קרח "המעט מכם כי הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל ובקשתם גם כהונה", ופירש הגר"י אברמסקי זצ"ל שחיפשו כהונה, והיינו איזה משרה, וע"ז השיב להם משה, המעט מכם כי הבדיל אלקי ישראל אתכם מעדת ישראל ובקשתם גם כהונה, והכוונה דזהו גופא שאתם שבט לוי המיוחדים לעבוד ה' תמיד היא גופא משרה, ומה לכם לבקש כהונה, הלוא היא גופא כהונה.

זה רמז לזמנינו ששבט לוי שהם המוסרים נפשם לשבת בכולל, באהלה של תורה, הלוא זהו גופא כהונה, שבית ישראל מקבלים השפעתם מהם, ובקשתם גם כהונה דהיינו משרה, והלוא זהו גופא כהונה לזכות לשבת כל הזמן באהלה של תורה, והיושבים באהלה של תורה הם שבט לוי בזמנינו וכמבואר ברמב"ם (סוף הלכות שמיטה ויובל).

להוציא פיצויים ובפרט מצדקה צריך להביא ראייה.

ומיהו בין אם אברך דינו כשכיר או דינו כמקבל צדקה, נראה פשוט שאי אפשר לפטרו סתם, ואם דינו כשכיר צריך לתת לו זמן שיוכל למצוא כולל אחר או מלאכה, ומשך הזמן תלוי באם מצויים במקום עוד כוללים שיכול למצוא בקלות כולל אחר, ובתוך הזמן יש לו זכות לנסות משרה אחרת, אמנם אם אברך דינו כמקבל צדקה לכאורה יש לו דין קדימה, אבל אם האברך פוגע באיכות הכולל, ואם יפטרנוהו יכולים לשפר את איכות הכולל, יכולים לפטרו ובלבד שימשיך ללמוד או שישלמו לו עד סוף הזמן ואולי אפילו עד שנה.

אמנם נראה שאפילו אין במש"כ חיוב, מ"מ כיון שזהו מוסד ציבורי חייבין מן הדין לנהוג לפנים משורת הדין, עיין ב"מ (פג א), וציבור דינם כאדם חשוב, ובכל ספק יש לילך לטובת האברכים, וישלמו לו אפילו לא בא מדי חודש עד כשנה, ומאז יפחתו לו לאט לאט לעוררו לחפש

בענין לפטר אברך מכולל

שאלה: מה דינו של אברך בכולל, אם דינו כפועל שמקבל משכורת או רק כמקבל צדקה והאם לצד שהוא שכיר אז כשמפטרנו חייב לשלם לו פיצויים?

תשובה: קבלתי מכתבו ושאלה זו נשאלתי כבר כמה פעמים מה דינו של אברך בכולל, אם דינו כפועל שמקבל משכורת או רק כמקבל צדקה, ולכאורה, הדבר תלוי, אם משועבד ללימוד מיוחד כדעת מנהל הכולל אז דינו כשכיר, ואם יכול ללמוד מה שרוצה הרי הוא כמקבל צדקה.

ובשור"ת "תשובות והנהגות" (ח"ג סימן ת"ע) הבאנו מהסבא קדישא מהרש"א אלפאנדרי זצ"ל שדין אברך כדין שכיר וכשיש למנהל ואינו משלם עובר ב"בל תלין", ולפי זה תשלומי שכר האברכים קודמים לתשלום חובותיו, וחייב לשלם מדי חודש בחודשו אם יש לו, שכן תשלום לשכיר קודם לפרעון חוב, ע"ש הי"ב.

אמנם מסברא נוכל לומר שאין דין אברך כשכיר, ואף שמשועבד למנהל, אין מנהל הכולל מרויח מזה, וכל כוונתו לטובת האברכים, שכן רצוי לבחור מסכתא שכולם לומדים ביחד, אבל אינם עובדים בזה בשבילו, ולכן אין דינם כפועלים אלא כמקבלי צדקה ותמיכה.

ומה שמביא מרב אחד, שאם הוא כשכיר אז כשמפטרנו חייב לשלם לו פיצויים, לא שמענו מעולם דבר זה, ומדין תורה לא מצינו פיצויי פוטורים בפועל, רק הוי מנהג המדינה ושוכר פועלים אדעתא דהכי, אך זה דוקא בפועל, אבל אברך בכולל יש לדמותו לסטודנט, ואף למנהג המדינה לא מקובל לשלם פיצויים, ואם רוצה

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

וסיפרו כשחלה הגאון רבי נפתלי טרופ זצ"ל, בני הישיבה קיבלו על עצמם לזכותו שעות נוספות ללמוד, ושאלו את ה"חפץ חיים" מה הוא מוכן להוסיף, והשיב מינוט אחד, ותמהו מה זה מינוט אחד, והשיב תאמינו לי שכל מינוט חשוב מאד בשמים, ולא אוכל יותר שהכל מחושב אצלי.

ורבינו הגר"א זצ"ל כשהיה בעיר סעליץ דימה שישן עשר דקות יותר מהצורך וקיבל ע"ע כמה וכמה תיקוני תשובה ולא נחה דעתו, ומימרא בפי ה"חפץ חיים", "העולם אומרים זמן זהו כסף, ואני אומר זמן הוא חתיכת חיים".

אותו הקדוש ברוך הוא ביכולת להשפיע וללמד מחויב כן, אבל כל לומד תורה עכ"פ הוא מצבא ה' ומועיל, ובלבד שיתעסק בתורה ולא יבזבז הזמן בהבלים, שאז פורק מעצמו עול, ועיקר מעלת בן תורה הינה כשיש עליו עול תורה, ולא כשלומד רק שיש לו זמן ורגיל לשוחח תדיר וכדומה, ובספרי מוסר האריכו בכ"ז.

וידוע כשנתגלה אצל ה"חפץ חיים" גלגול, וציוה למנון חשובים סדר להוציא, שאלו אותו למה ה"חפץ חיים" אהוב ומרצה כ"כ בשמים, והשיב שידוע ערך זמן ואינו מבזבז רגע, וזהו הסיבה שאהוב למעלה, הרי שעם כל מעלותיו בולט בעיקר ההתמדה.

ודע עוד דאימא בסנהדרין (צט ב) שאם אומר מאי אהני לן רבנן, לדידהו קרו ולדידהו תנו, דהיינו שאין תועלת לעולם בלומדים, הוא אפיקורס, ומפרש רש"י שמהנים לעולם ומקיימין אותו, והוא אומר דלא מהני מידי הוא אפיקורס, וד"ז מעיקרי ויסודי עם ישראל, שצריך שבט לוי, וכולם מתקיימים בזכותם, וזה בכל דור ודור וכ"ש בזמנינו.

ועיין "אור שמח" (הלכות ת"ת פ"א) שמפרש בגדר מצות תלמוד תורה שכל אחד חייב לפי כשרונותיו ונטיותיו, והתביעה מכל אדם לעסוק בבקיות, או בעיון, או בפסיקה, אינה שווה, רק כל אחד לפי מה שהוא אדם, ואם כן מי שזיכה

הגאון רבי אשר וייס שליט"א בעל מנחת אשר

ראש בית המדרש 'דרכי תורה' ואב בית דין 'דרכי הוראה'

ללמוד בלחש בשעת קריה"ת ואין איסור אלא בקול להפריע לשאר השומעים והשבה"ל דחה דבריו דמ"מ הוא עצמו מבטל מצותו, ושני הדעות הובאו בשו"ע סי' קמ"ו ס"ב וכבר תמה בבאור הלכה על שיטה זו המתירה וכתב לדחוק דמיירי דכבר שמע קריאת התורה אך כתב בעצמו שזה דוחק בלשון המחבר, ובאמת יסוד שיטה זו בהנחה שאין חובת הפרט כלל בקריה"ת אלא חובת ציבור וכמבואר בשבה"ל, ועיין עוד בפירוש הר"ח יומא ע"י ע"א "מצוה לישב בכנסת בשעת קריה"ת שנאמר ברוב עם הדרת מלך" הרי דרך משום ברוב עם מצוה לישב בכנסת, אבל אין חובה על הפרט לשמוע, וד"ק בזה.

מחויבין והגר"ח דחה דשמא כתב כן הר"ן בשביל אידך דין דמתניתין אבל קריה"ת אפשר דצריך עשרה מחויבין, ונשאר בספיקו, ומ"מ חזינן מדברי הגר"ח דאפשר דחובה זו רובצת על כל יחיד אף שאין קורין אלא בציבור ומפשטות דברי הרמב"ן שהביא הר"ן מוכח דאכן חובת הפרט הוא ולכן די בששה כמו בתפלה ע"ש. ועיין עוד בבאור הלכה סי' קמ"ו ס"ב משבלי הלקט סימן ל"ט דיש חובה על כל יחיד לשמוע קריה"ת.

אמנם רבים נוקטים דמצוה זו על הציבור הוא, כ"כ בשו"ת צמה צדק סוס"י ל"ה להוכיח מהמבואר במגילה כ"ד ע"א דקטן קורא בתורה ואינו פורס על שמע וברש"י שם דאינו מוציא אחרים יד"ח, הרי דבקריה"ת לא צריך להוציא דחובת הציבור היא, (וצ"ע בדברי הרמב"ם בפ"ג ה"ו מהלכות תפלה וד"ק).

ונראה ברור דנחלקו בזה שני דעות בשבלי הלקט שם שהביא בשם הר"ד שמחה דמותר

האם מותר בשעת קריאת התורה בשני וחמישי לעבור הפרשה שנים מקרא

שאלה: בדבר מי שנוהג בשעת קריאת התורה בשני וחמישי לעבור הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, האם נוהג כדן, והאם צריך להוכיחו.

תשובה: הנה נחלקו הראשונים והפוסקים בעיקר מצות קריאת התורה אם חובת היחיד הוא או חובת הציבור, דעת הרמב"ן במגילה ה' ע"א דחובת הציבור היא ולכן אין קורין בשביל יחיד שלא שמע אלא בשביל עשרה או רובן משא"כ מקרא מגילה דחובת היחיד היא קורין בעשרה בשביל יחיד שלא שמע ודבריו הובאו בר"ן (דף ג' ע"א מדפי הר"ף) ע"ש. אך באמת אפשר דהחוב הוא אף על היחיד אלא שדין הוא בקריה"ת דאין קורין אלא בעשרה, כך כתב בברכת שמואל יבמות סי' כ"א א' בשם הגר"ח מבריסק שנסתפק אם מהני רובו ככולו בעשרה בקריאת התורה וכתב דזה תלוי בגדר החיוב, דאם ליכא חיוב כלל אלא בעשרה צריך עשרה מחויבין אבל אם החיוב הוא על כל אחד אלא שאין קורין אלא בעשרה אזי די בששה ע"ש.

וכעין ספק הגר"ח נסתפק החיי אדם בכלל ל"א ועיין בבאור הלכה בסימן קמ"ג.

ובספר מעתיקי השמועה (ח"ב עמוד י"ח) הביא בשם הגר"מ סולוביצ'יק בן הגר"ח שחכם אחד הביא ראייה להגר"ח מהר"ן הג"ל דסגי בששה

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א
אב"ד ק"ק באר ישראל

שימוש במשאבת גומי (פומפה) בשבת

שאלה: בשבת האחרונה ערכנו שמחת שבע ברכות לבגנו האחרון בביתנו. מחמת ריבוי האורחים, נסתם הכיור במטבח והדבר גרם לנו לעגמת נפש מרובה ולביטול עונג שבת. לגודל עגמת הנפש ירדנו לשכנים שבביתם עובד זר גוי וביקשנו ממנו אם יוכל לפתוח את הסתימה באמצעות משאבת גומי (פומפה). רצינו לדעת אם עשינו כהלכה או שאולי בכלל היה מותר לנו עצמנו להשתמש בפומפה בשבת לפתיחת הסתימה?

תשובה: השימוש במשאבת גומי בשבת מותרת לפתיחת סתימה, וכשם שנהגו העולם היתר בניקוי הפסולת המצטברת בכיור בשימוש הרגיל כאשר מתרכזים עצמות וקליפות במסגרת המונחת בכיור, כמו כן יש להתיר באופן זה. אך אם יכול לפתוח את הסתימה בידיו עדיף שיעשה כן וללא שימוש במשאבת גומי.

מאחר שנשאלה השאלה, חשוב להדגיש כי אם היה הדבר אסור, אין השימוש בנכרי מועיל להתיר את הדבר, ויש להזהר מאד באמירה לנכרי ולא לנהוג כמי שמזלזלים באיסור חמור זה וקוראים לנכרי בכל בעיה שמתרחשת, ופעמים שיש בדבר איסור מן התורה.

מקורות לעיון והרחבה: שמירת שבת כהלכתה פ"ב הערה ג, שו"ת מנחת שלמה סי' יט אות ד, מבית לוי ח"ו סעיף יא.

במכשיר.

שאלתנו היא כפולה, האם יש איסור בהכנת הסודה והאם יש איסור אחר בשימוש במכשיר להכנת סודה ביתית או שהדבר מותר ללא כל חשש?

תשובה: היו שהעלו צד לחשוש בהכנת סודה בשבת משום מוליד, שהרי בעת הכנת הסודה אנו לוקחים מים רגילים ומשנים אותם בתוך הבקבוק למי סודה השונים בטעמם ומזגם. אך למעשה כתבו הפוסקים להקל בעשיית סודה ואין בכך חשש מוליד, כי אינו משנה את עצם המים, אלא מוסיף לצדם ובתוכם חומר שיוצר תחושת טעם אחרת. ומכל מקום כיון שיש מחמירים בהכנת סודה בשבת עדיף להכין מה שיכול להכין מערב שבת כדי שלא יצטרכו לבוא להכינה בשבת.

חשוב להזכיר בהקשר זה שאסור להכין מי סודה לצורך מוצאי שבת, שלא יהיה מכין משבת לחול, וכל ההיתר האמור אינו אלא כשמכינים לשבת עצמה.

בענין החלפת בלון גז שנגמר בשבת והרכבתו בתוך מכשיר הסודה כבר דנו הפוסקים, ויש להקל בדבר כיון שכך דרך שימושו תמיד. ואולם יש להסתפק לגבי הרכבת בלון הגז בפעם הראשונה במכשיר.

מקורות לעיון והרחבה: שו"ת מנחת יצחק ח"ט סי' לג, שמירת שבת כהלכתה פ"א סעיף לו, שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' יט, שו"ת שבט הלוי ח"ח סי' נד.

ניגוב בקבוק קר שהוצא מהמקרר

שאלה: למדנו בשיעור הלכה שאסור להשתמש בטיפות מים שהצטברו על זוגית החלון בשל הפרשי טמפרטורות בין תוך הבית לחוצה לו, כי טיפות אלו נולדו בשבת והן מוקצה. לאור זאת שאלה בתי שתי שאלות על דבר שמצוי מאד בביתנו בימות הקיץ, כשמוציאים מהמקרר בקבוק שתיה קלה קר מאד, ומיד נוצרות עליו טיפות לחות מבחוץ:

א. האם מותר לנגב אותו כדי שהטיפות שמתחילות לזלוג לא ירטיבו את מפת השולחן?
ב. האם בכלל מותר לטלטל את הבקבוק או שישנה כאן בעיה של מוקצה?

תשובה: מותר לנגב את האדים כאשר עושה כן לצורך שבת כשהדבר מפריע לו. לפיכך כמובן שאין הבקבוק מוקצה ומותר לטלטלו ולהשתמש בשתייה המצויה בו, ולענג בו את השבת.

איסור נולד אוסר רק להשתמש במים אלו הנעשים מהאדים ולכן יש לזהר משימוש כזה. כמובן שיש להזהר גם שלא לעשות צורות שונות או אותיות על גבי האדים, או למחוק צורות שונות שנוצרו באדים.

מקורות לעיון והרחבה: שש"כ פכ"ג סמ"ב, הגר"ז אויערבאך במאור השבת ח"א מכתב יב אות ה, משנה ברורה סי' שמ ס"ק טז וכו', מנחת שבת סי' פ' ס"ק נז.

הכנת מי סודה בשבת

שאלה: בשבת האחרונה התארחו בביתנו קרובי משפחה, ובערב שבת הביאו עמם במתנה מכשיר להכנת מי-סודה. האורחים ציינו שהכנת הסודה מותרת בשבת, ולכן רצינו להשתמש במכשיר כבר בשבת זו לכבוד האורחים שהביאו את המכשיר.

כאשר רצינו להרכיב את המכשיר העלתה בתנו חשש שאף אם מותר השימוש בעשיית סודה בשבת אולם יתכן שאסור להרכיב את בלון הגז

קו 'מחברים'
שע"י ממלכת התורה עוז והדר
02-803-9999

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

תשובה: בברית שהוא איסור כרת, מחמירים ומונים מיום המחרת, אך בפדיון הבן מונים מאותו יום, למרות שאם פדה בתוך שלושים יום, צריך לשוב ולפדותו בברכה.

פדיון הבן לתינוק פג

שאלה: תינוק המאושפז בפניה בבית חולים שיש בו טומאת מת קבועה, וממילא אסור לכהן להיכנס לשם אם לא למטרת פיקוח נפש. כיצד יעשו פדיון הבן.

תשובה: אם אי אפשר לזמן את האב, הכהן והבן לפונדק אחד, אפשר לפדותו לא בנוכחותו, ואכן יעשו את הפדיון מחוץ לבית החולים, ללא נוכחות התינוק. ויאמר הכהן בנטילת המטבעות "זה תחת פלוני בן פלוני, זה חילוף פב"פ... ויכנס הבן לחיים לתורה ולירא"ש".

ובכהאי גוונא נדחה למוצ"ש.

נולד מעט קודם השקיעה

שאלה: תינוק שנולד שתי דקות קודם השקיעה ולגבי הברית מנו מיום המחרת. האם גם לפדיון הבן נידון כנולד לאחר השקיעה ומונים מיום המחרת.

שווה כסף בפדיון הבן

שאלה: אין ברשות אבי הבן חמישה מטבעות מכסף טהור, האם ניתן לכתחילה לפדות בכור בשווה כסף.

תשובה: יכול לתת שווי חמשה סלעים, רק יזהר להקפיד שיהיה בשווי הנכון. וכמבואר בגמרא (קידושין ה, א) שרב כהנא נטל סודר בשווי חמשה סלעים.

חישוב ימים בארץ אחרת

שאלה: בכור שנולד בארץ ישראל באור ליום חמישי, וטסו עמו לקיים את פדיון הבן בארה"ב. האם נידון כמקום הלידה זמן פדיונו בשבת או שמאחר והפדיון מתקיים בארצות הברית ושעת לידתו בארה"ב היתה עוד ביום ד', ולפי זה זמן פדיונו ביום ו'.

תשובה: הזמן במקום הלידה הוא הקובע,

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב •
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:
newsletter.mechubarim@gmail.com

ככה
מתחילים
את היום!

פניני הלכה מתוך תלמוד בבלי
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

מסכת גיטין דף לג-לט

שנשבע באמת כך הנשבע על שקר על אחת כמה (גיטין לה, א).

בש"ע (א"ח סי' קנו) כתב המחבר שיזהר אדם מלישבע אפילו באמת שאלף עיירות היו לינאי המלך וכולם נחרבו בשביל שהיו נשבעים שבועות אע"פ שהיו מקיימים אותם.

בספר תבואות שוד (שבועות לט.) כתב שהיינו לא כאותם הטועים ואומרים שמצוה לישבע באמת. והנה ברמב"ם (סה"מ עשין ז) כתב שהשבועה בעת הצורך מצוה בה, והיא מצות עשה שצונו להשבע בשמו כשנצטרך לקיים דבר מהדברים או להכחישו, כי בזה תהיה הגדולה והכבוד ועילוי והוא אמרו יתברך ובשמו תשבע, וכן פוסק ביד החזקה (שבועות פ"א ה"א), שכשם שישבעת שוא ושקר בלא תעשה, כך מצות עשה שישבע מי שנתחייב שבועה בב"ד בשם, שנאמר ובשמו תשבע זו מצות עשה, שהשבועה בשמו הגדול והקדוש מדרכי העבודה היא והדור וקדוש הוא להשבע בשמו. והרדב"ז שם סיים בלשון שהידור וקידוש גדול הוא לישבע באמת בשמו.

ובש"ת שואל ומשיב (מהד"ג ח"ב סי' כט) כתב ליישב לפי הרמב"ם מה שאמרו בסוגיין מה מי שנשבע באמת כך, הרי שאסור לישבע אף באמת ומכ"ש שאינו מצוה, משום ששם לא היה צורך כלל בשבועה זו ובאופן זה גם הרמב"ם מודה שאסור עיי"ש.

חתימה בגט ע"י סימן, בכתב רש"י או בכתב אשורית

בגמ': ובסימנא לא, והא רב צייד כורא, ורבי חנינא צייד חרותא וכ"י (גיטין לו, א).

כתב הרש"י (חולין ט ד"ה ת"ח) שחתימה יכול לעשות ע"י סימן בעלמא ואפילו ע"י אות אחת משמו, כמו שמצאנו בסוגיין.

והנה בשדי חמד (אסיפת דינים מערכת גט סי' כז אות ה) כתב בשם הרב דברי אמת (קונטרס יא סי') שעמד לדון שם אם צריך שהעדים יחתמו על הגט דוקא בכתב אשורי, או כל סוגי הכתב כשרים לחתום בהם, והביא לציין שם שהמנהג בעיר צפת ואיזמיר לחתום בכתב רש"י, וסיים וכתב שם, אבל מרן (בית יוסף סוס"י קל) כתב בשם הקונטרסיין שלכתחילה צריך שיהיה חתימת העדים בכתב אשורי.

אולם כתב השד"ח להעיר על דברי הדברי אמת, שהמעין בדברי הבית יוסף יראה שלא הוזכר בדברי הקונטרסיין שצריך שחתימת העדים בגט תהיה בכתב אשורית דוקא, רק כתוב שם בב"י בשם הקונטרסיין בזה הלשון, כתוב עוד בקונטרסיים והכתיבה מהעדים גם כן תהיה תמה וניכרת ושלא יהיו דבוקים האותיות כמו הגט

שבפירושו זה אין טעם או ריח.

ובשדה הארץ (ח"ג י"ד סי' כב) נשאל אודות ראובן שנולד לו בן בכור, ורוצה לקרותו על שם אביו, ואשת ראובן רוצה לקראו על שם אביה בדוקא, ומפני השלום הסכים ראובן לבקשת אשתו, אך שאל אם אין בזה משום זלזול בכבוד אביו, כיון שהמנהג שהבן הראשון נקרא על שם אבי הבעל. והשיב, מסברא נראה שכיון שכבר נהגו העולם לקרוא שם הבן הראשון כשם אבי הבעל, אם לא יעשה כן מנרעות נתן בכבוד אביו, דאשתני ממנהגא דעלמא, ותו דשמא לא יזכה שיוולד לו בן שני, ונמצא שלא נקרא שם אביו בישראל, וקריאת השם הוא ענין גדול, ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר, מחיובא דקרא גבי יבם שיקרא שם המת בישראל. וגם שמעתי מפי מורי ורבי המאיר עיני חכמים הרב המופלא כמהר"ם מזרחי ז"ל בעל ספר פרי הארץ, שאמר בשם חז"ל, כי שני בני אהרן נדב ואביהוא, נקראו על שם הוריהם של אהרן הכהן ואלישבע בת עמינדב, נדב הבכור נקרא על שם אביה, עמי נדב, ואביהוא על שם אבי אהרן, כלומר, אבי הוא. ונענשו ומתו שניהם בחיי הוריהם ע"י כמה סיבות, וגם מפני הסיבה ששינה סדר שמותם, כנ"ל, ולכן צריך להקפיד לקרות הבן הראשון על שם אבי הבעל.

כך הביא גם בעיקרי הד"ט (יר"ד סי' כו אות ז), ובנזיר שמשוון (סוף מסכת סוטה) ובסוים דבריו כתב, ומכאן הורה זקן שחוב האב הוא לקרות שם בנו הבכור בשם אביו ולא לציית לקול אשתו אשר רוצה לקרות שם אביה, והכי נוהגים בקרב ישראל.

אולם בספר מליצי אש (ח"א דף שמט) כתב הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד על דברי השדה הארץ שלא ניחא ליה להעמיס חטא על אהרן קדוש ה' בשביל זה, שהרי המנהג גם היום שהאם קוראת שם בנה הראשון על שם אביה לקיים מצות כיבוד אב.

זהירות מלישבע אף על אמת

בגמרא: וכששמעו חכמים בדבר אמרו מה מי

האם יש ענין להכתיר רב ברב עם

בגמרא: מילתא דמתעבדא באפי עשרה צריכא ביה עשרה למישלפה (גיטין לג, ב).

שאלה. בני עיר הרוצים להכתיר רב, ובאפשרותם להזמין רבנים רבים ונכבדים, ואת כל אנשי העיר ולתת בפניהם את כתב הרבנות, ואפשר גם למסור לו את כתב הרבנות בביתו בפני עדים, והרב שהוא ענו וצנוע מבקש לעשות זאת בצנעא, והוא רואה בהזמנת הרבנים ביטול תורה, האם הרב צודק?

כתב בספר חשוקי חמד (כאן) נאמר במסכת גיטין דף לג ע"ב מילתא דמתעבדא באפי עשרה צריכא ביה עשרה למישלפה, וכתב החת"ס דסברה דאורייתא היא, ולא אתי דיבור דיחיד ומבטל דיבור שברבים דאלימי טפי, עכ"ד. וכתב הר"ן בנדרים (דף ז ע"ב) נדהו בפניו אין מתירין לו אלא בפניו, דכיון דבפניו נדהו אלים נדויה, ולא מיעקר אלא בפניו, דומיא דמאי דאמרינן בגיטין דף לג ע"א כל מילתא דמתעבדא בי עשרה, צריכה בי עשרה למשלפה. מבואר שמינוי שליחות שנאמרה בפני עשרה אלמי טפי, עד כדי כך שאי אפשר לבטלה אלא בפני עשרה.

ולפי זה יתכן שהכתרת רב בפני עשרה אלים טפי, וכמו שאמרה הגמ' מילתא דמתעבדא באפי עשרה אלים טפי, וצריך לרבן שמעון בן גמליאל עשרה למישלפה. וצ"ע אם הדמיון עולה יפה, וכל זה בנוסף לכבוד התורה שמכתירים רב בפרהסיא ואין בזה ביטול תורה.

הזכות בקריאת השם לאב או לאם

בגמ': והלכתא כנחמני (גיטין לד, ב). וברש"י ונראה בעיני דעל שם שרבה בר נחמני גידל אביי בביתו ולמדו תורה שהיה יתום השיאו את שם אביו נחמני רבה סתם הוא רבה בר נחמני.

רש"י בסוגיין (ד"ה והלכתא) כתב שעל שם שרבה בר נחמני גידל אביי בביתו ולמדו תורה שהיה יתום השיאו את שם אביו נחמני.

עניין זה שנהגו לקרוא בשם האבות מבואר כבר במדרש רבה (נח פרק לו), אמר ר' יוסי, הראשונים על ידי שהיו מכירים את יחוסיהם היו מוציאים שמם לשם המאורע, אבל אנו שאין אנו מכירין את יחוסנו אנו מוציאים את שמותינו לשם אבותינו. ובאגודה (שבת פ"א סי' יז) כתב נהגו לקרוא לאדם בשם זקנו, כי כל איש אביו צדיק. בעניין מנהג זה ראה עוד בפניני הלכה כתובות (סו: ק).

והנה ברמב"ן (בראשית לה ה) כתב בשם יש אומרים שהיה דרכם שיקרא האב שם הבכור, ותקרא האם שם השני. וכתב על כך הרמב"ן

בעשרה הוא חיוב מצוה על האדם, ולא רק הידור ומעלה בעלמא, כיון שאנו רואים שצריך לטרוח הרבה לתפלה בציבור ונפסק בש"ע (או"ח סי' צ סט"ז) שחייב לילך ד' מיל לפניו ומיל לאחוריו וכו', ואין שייך לחלק בין ת"ח לסתם אדם אם אינו כרשב"י וחבריו שרשאים לבטל גם עיקר תפלה שדין זה אין לת"ח שבזמננו.

וכתב האדר"ת (נפש דוד עמוד יג) 'בתפלה בציבור נזהרתי הרבה ב"ה, וכל פעם היו לי יגיעות רבות ועמל רב עד שקבצתי עשרה, ומעודי נדמה לי באם אתפלל לעצמי כאילו לא התפללתי כלל, ומי זותר מה שדרש הזוה"ק על הפסוק פנה אל תפלת הערער שזה עולה על המתפלל ביחידות.

ובכתר ראש (אות כ) כתב, ישתדל להתפלל בבית הכנסת ובצבור, ואמר הגר"ח מוולאזין ז"ל שמיום עמדו על דעתו לא התפלל רק בצבור, פעם אחת היה במלון ושלה לבני הכפרים הסמוכים שיבואו להתפלל עמו בציבור.

ובספר רוח חיים (אבות פ"ב מ"ג) על מש"כ שם במשנה הוי זהיר בקריאת שמע ובתפלה וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים וכו', כתב, ואל תהי רשע בפני עצמך רצה לומר שלא תתפלל ביחידות בפני עצמך, כי אם תתפלל ביחידות יכול להיות שתהיה נקרא רשע ח"ו כי התפלה ביחיד צריך כוונה יתירה ובאימה ויראה ומסירת נפש, ואם לאו תפלתו נדחית לחוץ, וזה אינו מצוי בזמננו, אבל עם הציבור אף שלא תהיה תפלתו כל כך בכוונה שלמה עם כל זה אינה נמאסת כמש"כ בזוה"ק וכו'.

והחיד"א בספרו דבש לפי (מערכת ת אות כ) כתב שהחמירו בזוהר הקדוש שתפלת יחיד מסוכנת.

ועיין עוד בחות יאיר (סי' קטו), בשו"ת יהודה יעלה (ח"א או"ח סי' צא), במהר"ם שיק (או"ח סי' קכא), בתשובות ר' שלמה איגור (כתבים סי' יד), ובשו"ת אפרקסתא דעניא (ח"ג יו"ד סי' קעה) מה שכתבו בזה.

זה לצורך השלמת מניין להפילה או להשלים מניין לקריאת פרשת זכור בציבור. יסוד הנידון הוא מה מהם חיובו מדאורייתא, ואם מותר לשחרר עבד בשביל מצווה דרבנן.

במאירי (ד"ה מעתה) כתב, 'הרי אמרו בר' אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא שם עשרה, ושחרר עבדו והשלימו לעשרה, ואע"פ שאין תפלה במנין עשרה מן התורה וכו', מכל מקום הקלו בו [בשחרור עבד] לכל צד מצווה אפילו מדברי סופרים, והוא הדין לכל צורך רבים'. מבואר מדברי המאירי שתפילה בציבור אינה מהתורה אלא מדברי סופרים, וכך מבואר גם בר"ן (מגילה כג:) בתוס' ברכות (מו: ד"ה מצוה), וברא"ש (שם פ"ז סי' כ). [ועיין ברשב"ץ (ח"ב סי' קסג)].

בגדר החובה להתפלל בציבור כתבו הפוסקים שהיא מצווה חמורה מאד, וכמו שכתב הרמב"ן בסוגיין (ד"ה הא) שעל אף שלעולם בהם תעבודו הוא עשה שבתורה, מכל מקום תפילה בציבור דוחה עשה שבתורה, כיון שכשנא הקב"ה לבית הכנסת ולא מצא שם עשרה מיד כועס. ובשולחן ערוך הרב (או"ח סי' צ ס"ז) כתב, 'תפלת הציבור אע"פ שהוא מצווה מדבריהם, היא גדולה ממצות עשה של תורה, הואיל ומקדשין בה ה' ברבים, שהרי מותר לעבוד על מצות עשה של תורה ולשחרר עבדו כדי להשלימו לעשרה'.

ובמהר"ל (הלכות עירובין אות ז) כתב שלהתפלל בעשרה אינה כל כך מצווה, מפני שיכול לכונן תפלתו בביתו, ולא מצינו שהצריכו להתפלל בעשרה. אך במג"א (סי' תטו סק"ב, סי' צ סק"ל) תמה על דבריו מהמבואר בסוגיין שרבי אליעזר שיחרר עבדו כדי להשלים מניין, ובגמ' אמרו שדבר זה הוא מצווה דרבנים, הרי שתפילה בציבור אינה רשות אלא מצווה.

ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סי' כז) נשאל, בענין ת"ח אם רשאי להתפלל ביחידות מפני שרוצה ללמוד בזמן מאוחר בלילה, ויקשה עליו לקום להתפלל בצבור אם רשאי, והשיב, להתפלל

עצמו והיינו לכתחילה דוקא.

והביא שם שבאזמיר נוהגים לחתום בכתב רש"י אף שנמצאים שיודעים לחתום אשורית, והוסיף בשם הכנה"ג שכתב שהוא נוהג לחזור אחר עדים שיודעים כתב אשורית ואם לא ימצא עדים שיודעים כתב אשורית יכולים לחתום באיזה כתב שיהיה, ועוד הביא שם השד"ח שכתב בס' אות היא לעולם (ח"א דף סט ע"ג) שהגם שמדברי הרשב"ץ משמע קצת שעדיף לחתום בכתב רש"י מבאשורית, מפני שאם החתימות בכתב אשורית לא ימצא כ"כ לקיים החתימות כמו בכתב רש"י שבנבל ימצא קיום, מ"מ כיון שאין חותמים כמו שחותמים בשאר שטרות אלא כותבים כתיבה תמה ונוהרים ככל משפטי כתיבת הגט, א"כ גם בזה אין נמצא כל כך לקיים וכו', [וכמו שייקיימו את הגט עצמו שכתוב באשורית גם יקיימו החתימות].

וכתב שבדיעבד במקום שנהגו לחתום בכתב רש"י, אם חתם אשורית אין לפוסלו בכך חלילה, וכ"ש בגט הבא ממדינת הים וחתמו העדים כמקום הכתיבה בכתב אשורית שאין לפוסלו בדיעבד, ומדבריו למדנו שאף במקום שנהגים לחתום בכתב רש"י עכ"פ הם מדקדקים שתהיה כתיבה תמה ככתיבת הגט עצמו והיינו שאפשר לחתום בכל כתב אלא שיהיה בכתיבה תמה.

נתן מעשרות מראש, ונפטר

בגמרא: אין כותבין פרוסבול אלא על הקרקע אם אין לו מזכהו בתוך שדהו כל שהו כו'. (גיטין לו, א).

בשו"ת פני מבין (יו"ד סי' רכ) כתב, שאם אין לאב ה' שקלים בשביל פדיון הבן, והכהן רוצה להלוות לאב ה' שקלים אין לעשות כן, משום שתיכף נותן לו האב בחזרה ונראה כמו שהוא מערים עליו.

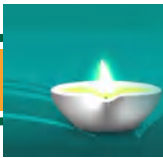
אולם בשערים המצויינים בהלכה (סי' קסד ס"ק טו) כתב שאין כל חשש בזה, שכעין זה כתב המהרש"ם (דעת תורה סי' תמח) שכשאין לגוי הקונה את החמץ כסף ליתן העירבון, מותר ליהודי להלוות לגוי, וחוזר ונותן למוכר בתורת ערבון.

וכן כתב בשו"ת מהר"ש ענגיל (ח"ד סי' כו) והוכיח כן ממה שאמרו בסוגיין לענין פרוסבול שאם אין ללווה קרקע מזכה לו על ידי אחר, ולפי זה יש גם כאן לעשות כן להלוות לו על ידי אחר.

תפלה בציבור גודל חיובו ומצוותו

בגמ': מעשה ברבי אליעזר שנכנס בבית הכנסת ולא מצא עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה מצווה שאני: (גיטין לה, ב).

בסוגיין מבואר שרבי אליעזר שחרר עבדו כדי להשלים מניין, בראשונים האריכו לדון אם היה

הרה"ק רבי דוב בעריש מביאלה זי"ע

בעל מגיד דבריו ליעקב כ"ה סיון תרל"ו

לעבוד את השם בשמחה, לכן לא הסכמתי לרצונו הקדוש בזה.

סיפרו החסידים שבתחילת הנהגת הרבי מביאלא הגיעו חסידים רבים לבקש אודות פרנסה. נענה ואמר להם: 'כשאצליח להגיע לקופה אני אתפוס ואחלק לכולם. ואכן כל ימי הנהגתו השפיע עשירות גדולה על כל החסידים. בימיו לא נצרכו כלל לאסוף עבור קמחא דפסחא וכדומה עבור החסידים.

ומעשה בחסיד שהיתה שעתו דחוקה עליו, וביקש ברכה מהרבי. הורה לו הרבי שיקנה כרטיס הגרלה. לאחר זמן הגיע אליו לבשר שזכה בהגרלה. בירכו הרבי שזכה פעם נוספת. לאחר שזכה שנית, נענה הרבי ואמר: זה טוב בשביל בני הבית אבל אתה צריך עוד אחד. וזכה גם פעם שלישית.

בשבת שירדה בעת שבתו בשולחן הטהור האריך בדברי תורתו שהתואר 'דב' מיוחד רק לאלו שמשתדלים בחסד מרום עליון שישפיע שפע טובה וברכה לעולם הזה. והוסיף שהחזוה מלובלין נקרא בשם 'דב' כשמזכירים את שמו אומרים 'הרבי מלובלין' מפני שהשתדל בתפלתו על פרנסה בהרחבה לעולם, ואילו המגיד מקוזניץ שהיה מתנגד לזה והחזיק בשיטה שיאה עניוהא לישראל נשאר בשם מגיד, המגיד מקוזניץ (ספיר ויהלום בשלח פ"א - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אך עצמי ובשרי אתה

כתב בספר מכלל מציון, פעם אחת עמדתי לפני הרב הגאון"ק אדמו"ר מרן ר' דוב בעריש מביאלע זי"ע וראיתי איך שבא לפניו איש אחד ומסר לו פתקא שיתפלל בעדו, ושאל לו אדמו"ר זי"ע על פדיון, והשיב האיש כי אין לו כסף, ואמר אדמו"ר זי"ע אך עצמי ובשרי אתה ולקח הפתקא וקראו, וגדלה אז בעיני הפליאה, כי לא הבנתי תוכן הענין.

אך אחרי איזה זמן ראיתי בספר אגרא דפרקא דבאם ישראל מבקש רחמים על חבריו ה"ו נעשה קטרוג בשמים על המתפלל באמור אליו וכי אתה קרוב אלי יותר מחברך הלא הוא בעצמו יוכל להתפלל, וקרוב ה' לכל קוראיו כתיב, אמנם אם בעל הצרה נותן מעות לחבירו שיבקש בעדו אין עתה שום קטרוג כי יוכל לומר בעבור המעות מתפלל בעדו, וכל זה שייך רק אם אין המתפלל קרוב לבעל הצרה, אבל אם הוא קרוב אליו אז יכול לומר כי מתפלל עליו מפאת כי נכמרו רחמיו על קרובו, ומעתה יובנו דברי קדשו של אדמו"ר מביאלא זי"ע.

(שיח שרפי קודש - תפילה)

תרל"ו נתבקש רבינו לשיבה של מעלה ונטמן בבית העלמין בביאלא, זי"ע.

(התודה והברכה ללידנו הרב חיים צבי שיינבך שליט"א על סיועו בעריכת מדור זה)

אחז כל ימיו כשיטת הסוברים שעדיף לעבוד את ה' מתוך הרחבה

בין הצדיקים היו שני דרכים בעבודת השי"ת, האם מן הראוי יותר להיות עני כדברי חז"ל 'יאה עניוהא לישראל' או שלהיפך עדיף להיות עשיר ואז יהיה ליבו פנוי לעבודת ה', ואדרבה עניות מעבירה את האדם על דעת קונו.

הרה"ק רבי דוב בעריש מביאלא זי"ע"א אחז כל ימיו בשיטה השניה שעדיף לעבוד את ה' מתוך הרחבה. באחת הפעמים בהם היה בוורקא, בחיי רבו הרה"ק רבי מנדל מווארקא זי"ע"א, ישב בסעודה עם החסידים באכסנייתו. תוך כדי הסעודה בא המשמש של הרה"ק מווארקא וקרא לו אל רבו. לחמיהת כל החסידים השיב: לא אלך. לאחר זמן מה חזר המשמש שנית וקרא לו בשנית בפקודת הרבי שיבא. ושוב השיב שלא ילך. הדבר חרה לחסידים: היתכן הרבי שולח לקרוא לך ולא תרצה לילך.

עמד הרב החסיד רבי יעקב שמעון, גיסו של הרבי מווארקא ומגדולי החסידים, קיפל את המפה ואמר: לא נמשין את הסעודה עד שתלך לרבי. אם כן, נענה רבי דוב בעריש ואמר: הנה אני מוכרח ללכת, אולם לא אסכים עמו. כל החסידים לא הבינו את דבריו. הוא נכנס לחדר, פשט את כל בגדיו ולבש בגדים אחרים, והלך לקודש פנימה. שם שהה מספר שעות עם הרה"ק מווארקא. כשיצא היה עייף מאד וכולו נוטף זיעה, ואמר בלשון קודשו: הנה הרבי רצה שלחסידים לא תהיה עשירות כדי שלא יהא להם טרדות בעבודת השי"ת, אולם לפי דעתי גם לעבודת ה' צריכים להיות מושפע בעושר וכל טוב בכדי שיוכלו

רבינו האדמו"ר רבי דוב בעריש מביאלה נולד בשנת תק"פ (לערך) לאביו הרה"ק רבי אברהם מטשכנוב אשר נודע כגדול הדור.

רבינו קדוש מרחם היה, עוד בילדותו קידש וסיגף את עצמו, נוסף על התמדתו הנדירה וכשרונוותיו הבלתי רגילים. כבר אז נתפרסם כעילוי ולמדן גדול וכבר בשנים אלו החשיב אביו שר התורה את חידושו וכותב: בזה "עמד" בני הנבון כמר דוב בעריש שיחיה, והשיב לי בני המופלא כמר דוב בעריש שיחיה וכדומה.

שמו של רבינו נודע לתהילה עד כי בהגיעו לפרקו בגיל י"ד לקחו הרה"ח המפורסם רבי ארטשע מגריצא לחתן. (רבי ארטשע זכה להשתדך פעם נוספת עם הצדיק מטשכנוב בלוקה את צעיר בניו רבי יעקב מיעזוב לחתן).

לאחר פטירת האדמו"ר רמ"מ מווארקא נתנה העדה את עיניה ברבינו והכתירוהו לאדמו"ר ומנהיג. אף מצאו לך סימוכין מדברי האדמו"ר מווארקא שאמר לרבינו זמן קצר לפני פטירתו כששאלו לבריאותו התאונן לפניו על מכאוביו נענה האדמו"ר מווארקא ואמר "אתה בריא בכל אברין". רבינו החל להנהיג את העדה ביד רמה בעיר ביאלה. היה עורך את שולחנו מידי יום ואמר בו דברי תורה בהלכה וחסידות לפעמים היה מאריך מספר שעות בעניני קבלה עמוקים.

אף הרבנית מווארקא הביאה לרבינו את בנה הקטן (לימים האדמו"ר רבי שמעון מסקרנביץ) ואמרה לו הרבי נפטור מה יהיה איתו עכשיו אצל מי הוא יגדל, מי יחנך אותו? אתם הרבי, אתם תגדלו אותו אצלכם, והשאיירה אותו בביאלה שם נשאר עד חתונתו, ובכל פעם שרבינו קנה לעצמו בגד חדש היה קונה גם עבורו בגד חדש.

כנזכר היה רבינו עורך שולחן בכל יום ויום כשהגיע פעם לביקור אצל אביו הרה"ק מטשכנוב נסעו עמו קהל חסידים גדול כהרגלו ערך להם שולחן. והנה אנשי טשכנוב ראו זאת בעין רעה שבו מנהיג בעיר של אביו והתלוננו על זאת לאביו, מיד אמר להם "בבקשה מכם לכו אצל בני והעמידו על השולחן יין בשמי".

עם הכתרתו לאדמו"ר נהרו אחר רבינו כל גדולי חסידי ווארקא ביניהם האדמו"ר הזקן מאלכסנדר ובנו בעל ה"שימש ישראל" מאלכסנדר האדמו"ר בעל ה"ישרש יעקב" מנאדרזין חתן האדמו"ר רמ"מ מווארקא. כן גדל בבית רבינו האדמו"ר רבי שמעון מסקרנביץ בן האדמו"ר רמ"מ מווארקא.

לדאבון לב החסידים וכל בית ישראל הסתלק רבינו בגיל צעיר בן חמישים ושש שנה, כשנה ומחצה לאחר פטירת אביו רבי אברהם מטשכנוב, לאחר כשמונה שנות הנהגה. ביום שב"ק כ"ה סיון

הגה"צ רבי יהושע בוקסבוים זצ"ל הי"ד אב"ד גלנטה בעל אור פני יהושע כ"ו סיון תש"ב

נפשו על קידוש השם, לעומת זאת לא עמדו בנסיון היהודים שהאמינו בה עפ"י חקירה. זאת ועוד, הרבי ר' מנחם מנדל מקוצק אמר, הספר הזה הוא 'מורה' למי שמילא את כריסו בש"ס ופוסקים, ו'נבוכים' למי שהוא צעיר וטרם הספיק ללמוד. אמר לו הבחור: אבל רבי, למה הקדמונים כמו הרמב"ם החזיקו מעמד באמונת ה' ובקיום המצוות למרות שהיו חוקרים ופילוסופים. השיב לו הרב: 'אמשול לך משל, ישנם משקפיים בעלי זכוכית מגדלת, שצעירים לא רואים בהם והזקנים משתמשים בהם ורואים לקרוא באופן יוצא מן הכלל.

(עולמו של אבא' עמ' רה)

רבינו רבי יהושע נולד בב' שבט שנת תרל"ז לאביו ר' יוסף שהיה שוחט בעיר פאפא בהונגריה. לאחר שנכנס לעול מצוות סייע לפרנס את הוריו בחנות. בערבים ובזמנו הפנוי למד אצל הדיין ר' משה יוסף הופמן, מחבר הספר "מי באר מים חיים" על מסכת ברכות.

בגיל 16 נשלח ללמוד בישיבת אונסדורף אצל הגאון רבי שמואל רוזנברג, בעל שו"ת באר שמואל. שם שקד על לימודו מתוך חיי צמצום (עד כדי שינה על ספסל), עד שהפך לאחד ממצויני הישיבה. כעבור שש שנים הוסמך להוראה ע"י ראש הישיבה ועל ידי רבה של מאדא, בעל "לבושי מרדכי".

בגיל 22 נשא אישה והיה סמוך על שולחן חותנו, ר' מאיר חיים בלוך, בעיר אויהל, במשך עשר שנים. בתקופה זו ישב ולמד והרבה את ידיעותיו גם בתנ"ך. הספיק לכתוב עשרות קונטרסים של דברי תורה, ויחד עם זאת התקרב לחסידות והסתופף במחיצתו של האדמו"ר משינאווא.

בשנת תר"ע התמנה לרבה של מוגדורף, בהמלצתו של רבו הרב שמואל רוזנברג. שם הוא הקים ישיבה שמשכה אליה תלמידים רבים. בשנת תרפ"ב קיבל הצעה לשמש כרבה של גלנטה, במקומו של הגה"צ רבי יוסף צבי דושינסקי. שיקול חשוב בהחלטתו לקבל את ההצעה היה העובדה שבגלנטה יוכל להקים ישיבה גדולה יותר. אכן, הרב יהושע הצליח להרחיב את ישיבתו, ובתקופה מסוימת מנתה מאתיים ושלושים בחורים. הרב דאג לתלמידים שיאכלו בחדר אוכל מסודר, ודאג אישית לכלכלתם של בני עניינים. הוא דרש מתלמידיו הופעה חיצונית מסודרת, והיה לו יחס אישי כלפי כל תלמיד ותלמיד.

בסיוון תש"ד נתקבלה פקודה להעביר את יהודי גלנטה לאושוויץ. בו בזמן נתקבל גם אישור לשחרר את ראש הישיבה עם בני משפחתו. האישור ניתן מתוך ההערכה הרבה שזכה לה אפילו מצד הרשעים. אולם הרב סירב, ולפני

שיצאה הרכבת לדרכה נשא דרשה מרגשת לפני עדתו בנושא של "בכל נפשך" – קידוש ה'. מי ששמע אותו העיד: מי שלא ראה את רבינו באותה שעה אינו יכול לתאר דמותו של מלאך ה' צבקות.

כאשר התחילו לנסוע ברכבת התבטא הרב שנוסעים ל"גן עדן". הוא ביקש מתלמידיו להצטרף עמו לשירת "אני מאמין", ולקראת חניית הרכבת באושוויץ קרא להגביר את עצמת השירה. הרב נספה בכ"ו בסיון באושוויץ, והשאיר אחריו מאות ואולי אלפי תלמידים מעריצים.

לאחר המלחמה אספו תלמידיו את שרידי חידושיו בהלכה ובאגדה, וכן שאלות ותשובות שלו. הם כינסו את כל דברי התורה (כולל על התורה) בספר: "אור פני יהושע" (שני כרכים).

כמו משקפיים בעלי זכוכית מגדלת

פעם תפס הרב בוקסבוים זצ"ל בחור ישיבה שהוא מעיין בספר 'מורה נבוכים'. אמר לו: דע לך בני, כי בתקופת השמד בספרד, יהודים ששמרו את התורה על יסוד מורשת אבות מסרו את

הצער על החורבן מכפר כחורבן

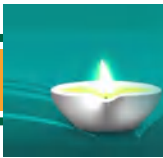
כתיב (במדבר יח, ה) "ושמרתם את משמרת הקדש ואת משמרת המזבח ולא יהיה עוד קצף על בני ישראל".

בספרו אור פני יהושע, מפרש רבי יהושע בוקסבוים זצ"ל ה"ד, את הפסוק בדרך דרוש. וזאת בהקדם מה שאמר בספר ייטב פנים על מאמר חז"ל כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו, דהיינו שבכל דור שמצטערים על חורבן בית המקדש, ועל שלא נבנה בית המקדש בימיו, אז הרי זה כאילו נחרב בימיו - שמכפר הצער הזה כמו החורבן ששפך הקב"ה חמתו על עצים ואבנים.

ועל פי זה ביאר הגרי"ב את הפסוק "ושמרתם" - מלשון המתנה, כמו 'ואביו שמר את הדבר' - 'את משמרת הקודש' - דהיינו שימיתנו ויהיו נכספים לזכות בקרוב לשמור את משמרת הקודש, ויצטערו על כבוד ויקר שנוטל מבית חיינו. ואז "ולא יהיה עוד קצף על בני ישראל" - כי יעלה להם צער זה כחורבן עצמו וכפר להם.

(אור פני יהושע - פר' קרח)

הגה"ק ר' מאיר אשכנזי זצ"ל אבד"ק אייזענשטאט בעל פנים מאירות כ"ז סיון תק"ד

בקול נעים כדרכו בקודש, והנה שמעו שבחדר השני המשרתת בוכה, וכשנשאלה לפשר בכיה השיבה שבבית אביה היה אחיה רבי שבתי לומד בהתמדה בקול נעים, וכיון שקולו של מתמיד זה דומה לקולו של אחיה, נזכרה מאחיה רבי שבתי שאינה יודעת היכן הוא ומה עלה בגורלו, ואמרה להגביר את שמו של אחיה, ולבסוף נודע שאכן אותו מתמיד שנמצא בבית הוא אחיה רבי שבתי, והש"ך בירך אותה באותה שעה שתזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות ויאירו את העולם בתורתם, וזכתה שנכדה הוא הגה"ק רבי מאיר ז"ע בעמח"ס "שאלות ותשובות פנים מאירות".

הגה"ק ר' מאיר אשכנזי אבד"ק אייזענשטאט בעל שו"ת וחידושי פנים מאירות וכותנות אור נולד בשנת ת"ל בקירוב לאביו ר' יצחק אשכנזי ולאמו בת רבי שמעון בנימין זאב וואלף טייבר זצ"ל.

בימי נעוריו עלה ונתעלה בתורה וביראה, וקיבל תורה מפי הגאון רבי משה אב"ד סאכטשוב וברבות הימים הזכיר רבינו בספרו ד"ת משמו של רבו זה, רבינו עמל בתורה וחידש בה חידושים כבר משנות ילדותו ובספרו כתב מזאת ברבות הימים.

בהגיעו לפרקו נשא את מרת פינקל בת הקצין המפורסם רבי משה סוכטשוב פרנס ומנהיג המדינה דגליל פוזנא, בבית חותנו ישב רבינו כעשר שנים בכבוד ובאהבה והתמיד בתורה ועבודה, כשלהרשותו עומדת ספריה ענקית שהעמיד חותנו לצרכיו, דבר שהיה יקר המציאות באותם ימים.

בהקדמתו לספרו פנים מאירות ח"א מספר רבינו ומאריך בשבח חותנו אשר זן ופרנס אותו בכבוד גדול בעשור שנים אלו וכל מחסורו וצרכי אשתו ובניו סיפק לו למען ישקוד על דלתות התורה במנוחה כדלהלן, וז"ל, טוב עין הוא יבורך זה משה אשר ביתו היתה פתוחה לרוחה בהכנסת אורחים והרבה צדקות עשה עם ישראל וצדקתו עומדת לעד שהציל כ"ד נפשות מישראל אשר בברזל בא נפשם במשפט הגדול טריבנאל בלובלין מחמת עלילת שוא בעו"ה, זה ידוע ומפורסם אשר כל באיה לא ישובו ולא ישיגו ארחות חיים וכו', וחמי הקצין שם נפשו בכפו בחמלת ה' ברוב עוז השתדלותו נתן לו ה' חן בעיני המלך והשרים היושבים ראשונה במלכות פולין והציל את כולם נכנסו בשלום ויצאו בשלום ושבב דגור לא שליט באחד מהם ולא זו אף זו שהשיג קנסות גדולות על המעלילים לאלפים ולרבבות אשר אין זכרון לראשונים וגם לאחרונים מהשתדלות הגדול שלא חס על נפשו ומאוד כאשר ידוע ומפורסם למנהיגי קציני גליל פוזנא ולמנהיגי קציני ק"ק לובלין וע"פ גלגולי דברים אלו יצא נקי מכל נכסיו ונכסי בניו, עכ"ל.

הטעם שאומרי אלקי ג' פעמים בברכת האבות

בשו"ת פנים מאירות (ח"א סי' ל"ט) נשאל רבינו, למה קבעו אנשי כנסת הגדולה בתפילת שמונה עשרה לומר אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב, הלא די היה שיאמרו פעם אחת אלקי אברהם יצחק ויעקב.

והשיב דמצינו בדוד המלך שאמר לשלמה בנו (דברי הימים א כח, ט) וְאֵתָהּ שְׁלֹמֹה בְּנִי דַע אֵת אֱלֹקֵי אֲבִיךָ וְעִבְדֵהוּ – הפירוש הפשוט הוא, כי יש עובדי ה' על פי הקבלה שלמד מהוריו ומעשה אבותיהם בידיהם, ויש עוד כת מובחרת מזו, שהם עומדים על המחקר ברוב שכלם, כי הוא האלקים לבדו ואין זולתו. וזהו שאמר דע את אלקי אביך מצד ידיעת עצמך ולא כמצוות אנשים מלומדה. והוא הטעם שאומרים אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב, דלא תאמר דיצחק ויעקב האמינו רק מצד קבלתם מאברהם אביהם וסמכו על חקירת אברהם ועליו בטחו, אלא כל אחד ואחד מהאבות עמד בעצמו על חקירתו והכיר בשכלו, ולזה נאמר אלקי יצחק שזולת קבלתו מאביו עמד ג"כ על אמונתו בהקב"ה מצד חקירתו ושכלו, וכן יעקב עכ"ל.

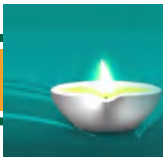
שיחות מלוה מלכה (ח"ב) להגה"צ רבי נתן גשטטנר זצ"ל

היה אחיינו של הש"ך על השו"ע

הפנים מאירות נקרא שמו בישראל על שם זקיני הגאון רבי מאיר כ"ץ ז"ע [וראיתי שהיה תלמיד מהר"ם לובלין ז"ע] שהיה אביו של הגה"ק רבי שבתי כהן ז"ע הנודע בחיבוריו הגדולים "שפתי כהן" [ש"ך] לשו"ע י"ד וח"מ. רבי מאיר כ"ץ היה מגאוני דורו ונדפסו ממנו קצת תשובות בס' גבורות אנשים, וכן תשובה אחת בחלקת מחוקק אהע"ז (סי' ז') [בתשובותיו שבס' גבורות אנשים סימן י"ב כותב "הגם שבית יוסף והרמ"א לא הבינו כן מה נעשה, לא קטלי קניא באגמא אן כי נראין דברי אמת"]. וביותר ראינו שזכה להיות אביו של רשכבה"ג בעמח"ס שפתי כהן, שהאיר עיניהם של ישראל בחיבוריו הנודעים, והלכה כמותו בכל מקום. ואחיו של הש"ך רבי נחום כתב הסכמה על "שאלות ותשובות פנים מאירות".

מספרים שבשנות ת"ח ת"ט שהיו גזירות רבות על בני ישראל, הוכרח הש"ך להמלט על נפשו מאימת הרשעים, והנה אחותו של הש"ך גם היא ברחת מבית אביה, והגיעה לביתו של גביר אחד שהכניסה לביתו והיתה לו למשרתת, והש"ך בבואו לאותה עיר גם הוא התאכסן בבית אותו גביר, והש"ך התיישב ללמוד בהתמדה

הרה"ק רבי משולם פייש לעווי זי"ע

השרף מטאהש כ"ח סיון תרל"ג

הרה"צ מטשענגער אמר לי, שאצלכם אמצא את פרתי האבודה, וא"כ הברירה כעת בידכם.

הרה"ק מטאהש בתמימותו ובענוותנותו הגדולה, השיב לו ואמר שילך לביתו בשתיקה, והבטיח לו שבדאי בלילה ההוא כבר ימצא את פרתו שתשוב אליו, והכל יבוא על מקומו בשלום. ואכן ע"י זכותו ותפילתו של הרה"ק מטאהש באה פרתו בחזרה עוד בלילה ההוא אל מקומה.

אחר המעשה הזה התפאר הכפרי בפני מכריו, שטוב עשה שנסע להרה"צ מטשענגער. והוסיף ואמר בפשטותו (בטיפשותו): הנה אתם רואים שהרה"צ מטשענגער היה יודע תיכף מי הוא הגנב שגנב את פרתי.

פאר משולם (טאהש עמ' ל)

הרה"ק רבי משולם פייש סג"ל לעווי מטאהש זצ"ל, נולד בשנת תקפ"א לאביו רבי מרדכי לעווי, היה תלמידו של רבי אברהם יצחק וויינברגר בעל פני יצחק, משם עבר לשיבתו של רבי מאיר אייזנשטט אב"ד אונגוואר שם למד שנים אחדות. כן למד אצל רבי דוד שיק בעל אמרי דוד מתלמידי החתם סופר, ורבי אברהם שאג זצ"ל.

בימי בחרותו התגורר בקראלע, שם היה בית מדרש של חסידים ובהשפעתם נמשך לחסידות, כדי להימצא במחיצת חסידים, עבר לכפר געבע, שם התבודד ועסק בתורה ובחסידות.

כשדיברו בו נכבדות, הגיע חותנו אל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקומארנא, להתייעץ בדבר. הרבי הפליאו מאוד, כשהוא מבקש שיודיעוהו זמן החתונה, יען רצונו להשתתף בשמחה. ואכן נטל הרבי חלק בסעודת המצווה.

לאחר נישואיו עבר לכפר טשאסאר, וחי ברעב ובעוני, כשהוא מתפרנס בדוחק בעוברו מבית לבית עם כד י"ש למכירה. בלילות, ישב ועסק בתורה ובעבודה בהתמדה. מטשאסאר עבר לטענלאש, והתפרנס כמלמד תינוקות, כאשר לילותיו קודש לתורה ברציפות. שם החלו אנשים להכיר בו, להתקשר אליו, ולהסתופף בצילו.

כאשר שמעו אודותיו בני קהילת טאהש, הפצירו בו לקבל את משרת הרבנות בעירם, הרבי הגיע לשבות עמם שבת אחת לניסיון, כצאת השבת, הודיעם כי הוא מעדיף להמשיך בעבודתו בשקט ובשלוה בטענלאש. בשובו לביתו, נודע לו כי שריפה פרצה בשבת וביתו עלה בלהבות, הוא ראה בכך אות משמים, ונעשה לרבה של טאהש והגלילות.

בשנת תרל"ג בהיותו בן חמישים ושתיים בלבד, פרצה בהונגריה מגפה רח"ל, אותה עת נסתלקו יהודים רבים ובהם שני ילדיו. הוא פנה לבני ביתו ואמר, "בעוד שלשת ימים, תראו רק את תמונת".

ביום כ"ח בסיון, אמר שרצונו לפדות את בני ישראל בכל מקום שהם מהצרה הזו, הוא מקבל עליו למסור נפשו בעד כלל ישראל, לאחר מכן תסתיים המגפה והוא יהיה המאחרונים שיסתלקו בגינה. בזכותו נעצרה המגפה, רבינו מסר נפשו רווח ונשמתי, ויגוע ויאסף אל עמיו, מנוחת כבודו בטאהש.

בירך את הכפרי, והפרה חזרה לבעליה

מסופר, על הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש

זצ"ל, שקודם שהתפרסם בצדקותו ותמימותו, היה גר בכפר קטן סמוך ונראה לעיר טשענגער, הרה"צ דשם היה מפורסם לבעל מופת וצדיק גדול, הלא הוא בעל מנוחת אשר זצ"ל, ורבים הלכו לאורו, וגם התמימי דעת הבעלי בתים מהכפרים הסמוכים לעיר, כשהיה להם איזה בקשה הלכו לבעל המנוחת אשר בבקשתם שיעזור להם.

ויהי היום, לאיש כפרי ותמים נאבדה פרתו, קם ונסע להרה"צ מטשענגער בבקשתו שימצא לו את פרתו הנאבדת. המנוחת אשר שהכיר את גדל צדקתו של הרה"ק מטאהש, וגם ידע מהדחקות הנוראה שהיתה מנת חלקו, רצה לפרסם את שמו וצדקותו שע"כ ירווח לו מעט ע"י שיבואו אליו להתברך בישועות ונחמות. על כן אמר הרה"צ המנוחת אשר להכפרי התמים שילך אצל ר' משולם פייש הגר שם בכפרו, ושם ימצא את פרתו הנאבדת לו.

הכפרי שלא היה חכם רבה ולא טיפש זוטא, לא הבין כוונת המנוחת אשר, והבין שכפשוטו ומשמעו, כשהגיע הכפרי לביתו לקח תיכף מקל גדול בידו, והלך לביתו של הרה"ק מטאהש ואמר לו בהאי לישנא: הנה עכשיו באתי בחזרה מהרה"צ מטשענגער בבקשתי, ושאמצא את פרתי האובדת, וגילה לי רז זה שאצלכם אמצא את פרתי, ואם כן הוא, שמע נא ר' משולם פייש, מה שאני אומר כעת: (ובשעת אמירתו הרים הכפרי המגושם את מקלו ונטהו נגד הרה"ק מטאהש, ובשלונו הכפרית אמר לו) הנה אם תתנו לי בחזרה את פרתי שגנבתם מאתי אז טוב לך, ובאם לאו אזי עם המקל הזה אשיבור לכם את גופכם, כי כעת אני כבר יודע שאתם גנבתם לי את פרתי, שהלא

קנאתי במעשיך הטובים ורציתי גם אני לזכות במצוה גדולה כזו

צדקת פזרונו של אא"ז [רבי משולם פייש מטאהש] ז"ע היתה עד להפליא, פעם בא אליו איש אחד, ונתן לו סכום גדול שקיבץ יד על יד ליתנו לאא"ז הק', ואא"ז הק' קיבל הסכום.

האיש הזה נסע חזרה לביתו, ובדרך נסעו בעגלה לעלות על מרכבת הברזל [באן] פגש באיש אחד אשר נכנס אחריו אל אא"ז הק', וסיפר לו האיש הזה בשמחה גדולה שהוא עני ואביון, והיה בצרה גדולה כי בתו הגיעה לפרק בתולה נישאת, ולא היה לו להוצאות השידוכין והחתונה, ועכשיו נתן לו הרבי סכום גדול ויש לו בריוח, שאלו האיש מה הסכום שנתן לך, השיב לו העני הסכום, והיה בדיוק אותו הסכום שהוא נתן לאא"ז הק', הענין הצר לו מאוד, כי רצה להנות את אא"ז הק' שישתמש בהמעות לצורכו, וחשב שבדאי משגה הוא וחזר במרוצה לטאהש, ואמר לאא"ז הק' שבדאי טעה בזה שנתן אלו המעות שהוא נתן לו, לאיש עני פלוני.

ענה אא"ז הק' ואמר לו, לא טעיתי כלום, רק כשראייתי המצוה הגדולה שעשית להחיות אותי ובני ביתי בסכום גדול כזה, קנאתי במעשיך הטובים ורציתי גם אני לזכות במצוה גדולה כזו, על כן כשבא אלי עני ההוא נתתי כל המעות.

(עבודת עבודה ח"א עמ' רסה, נכדו כ"ק מרן

אדמו"ר מטאהש זצ"ל)

הרה"ק רבי שמואל שמריהו זי"ע אבד"ק אוסטרווצא בעמ"ס 'זכרון שמואל' כ"ט סיון תר"ז

שילוחו של הגר וישמעאל? ואיזה שייכות יש למעשה זה בראש השנה?

ומביא הרה"ק רבי שמואל שמריהו מאוסטרווצא זי"ע בספרו הטהור "זכרון שמואל" (פרשת וירא), בזה הלשון: "שמעתי מאדומ"ר הרב המגיד (=מקאזניץ) זי"ע כשקרא בראש השנה הפסוק "וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא", אמר בלשון לעז: "רבנו של עולם, אין אינץ נישט?" (=ואנחנו לא?).

ומבאר שם: "הבנתי דבריו הנעימים, על פי המדרש (ב"ר נג, יד) על הפסוק (תהלים לט, יג) שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש: אל דמעתי של הגר לא תחרש! אל דמעתי אתה מחריש? ואם כן זה ששמע לקול הקריאה הוא מליצה על בני ישראל, כדי שלא יהיה פתחון פה לשטן, והקב"ה צפה שיקום דוד ויתפלל בזה הטענה. וזה פירוש הפסוק "וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא" היינו בכדי שיהיה טענה "לזרעך", זרע אמת, זרע יצחק ויעקב, כשיצטרכו. והוא פירוש נחמד ונעים בעזרת ה' יתברך... עכ"ל.

פרשת 'וה'פקד את שרה כאשר אָמַר', ואיתא בקדמונים שזהו על פי דאמרינן (ר"ה י, ב) כי בראש השנה נפקדה שרה אמנו ע"ה, נמצא שיש שייכות לקריאה זו בראש השנה. אולם יש להתבונן: מה טעם ממשיכים לקרוא את פרשת

הרה"ק רבי שמואל שמריהו זי"ע נולד בשנת תק"ח. רבינו היה מצאצאי הבית שמואל והרמ"א זי"ע. היה לתלמיד מובהק של המגיד הק' מקאזניץ, הרבי מלובלין והיהודי הקדוש מפרשיסחא ולאחר הסתלקותם הסתופף בצל כ"ק הרה"צ ר' ירחמיאל זצ"ל וכ"ק הרה"צ ר' משה זצ"ל בן הרב המגיד זצ"ל.

חיבר ספר 'זכרון שמואל', ובהסכמות הרה"ק מרדאמסק רבי יחזקאל הכהן כתב "ושמעתי מאיש אמת שסיפר לו הרה"ק זצלה"ה מצאנו שכאשר נסע להסתופף תחת צל קודש של הרה"ק זצלה"ה מאפטא ונסע דרך אוסטרווצא, והיה אצלו באוסטרווצא ושבת שמה בשב"ק ושייב אותו לגאון מפורסם בצדקתו. שימש בכתר הרבנות בעיר אוסטרווצא חמשים שנה, ושם חלקת מחוקק ספון, נסתלק בער"ה תמוז תר"ז בן פ"ט שנים.

"רבנו של עולם, אין אינץ נישט?"

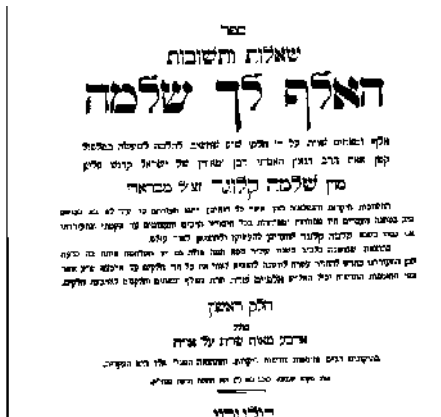
נהגים ביום הראשון של ראש השנה קוראים

הגה"ק רבי שלמה קלוגר מרוד זצ"ל בעל 'האלף לך שלמה' ועוד ל' סיון תרכ"ט

חלק מהם הם תשובותיו שהשיב לאלפים ולרבבות מכל קצווי תבל אשר בקשו לשמוע תשובותיו בהלכה. בשנת תרכ"ט נאסף רבינו לעולמו.

כל ספר שמדפיסים מקרבים בזה את הגאולה

הגה"ק רבי שלמה קלוגר זי"ע ראב"ד דעיר ואם בישראל ק"ק בראד, ונקרא בפי הבריות "המגיד מבראד". אפשר לומר שבדורו היה המשיב תשובות הלכה למעשה הגדול ביותר, בחייו הדפיס קרוב לשלשים ספרים, והשאיר אחריו כמאה וחמישים חיבורים על כל מקצועות התורה, תשובות להלכה, חידושים על מסכתות, על שולחן ערוך ואגדה. בס' 'ש"ת ובחרת בחיים' (ס' כ"ט) הוא כותב (היה זה בשנת תר"ד, ונפטר בשנת תרכ"ט) [ו"ל יש לי לערך מאה וחמשה עשר חיבורים גדולים על תנ"ך ועל כל הש"ס והפוסקים ראשונים ואחרונים ושאלות ותשובות

בשנת תקע"ה נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק יוזעפוף בפולין. בשנת תק"פ נתקבל כרבה של בראדי זאת כאשר רבי אפרים זלמן מרגליות דחק ומאיץ בפרנסי קהילתו לבל יחמיצו את ההזדמנות שגאון כזה יישב בעירם. רבינו הרבה לעשות ספרים כמעט עד אין קץ,

רבינו נולד לאביו רבי יהודה אהרן אב"ד קמרוב בשנת תקמ"ו. כבר בשנותיו הראשונות ניכרו בו סימני גאונות ובהיותו בן שש בלבד הפליא את שומעיו בחידושי תורה המעוררים התפעלות רבה. עד אשר רבותיו לא הספיקו ללמדו בינה וקנה תורה מפי אביו.

מיד אחר שנהיה בר מצוה פסקו ימי שלוותו, כאשר נסתלק אביו שהביאו לחיי העוה"ז ולחיי העוה"ב. באותה עת עבר לעיר זאמוטש הסמוכה בה כיהן רבי יוסף הוכלערגטר בעל "משנת חכמים", כאשר שוחח עמו הגאון מיד הכיר בעלם רך השנים כי עתיד להיות אחד מהגדולים אשר בארץ, ומיד הכניסו לביתו ולישיבתו והאציל עליו מתורתו. באותה תקופה היה המגיד מדובנה מגיד מיישרים בזאמוטש ואף הוא פתח לרבי שלמה שער לאוצרות של עיון באגדתא ובמדרשים.

לא ארכו הימים עד אשר ישב רבי שלמה על כסא הרבנות בעיירה קולקוב הסמוכה ללובוב, זאת ע"פ המלצת הגדול בדורו בעל "ישועות יעקב".

המקום שבו נמצאים החידושים, וצריכים להוציא את החידושים מהכח אל הפועל. זהו הכוונה אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, היינו שכל זמן שישנם עדיין חידושי תורה בגוף ולא באו לידי גילוי הרי זה מעכב את ביאת המשיח. וע"כ אמר החכם מכל האדם, עשות ספרים הרבה, צריכים לכתוב הרבה חידושי תורה, והטעם כי אין קץ, כי הקץ שבן דוד צריך לבוא עדיין לא הגיע, וצריך לכתוב הרבה חידושי תורה, בשביל לזרז את ביאת המשיח ע"כ. זהו חידוש גדול שכל ספר שמדפיסים מקרבים בזה את הגאולה.

שיחות מלוה מלכה - להגה"צ רבי נתן גשטטנר זצ"ל

להדפסה. אני מסופק אם יש עוד בנמצא איזה גדול בתורה שכתב כ"כ הרבה תשובות, הרשב"א כתב יותר מארבעת אלפים תשובות, הרדב"ז כתב כמה אלפים, גם הגה"ק מהרש"ם מבערזאן ז"ע כתב אלפי תשובות, אבל סכום עצום של שמונת אלפים תשובות, לא מצינו. אחד מספרי השו"ת נקרא בשם 'האלף לך שלמה' ובו אלף תשובות הלכה למעשה שכתבן בקיצור נמרץ.

באחד מההקדמות לספריו כותב הגאון רבי שלמה קלוגר לפרש הפסוק (קהלת יב, יב) עשות ספרים הרבה אין קץ - דאיתא בש"ס עבודה זרה (ה.) אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. והיינו שהנשמות המה חידושי תורה, והגוף הוא

לאלפים אין מספר" - דברים אלו כתבם משום שבימי התחילו המסכילים ומנהיגיהם לשנות הלכות ומנהגים בקרב ישראל, וכותב שם רבינו "יתערבו כל הרבנים הללו בכל דבר הקשה בכל מקצועות שבתורה, הן בקושיות חמורות בכל הש"ס אשר לא העירו בהם הראשונים, ובכל דיני דת ודין, ונראה דברי מי יקום" - וע"כ כתב דברים אלו להראות כחו הגדול בתורה לבל יבואו להתווכח עמו, כיון שכבר כתב שאלות ותשובות לאלפים אין מספר. באחת ההקדמות לספריו הוא כותב, שהוא אינו מתפלל שיוכל להדפיס את כל חיבוריו בחייו, משום שזה תפילת שוא, וכותב שם שיש לו שמונת אלפים תשובות המוכנים

הרה"ק רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זי"ע בעל 'מאור ושמש' א' תמוז תקפ"ג

כוחו הגדול בתורה הק'

לפי שמועה אחת סבל רבינו מהתנגדות לדרכו גם בבית אביו כאשר התאספו פעם בני המשפחה יחדיו ביומא דפגרא, וכל אחד מאחיו הלומדים השמיע דברי תורה וחידושים כמיטב יכולתו, העיד משהו פתאום כי קלמיש"ל שלנו במקום להשמיע פלפולא דאורייתא י"לך ויסיק את התנור' כפי שלמד אצל רבו בליזענסק,

אותה שעה הרגיש רבי קלונימוס שחובה מוטלת עליו להודיע כמה גדול כוחם של החסידים בלימוד התורה באשר הם לומדים בלא היסח הדעת מנותן התורה יתברך שמו, ופתח לדרוש על אתר בסוגיות הקשות בש"ס דברים מופלאים שהעמידו בצל את שאר החידושים והראו בעליל מה רב גדלו וגבורתו במלחמתה של תורה.

(גל ליזענסק)

אין ללמוד זמן תפילה מהיהודי הקדוש

הרה"ק המאור ושמש זי"ע"א מאד היה קורא תגר על מאחרי זמן התפילה, באמרו: אל תביאו לי ראייה וסיוע שמותר לאחר זמן תפילה מן היהודי הקדוש זי"ע"א, כי הוא סיכן את גופו בכל יום ויום וטבל ש"י טבילות בהמקוה הקרה אשר באפטא וזיכך את עצמו עד שגופו הגשמי נתהפך לרוחני ממש כמו מלאך, והיה השגתו למעלה מן הזמן, הלכך על פי הלכה היה יכול להתפלל אימת שרצה. אבל אתם תלמידים, מאין לכם היתר לחקות אותו ולהתנהג כן שלא על פי דין.

(ספיר נשא ע"ט - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

רבי אריה לייבוש מווישניצא בעל אריה דבי עילאי, 'כי יש בכח הספר ליטול נשמה מגוף האדם לכבסה וללבנה היטיב, ולהחזירה כבריה חדשה, וכן רמז גם בהסכמתו. וכבר הגאון רבי דוב בעריש מיזליש אב"ד קראקא בהסכמתו לספר העיד כי, אף כי אינני מעדת המתחסדים, מפיו לפידים יהלוכו להלהיב לב קוראיו ביראת ה' ואהבתו. ואילו הרה"ק רבי שלום מבעלזא אמר בראותו את הספר מאור ושמש, כי ידע והכיר במעלתו וחשיבותו של רבינו עוד בבלובלין, אולם גדלות נעלה ונפלאה שכזו, לא פילל מעולם.

כבה נר המערבי, סיפר בנו הגוטער יוד, שבשנות מחלתו של רבינו, בא פעם לחדר אביו, ומצא אותו שוכב על הארץ בפישוט ידים ורגלים, ובוכה מאין הפוגות באמרו; רבוננו של עולם חוס וחמול עלי נפש העני שלא אמות ח"ו בלא תשובה שלימה לפניך. רבינו השיב את נשמתו הזכה ליוצרה בא' בתמוז תקפ"ג, כבן שבעים ושנים שנה, ונטמן בבית החיים החדש בקראקא, זי"ע.

בעיר ניישטאט שבפולין, נולד רבינו לאביו ר' אהרן הלוי עפשטיין, ולאמו מרת צילקא, בסביבות שנת תקל"א האידה שמשו של רבינו.

כאשר היה רבינו ילד קטן עקר אביו מניישטאט לקראקא בתקוה למצוא שם את פרנסתו, בקראקא היה לאופה, היות ולא השיגה ידו של ר' אהרן לשלוח את בנו קלמן למלמד, קלמיש"ל הקטן, על אף שניחן בראש חריף ובכשרונות, היה נוטל את הכעכים שאביו אופה ומוכר אותם בשוק, בכדי לסייע בפרנסת המשפחה הגדולה.

רבינו היה תלמיד מובהק להרה"ק רבינו אלימלך מליזענסק זי"ע, ויצק מים על ידיו כפשוטו ממש, בקיימו בנפשו 'גדולה שימושה', במשך זמן רב, והיה שימושו חביב ביותר על רבו. לאחר פטירתו דבקה נפשו בתלמידו הגדול החוזה מלובלין, שהחשיבו והעריצו כאחד מגדולי החבורה, בד בבד לא מנע עצמו מלשאוב מארם של כל צדיקי החסידות האחרים, כדוגמת הרה"ק רבי זושא מאניפולי, הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב, הרה"ק רבי משה מפשעווארסק, הרה"ק רבי מרדכי מנשכיץ, הרה"ק רבי מנחם מנדל מדימינוב, ועוד עשרות מצדיקי הדור ההוא, בעפר רגליהם התאבק משחר ימיו ועד זקנה ושיבה. וכהגדרתו של הרה"ק רבי בן ציון מבאבוב ה"ד שהיה רבינו 'מיחידי סגולה שאפילו אחר שנעשה לרבי עדיין נשאר חסיד'. ובזה היה דוגמא ומופת לבני דורו.

בספרו הקדוש מאור ושמש שנתקדש בחיבה על ידי צדיקי החסידות לגוניה, עד שהיו שכינתו 'שולחן ערוך לחסידות', הנחיל רבינו לדורות מתורותיהם הדרכותיהם והנהגותיהם של רבותיו הצדיקים, על ספר קדוש זה התבטא הרה"ק

בריה חדשה

כשהגיע לעירו של רבו נכנס מיד לבית רבו כשפניו מעידים על הרגשת היאוש המכרסמת בלבו. 'מדוע פניך רעים?' שאלו רבי דוד בדאגה. וכי כיצד לא אהיה מודאג ומיואש, השיב האברך ברוח נכאה, כאשר כל הרופאים קבעו שאין תקווה לחיי וימי עלי אדמות ספורים. 'אל יאוש', הרגיעו רבי דוד בפנים מעודדות, 'הא לך יין שרף ושתה לחיים'. את המלה האחרונה אמר רבי דוד בהטעמה מיוחדת, כאומר 'לחיים' תרתי משמע, שתשמע כוסית י"ש וזו כרפואה עבורו. ובאמרו את הדברים הושיט לו כוסית י"ש והוסיף לו חתיכת גבינה קשה כדי שיאכלה אחר שתיתת הי"ש החריף, להשקית ולהפיג את טעמו החריף. שתה האברך את הי"ש, ובין לגימה אחת לשנייה נגס מהגבינה הקשה שבידו.

לאחר שסיים ציווה עליו רבי דוד לנוח על המיטה, והבטיחו שיתרפא א"ה כליל ממחלתו. נרדם האברך על המטה, וכשקם כבר האיר השחר, נטל ברכת פרידה מרבו ויצא לשוב לביתו. לפני לכתו ציווה עליו הרבי שכאשר ישוב לעירו ייכנס לבקר את ד"ר ברנד ויבקשו לבדקו שנית.

כשנכנס האברך לד"ר ברנד, פקח הרופא זוג עיניו לרווחה והביט עליו בהשתאות, כאומר: העורך בחיים? לפי מראה פניו המדוושנים והרעננים הבחין הרופא מיד בביראותו, אך כדי שלא להותיר לעצמו ספקות אף בדקו ביסודיות, ולא היה קץ להפתעתו כשראה שאין זכר למחלה הממארת שקיננה בגופו.

הוא היה סקרן לדעת מי הוא אותו רופא פלאי שריפאו מהמחלה, והפציר באברך שיגלה לפניו את התרופות בהם השתמש אותו רופא. שום רופא אגדי לא טיפל בו! השיב לו האברך, וגם רופאי מעינות המדפא הזהירוגי לבל אשהה שם, כי ימי ספורים. אלא שבדרך לביתי סרתי לבית רבי ר' דוד מלעלוב והוא נתן לי כוסית י"ש וכן חתיכת גבינה ללפת בה, ומזה נתרפאתי! י"ש וגבינה? ניהר הרופא ממקומו כשכולו תמיהה, והלא אלה הם סם המוות למחלה שהיתה לך.

לאחר שהרהר מעט הוסיף: רופא עושה נפלאות שכזה, עלי לנסוע לבקר. נסע הרופא אל רבי דוד מלעלוב שסיבב את כל ענין המופת במיוחד

למענו כדי שנשמעו תמצא את תיקונה, והרבי הורה לו דרך תשובה עד שנתעלה לדרגת גדול בישראל, והיה רבי אברהם מסוכטשוב מסיים את סיפורו: ועוד איזה גדול (אבער א גדול) (בעלי תשובה) עמוד ריג).

ויש להוסיף שבכוונה תחילה ביקש הר"ק מלעלוב להביא את התשובה באופן זה, שהרי כבר למדנו הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ב ה"ד): מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני השם בבכי ובתחנונים ועושה צדקה כפי כוחו ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו, ומשנה שמו, כלומר, אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים, ולכן בא להודיעו שכפי שאותו חולה נעשה בריה חדשה, כך גם החוטא יכול לשוב בתשובה ולהעשות בריה חדשה.

***

הרה"ק האביר יעקב זיע"א, כתב בספר 'פתוחי חותם' (פרשת מצורע): כשאדם חוזר בתשובה כראוי והקב"ה בוחן לבות וכליות ויודע ששב

במדינת פולין היה רופא יהודי גדול ומפורסם בשם ד"ר ברנד. רופא זה כבר נטש מגיל ילדותו את דרך היהדות והלך בדרכי הגוים. משהבחין הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א, כי נשמה גדולה שוכנת בקרבו של הרופא, טיכס בלבו עצות להוציאו ממצולת החטא ולקרבו שוב לדרך היהדות. הוא בחר למטרה זו פגישה שהיתה ביניהם באקראי ואמר לו: דע לך שאלמלי היית חוזר בתשובה, אין בנפשך לשער את הנחת רוח שהיית גורם בכך לאבין שבשמים.

עם אמירת הדברים האלה המשיך רבי דוד בדרכו, והמתין שהדברים יפעלו מאליהם את פעולתם. ואמנם פגעו הדברים בלבו כחץ, פילסו לעצמם דרך אל נשמתו הגבוהה, ועוררוהו לשוב בתשובה. דיבורי הקודש שיצאו מפי צדיק וקדוש כרבי דוד לא היו לריק. הם הלחלו בלבו של הרופא והסעירו את נפשו. נשמתו הטהורה התעוררה משנתה הארוכה, התערה מבלואי הסחבות שעטפיה ולבשה לפתע מחלצות של קדושה. דבריו של הרבי הפיחו טל חיים בניצוץ היהודי ששכן בקרבו והוא החל לשאוף ולערוג לחיי יהדות טהורים.

לא נח ד"ר ברנד עד אשר עשה תפנית חדה ושב בתשובה שלימה, אך בעוד בעלי תשובה רבים חוזרים רק למצבם הראשון, לא מצאה נפשו הנכספת של ד"ר ברנד סיפוק משיבה כזאת. הוא בחר בדרך של הסתגפות והתעלה לשיאים גבוהים בעבודת השי"ת. לא אחת טבל עצמו במי קרח הקפואים. העובדא שלא פסק מעבודתו בתור רופא, לא היוותה כלל הפרעה בעבודתו המופלאה והוא זכה להתרומם למדרגות גבוהות בעבודת השי"ת, עד שנמנה בין הצדיקים החשובים בדורו ורבים אף השכימו לפתחו כדי להתברך מברכות פיו או להתענג מנועם תורתו ועצותיו הטובות. רבי דוד מלעלוב אף נטלו עמו בנסיעותיו לרבו הקדוש החוזה מלובלין זיע"א אשר קידרו וחיבבו באופן מיוחד כי אף הוא הבחין בנשמה הגבוהה השוכנת בגופו.

וכך סיפר הרה"ק רבי אברהם מסוכטשוב זיע"א על אופן בו נתקרב אל הרה"ק רבי דוד מלעלוב: אברך אחד מחסידי לעלוב חלה במחלה ממארת, ועלה בדעתו לנסוע אל מעינות מרפא כדי להעלות רפואה למחלתו. וטרם נסיעתו

החליט להיבדק אצל ד"ר ברנד כדי שיחווה את דעתו בענין נסיעתו. לאחר שבדקו ד"ר ברנד אמר לו כי לדעתו אסור לו לנסוע למעינות המרפא, כיון שלפי מצבו האנוש עלול להוציא את נשמתו בטרם ישוב משם לביתו. אך האברך לא שת לבו לדבריו ולא השגיח לאזהרתו ונסע לעיר המרחץ.

כשהגיע לשם בדקוהו שוב הרופאים הממונים שם על בריאות המבריאים, וגם הם נבהלו ממצבו הקשה ויעצו לו לשוב מהר לביתו שמא יצליח להגיע לשם בעודו בחיים, כי תקוה להחלמתו בלאו הכי לא קיימת, לפחות יגיע לקבר ישראל. בשברון לב ארז את חפציו ופנה לשוב לביתו.

בהיותו על אם הדרך נטה מהדרך שהובילה לביתו. רעיון נצנץ בלבו. יסוד לביתו של רבו רבי דוד מלעלוב ויזכה לחזות בנועם זיו פניו בפעם האחרונה בימי חייו עלי אדמות.

דהנה יש לדקדק בלשונו של משה שאמר 'אם כמות כל האדם ימותו אלה' אז לא ה' שלחני, ומשמע שרק אם אותם האנשים האלה, וכוונתו לפי המצב שנמצאים בו עכשיו ימותו כמות כל האדם, אז הוא סימן שלא ה' שלחני, אמנם אם יעשו תשובה יהיו נחשבים על ידי זה לבריה חדשה ויהיו נחשבים לאנשים אחרים ואין זה אלה וממילא שוב אין בזה סימן

נביאים וכתובים מאירים כבודלוק

מוטינאה

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

תמצית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור'
וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בינות המילים
'אור תורה' | 'תורת חיים'
הערות, ציונים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 כרכים של מתיקות נצחית:
הביאור המקיף על כל ספר ה'אור החיים' הק'
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחדל
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

ארה"ב: 437-0054 | אירופה: 0176-8806-44
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

חדש בממלכת התורה

חדש

ביאודי התוספות בכא מציעא ב כרך חדש

מהדורת גאלדבערגער

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

עם ביאורים יקרים משולבים בדבריו המאירים, בתוספת מקורות וציונים, והרחבת העינים הנושאים ונותנים בדבריו. הכל במהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עינים, מוגהת בהגהה מדויקת ומתוקנת, נוספו אלפי מראי מקומות וציונים, נפתחו ראשי תיבות וקיצורים, הקטעים חולקו לפסקאות קצרות, בתוספת כותרות משנה ובמעלות רבות.

חדש

תבנית בית המקדש הראשון

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

מכון 'אור לישרים' - נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

פסוקי הנביא על בית המקדש הראשון בספרי מלכים א' ודברי הימים ב', מבוארים בכיבוד משולב, בתוספת איורים

מקוריים ומדויקים להפליא, כאשר מראה בית המקדש מתגלה בכל יפיו.

ספר מיוחד למלמדים ולילדים המעוניינים להבין את פסוקי הנביא ולהכנס בשערי בית המקדש הראשון.

חדש

מדרש רבה המבואר בראשית ג (חלק ג)

פרשיות וירא - ויצא

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

'מדרש רבה עם מדור ביאור משולב, שבתחתיתו הערות וציונים 'עין המדרש', ועם מאסף ליקוטים 'אוצרות המדרש' שנלקטו משאר המדרשים שבכל חלקי התורה. בסופו גם מדור 'ילקוט אמרים' אמרות קודש ופנינים יקרים על דברי המדרש, מתורתם של צדיקי הדורות זצ"ל.

חדש

משנה תורה להרמב"ם המבואר

זמנים - שביתת עשור שביתת יד"ט

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

מכון 'אור לישרים' - נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

סדרת הרמב"ם המבואר. נושאי כליו ערוכים בדקדוק רב, מקוטע ומנוקד, בעיצוב נאה ומשובח. ביאור משולב ומקיף לכל דברי הרמב"ם, ערוך בשפה ברורה ושווה לכל נפש. הביאור מיוסד על מפרשי הרמב"ם לדורותיהם,

ובתוספת הקדמות, מבוא בתחילת כל ענין, וכן מקורות וציונים להרחבת הדברים והשיטות. בספר גם פסקי שולחן ערוך, וילקוט ביאורים ועיונים נרחב על דברי הרמב"ם, בסגנון 'מתכתא' על הש"ס.

חדש

אוצר פניני החסידות - ראש חודש

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

מכון 'אור לישרים' - נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

ליקוט דברי רבותינו מאורי הדורות גאוני ישראל ורועי החסידות בלשונם, מעשי צדיקים, משא קודש מאת כ"ק אדמו"ר רבי דוד אביחצירא שליט"א, וספיר ויהלום מהגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א.

מילין יקדין ויהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מִי־הָרֵא חֹזֶה־תֵּא

חֹזֶה־תֵּא דְאֹרֵי־תֵּא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

תבשרנו בשורות טובות

החיים ותעצר המגפה, ושוב לאחר פסוק אחד נאמר 'וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה, וכבר עמדו בשאלה זו רבים ממפרשי התורה.

יתכן לפרש הפסוק, שאהרן שב אל משה ובישר לו שהמגפה נעצרה, ואחר שמתחילה נעצרה המגפה כמו שכתוב 'ותעצר המגפה', אבל אהרן הכהן לא אמר די בכך שמנע את המגפה מעל ישראל, אלא טרח לשוב ולבשר בשורה טובה זו למשה רבינו, וזהו שנאמר 'וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה, כלומר בשובו אל משה רבינו סיפר לו כי המגפה נעצרה מעל ישראל, כי ביקש לבשר לו את הבשורה הטובה.

המגפה נעצרה מכח ברכת הצדיק

אפשר לומר עוד שבא אהרן הכהן להודיע כי ההצלחה שלו היא מכח ברכת משה רבינו ע"ה שציווהו לעצור המגפה ולכן חזר ואמר למשה רבינו כי המגיפה נעצרה. כח זה נמצא בכל הדורות שכן 'איתפשטותא דמשה בכל דרא', ובכל דור מגינים הצדיקים על המקום מכל צער ומגפה. ועוד יותר מכך מצינו כי גם האמונה בברכת הצדיק ממשיכה ברכה להינצל מהמגיפה, כאשר מסופר כי פעם בשעת מגיפה שהפילה חללים רבים, הכריז הרה"ק בעל ייטב לב ע"ה כי כל מי שיסתכל בצורתו לא יאונה לו כל רע, ואכן התפרסמו דבריו בערי האזור ורבים נהרו להביט בצורת קדשו כדי להנצל מהמגפה, וכאשר הבחין הרה"ק בבני אדם העומדים ומתבוננים בו תמה לפרש מעשיהם, וכשהשיבו לו שהם מבקשים להנצל ממוות בזכות הסתכלותם בפניו, תמה לפרש הדבר כי אינו זוכר שיצא דבר זה מפיו, אמנם התיישב בדעתו כי אם אמנם יצא כן מפיו בודאי תתקיים הבטחתו ותעמוד להם הזכות, ואכן זכו להינצל מכל רע ככל היוצא מפי הצדיק.

אהרן הכהן בא לבשר למשה רבינו בשורה טובה כי נעצרה המגיפה

ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. ויהיו המתים במגפה וגו'. וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד והמגפה נעצרה (י"ז יג-טו). כתוב במשלי (טו ל) 'שמועה טובה תדשן עצם', לפיכך אל ימנע

מילתא דפליאה

סופו הנורא של המלשין

בְּקֶר וַיֵּדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ (טז ה). בפרשבורג עירו של החתם סופר ע"ה היה דר רשע בשם שמחה, שעינו היתה צרה בתלמידי החתם סופר העוסקים בתורה, ואיים שילשין עליהם למלכות כי משתמטים הם מעבודת הצבא, והתרברב כי ילבישם כולם במכנסיים אדומות של הצבא. כאשר נוכחו ראשי הקהל בסכנה המרחפת על הישיבה, אצו אל רבם החתם סופר ונכנסו אליו בעיצומו של לימוד שיעורו בישיבה, כדי להודיעו על כך ולשמוע ממנו כדת מה לעשות, ולפי שלא היה מפסיק אז בדיבור רמז להם לומר מה בפיהם, כאשר סיפרו הדברים וגעו בבכיה שצריך לפעול מיד לביטול רוע הגזירה, המשיך החתם סופר בלימודו כאילו מאומה לא היה.

העסקנים הנאמנים נשארו על עמדם ולחשו שוב שצריך לפעול בלי שום דיחוי הורה החתם סופר באצבעו על הגמרא וענה 'הרי אנו עושים', והמשיך להרצות שיעורו בלי שום שינוי.

לאחר השיעור הלך החתם סופר בלוית ראשי הקהל אל המלשין כדי לנסות ולדבר על לבו אך ללא הועיל, אותו רשע לא קם ולא זע מפניהם, והתחצף ואמר שאין לו מה לדבר אתם כאן, ולמחרת בבוקר יוכלו לטווח כל דבריהם בבית המשפט. נענה החתם סופר ואמר בוקר ויודע ה' את אשר לו, ומיד עזבו את הבית. לאחר שיצאו מפתח הבית נשתרבה לשונו של הרשע ומחנק עלה בגרונו, אשתו של המלשין בראותה צרתו אצה לה הדרך אחר החתם סופר לבקשו על נפש בעלה שיתפלל לרפואתו, נענה החתם סופר, אני מתפלל עבורו תפלה ההוגנת לו 'ולמלשינים אל תהי תקוה וכל המינים כרגע יאבדו', ותוך כדי דיבור יצאה נשמתו.

החתם סופר ברצותו לקדש שם שמים ברבים מצא לנכון ללכת ללויה ובשעת ההספד פתח ואמר 'שמחה לארצך' שמחה מובל לקברות לארץ, ממילא 'וששון לעירך', העיר פרשבורג צהלה ושמחה.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

המהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה

בתורה חלילה וכו', וזהו שאמר 'לא חמור' כו', כלומר, אני גרמתי להם זאת, שעל ידי שלא לקחתי מהם זה גרמה להם שחטאו, שאם נהניתי מהם היה מגין עליהם זאת לבלתי יחטאו.

התגברות הצדיק על הגשמיות מגביהה את פשוטי העם

בביאור הדבר כיצד יש ביכולת נתינת דבר גשמי לעזור לסייע ולהציל את האדם מרדת שחת, ביארו בספרי קודש, שמתוך שהצדיק מתעסק להגביה ולרומם בני אדם, מחמת כן נכנסות בו מחשבותיהם החומריות, והגם שמצד עצמו אין לו שייכות לאותם תאוות גשמיות, אבל כדי שיהיה בכוחו להעלות את כל אותם האנשים השקועים בגשמיות, מתעוררות גם בו מחשבות ורצונות גשמיים כדי שהתגברותו על החומריות תסייע גם לכל הדבקים בו להכניע גם הם את כח התאוה שבהם. וכגון אם התעסק הצדיק להגביה אדם הנתון בתאוות ממון, מתעוררת גם בצדיק תאוה וחמדה לממון מחמת אותו אדם שהגביהו הצדיק. ממילא כששב הצדיק בתשובה על הרהור דק שהיה אצלו, מחזיר עמו בתשובה גם את אותו האדם שיש לו שייכות עמו. וזהו הרמז בדברי חז"ל (חגיגה כ:): 'חומר בקודש מבתרומה', שהחומריות המתעוררת אצל הצדיק הקדוש, באה לו מחמת שהוא מרומם ומגביה אנשים פשוטים, ולשם כך מתעוררת חומריות בצדיק כדי שיתגבר עליה ובכך יסייע לכל הדבקים בו. וזה גם הרמז בדברי רש"י (שמות לד א) 'מהיכן נתעשר משה מפסולתן של לוחות', כלומר מהיכן הגיעו למשה רבנו שכולו רוחניות מחשבות גשמיות של עשירות, אכן כיון שעסק בתיקון נפשות ישראל, על כן מן הפסולת של ישראל הנקראים 'לוחות' באו גם אליו מחשבות גשמיות, ומחשבות העשירות של בני ישראל גרמו גם אצלו מחשבות כאלו.

בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה.

המהנה את הצדיק זוכה לסיוע ממנו

כאשר מסייע לצדיק זוכה להתקשרות עמו וע"י זה מסייע לו הצדיק במידה טובה המרובה ומגביה אותו אליו להיטיב עמו, על דרך שאמרו חז"ל (סוטה לה). הארון נושא את נושאו, ופירש הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ע"ה, לרמז בא שהצדיק מגביה ונושא את הנושאים והמסייעים אותו, להשפיע עליהם השפעות טובות ולהציל אותם מכל צרה וצוקה 'כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף' (דברים לב יא). ובכלל הסיוע, אינו רק השפעות טובות בגשמיות ורוחניות, אלא ביד הצדיק לרוממו מטביעתו בחומר הגשמיות, וגם אם אדם חטא והרשיע הרבה עדיין ביד הצדיק לסייע לו להצילו מרדת שחת ולהשיבו בתשובה שלימה.

אם היה מקבל משה רבינו מקרח ועדתו היה יכול להצילם ולהשיבם בתשובה

הוא מה שביקש משה רבינו ע"ה על קרח ועדתו, אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי, ולכאורה מה עניין זה לכאן, כלום שונה הוא הדבר אם כן היה לוקח מהם חמור, הרי קרח ועדתו חטאו והרשיעו בהתקוממותם ומחלוקתם כנגד משה רבינו ע"ה, וכבר בזה אינם ראויים שתתקבל מנחתם. אלא כך ביאר קודש הקודשים הנועם אלימלך ע"ה (קרח ד"ה וידבר), אכן אם היה מקבל מהם הנאה מממונם היה יכול לפעול שיעזבו רשעים דרכם הנלוזה וישובו בתשובה, אך כיון ולא ההנו את הצדיק שוב לא יכול היה להצילם. וזה לשון קדשו: המהנה תלמידי חכמים וצדיקים מנכסיו, אז ההנאה הזאת תביאהו שלא במהרה הוא חוטא להיות רשע גמור לכפור

ויחר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם (טז טו). על הפסוק (שמות כה ג) 'וזאת התרומה אשר תקחו מאתם', דרש האוהב ישראל ע"ה (תרומה ד"ה או י"ל) שבא ורומז אל הצדיקים שיאותו לקחת זהב וכסף מהמון העם, ובזה שנהנים הצדיקים מהמוני העם שמקבלים מהם זהב וכסף ושאר דברים גשמיים הנצרכים להם, יהיה להמוני עם גם כן עלייה והתרוממות, הגם שאין להם נדבת לב הטהור נדבה רוחנית, רק נדבה גשמית זהב וכסף וכדומה, עם כל זה על ידי שהם מייחדים ומקשרים עצמם לצדיקים שבדור ומהנים אותם במה שיש יכולת בידם, אז גם הם יתקשרו ויתעטפו בנדבת הצדיקים בליכס הטהור שהוא כולו רוחנית, ויתעלו ברום המעלות קודש קדשים והיו דבוקים יחד הכנסת ישראל בה' יתברך עם צדיקי הדור, ע"כ דבריו הקדושים. כעניין זה עורר הרה"ק בעל מאור ושמש ע"ה (ויקהל ד"ה קחו): תועלת גדול שיש בהתחברות פשוטי העם לצדיקי הדור, כי פשוטי העם אין להם לב להבין איך לעבוד ה' באמת, ואיך לעשות כל מעשיהם בבהירות, שיאירו כל מעשיהם לה'. רק על ידי שמתחברים עצמם לצדיקי הדור, והם מעוררים לבבם בהתלהבות על ידי דבריהם הקדושים, ואז יבינו איך לעבוד ה' באמת. וצדיק הדור אשר כל עבודותיו הם בהירים ומאירים בכל העולמות, על כן בהתחברותם אליו מאיר גם בנשמות ישראל שיאירו מעשיהם גם כן, ויעלו ריח ניחוח לה' כבשמים. ואכן כבר בגמרא מצינו שהדרך להגיע לדביקות בה' היא ע"י שמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, כמו שאמרו במסכת כתובות (קיא:): 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום' (דברים ד ד), וכי אפשר לדבוקי בשכינה, והכתיב (שם פסוק כד) 'כי ה' אלקיך אש אוכלה', אלא, כל המשיא

יסוד וקיום הכל - ההתבטלות לצדיקים

ע"ה (צו ד"ה כל זכר) וזה לשון קדשו: גודל מעלת דיבוק חכמים וצדיקי הדור כל המסתופף בצילם ומתאבק בעפר רגליהם, אף כי הוא אינו במדריגה הנכונה עם כל זה אם הוא מחובר לטהור יש לו תקומה להיות לו עליה ע"י הצדיק, כי 'כל המחובר לטהור טהור', כמו שאמרו במשנה במסכת זבחים פרק ט' (מ"ה) 'הקרנים והטלפים כל זמן שהם מחוברים יעלו, פרוש לא יעלו', רמז על הנ"ל, אם הוא מחובר לצדיק יעלו עמו אף שהוא בשפל המדריגה. כי כן הוא כח הצדיק לתת טעם בתורה ומצוות שלו להרימם למעלה. כמו ששמענו מאת הרב הצדיק המנוח מורנו הרב חייקא המדורא זלה"ה שהיה עוסק בתעניות וסגופים כמה פעמים משבת לשבת והיה נעור אלף לילות לעסוק בתורה, ועם כל זה לא הרגיש בנפשו תיקון השלימות עד אשר בא אל הרב הקדוש המגיד מורנו הרב דב בער ממעזריטש זלה"ה ותיכף נגמר תיקונו הראוי. כי הטעם שנותן הצדיק בעבודתו היא העיקר כנ"ל. עד כאן הם דברי קדשו.

עבודה עצומה נדרשת כדי להתבטל בפני הצדיק ורק כך יעלה הצדיק

הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה שאל את רבו היהודי הקדוש ע"ה על דבריו שאמר בדברי המשנה 'המחובר לטהור טהור', אם כך הוא הדבר נמצא לקתה מידת הדין, הכיצד יתכן שאדם יהיה עבד ה' כל ימיו ובמסירות נפש ממש בכל העניינים עד שיגיע להיות טהור, שכן ישנם חמש מדרגות עד שיבוא האדם לטהרה, כפי שאמר רבי פינחס בן יאיר (ע"ז כ'): 'זהירות מביאה לידי זריזות, זריזות מביאה לידי נקיות, נקיות מביאה לידי פרישות, פרישות מביאה לידי טהרה', ויבוא אדם שלא עמל ויידמה לצדיק ויהיה טהור בכך, נמצא בא לטהרה בקלות גם ללא סדר המדרגות, וכי הקב"ה ותרן הוא. השיב לו הרב היהודי ז"ל שאין זה עוול כלל בחוקו, כי להיות מחובר לטהור יותר עבודה מלהיות בעצמו טהור, שזה עבודה גדולה מאוד להיות דבק לצדיק האמיתי ויותר קשה מלהיות צדיק בעצמו ואין כאן ויתור כלל.

אינה מתירה את עצמה. מבאר רבי נתן, בטענה זו נמצא עיקר מחלוקתו של קרח, הוא סבר שכאשר יש אדם צדיק ובדרגה גבוהה בבחינת טלית שכולה תכלת אזי אינו נצרך לצדיק, מאחר וצדקותו עומדת לו להעלות מעשיו למען שמו יתברך. אך האמת היא, כי גם טלית שכולה תכלת, שאף אם 'כל העדה כולם קדושים' צריכים הם למנהיג, וכך גם תלמיד חכם שבבחינת כולה תכלת ומלא קדושה, עם כל זה אינו יכול בלעדי ההתבטלות לצדיק.

הצדיקים כבית המקדש שמהם נשפעת קדושה לכל הדור

על דבר זה חזרו ונשנו בהיכלם של צדיקי הדורות יסודות הביטול לצדיקים, וכבר בראשונים הגדילו אומר בזה, וכלשונו של הר"ן ע"ה (דרשות הדרוש השמיני): והוא שאין ספק שראוי שנאמין, שכמו שבזמן שבית המקדש קיים, היה המעון ההוא המקודש מקום מוכן לחול שפע הנבואה והחכמה, עד שבאמצעות המקום ההוא היה שופע על כל ישראל, כן ראוי שיהיו הנביאים והחכמים מוכנים לקבל החכמה והנבואה, עד שבאמצעותם יושפע השפע ההוא על המוכנים מבני דורם גם אם לא ישתתפו עמם, אבל מצד המצאם בדורם, שהם עצמם כמו המקדש המקודש וכו', ולפיכך בהמצא לחכמים והחסידיים בדורות, יהיה השפע שופע עליהם, ובאמצעותם אפשר שיהיה שופע על כל המוכנים מבני דורם, וכל שכן לאותם שהם מתקרבים אליהם ומשתתפים עמם.

גדול כח הצדיק להעלות אף הפחותים המחוברים אליו

וכך היה מרגלא בפי צדיקים המשנה במסכת כלים (פ"ב מ"ב) 'כל המחובר לטהור טהור', וביארו, כפי שבכלי הדין בו כי המחובר אליו הרי הוא כמותו וטהור יחד עמו, כך הוא בכל אדם מישראל, כיון שמחבר עצמו לטהור הוא הצדיק נעשה אף הוא טהור כמותו.

באור יקרות האיר זאת התפארת שלמה

ויקח קרח וגו'. ויקמו לפני משה וגו', נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם. ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אלהם רב לכם, כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשא על קהל ה' (טז א-ג).

כך דיבר בקדשו הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה (קדושת לוי ד"ה בוקר) בביאור המשנה (ר"ה כד.), 'ראש בית דין אומר מקודש וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש', דהיינו, הצדיק יש לו קדושה אחת להתקדש שכבר תיקן עצמו מכל מיני רעות והפשיט עצמו מכל גשמיות, מוכן הוא לעבוד את ה' בלי שום הפסק בעבודה תמה ונקיה שכולה טוב בבחינת 'עשה טוב', ולכן אומר פעם אחת מקודש שכל עבודתו להתקדש ביראה עילאה. אבל העם עונים אחריו מקודש מקודש, שהם צריכים להתקדש בשתי קדושות האחת לסור תחילה ואז לאחוז בדרך 'עשה טוב', יראה תתאה ואח"כ יראה עילאה, ובכך יוכלו להיות מקודשים בקדושתו יתברך.

המעייין בדבריו יראה כי מונח כאן עומק נוסף, והוא שרק לאחר שראש בית דין אומר 'מקודש' אז יכולים שאר העם לענות אחריו 'מקודש מקודש', שכל עבודתם של העם יכולה היא שתצא לפועל רק ע"י ראש בני ישראל הלא הם צדיקי הדורות, וגם אם עומד האדם בדרגה גבוהה בעבודת ה' אינו יכול להשלים מעשיו מבלעדי הצדיק.

טעות קורח שהשלם במעשיו אינו נדרש לעבודת הצדיק

ראיה לדבר הוא האמור בפרשתנו בעניינו של קרח שהיה בדרגה גבוהה מאוד, ועם זאת נפל ונכשל למרות מעלתו כאשר חלק על משה רבינו, שכן עיקר הכל להיות בטל לצדיק ורק כך יש קיום לכל מדרגותיו. וזאת אשר ביאר החתם סופר ע"ה (תורת משה בפרשה) בשם רבו רבי נתן אדלר ע"ה, בדברי המדרש (במדב"ר יח ג), קפץ קרח ואמר למשה, טלית שכולה תכלת מהי שתהא פטורה מן הציצית, אמר לו משה רבינו, טלית זו חייבת בציצית, אמר לו קרח, היתכן שארבעה חוטי הציצית מתירים את הטלית והיא עצמה שכולה תכלת

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לנצל ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל. עיצוב ועימוד: שוקי קנר

איזרות ומגיד ממעורר

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

השפע נמשך לעולם

על ידי הצדיק שעושה עצמו לאין

במאמר זה, מבאר רבינו את עניינם של שלש עשרה מידות הרחמים, הנמשכים לעולם על ידי הצדיקים, ביסוד ה'אין', שעל ידו דווקא נמשכת אלקותו יתברך לעולם, והשגת האלקות הנמשכת ויורדת לעולם, יורדת דווקא על ידי הצדיקים ומחשבותיהם, שהם מחזיקים עצמם ל'אין', ומשתוקקים ביותר לקבל את אור השם יתברך, ואז על ידיהם נמשך האור לעולם.

ויסוד הענין הוא שהקב"ה אוהב את בניו ישראל אהבה רבה - אהבת אין סוף, ואמנם בכדי שיוכלו להשיג אלקותו יתברך, מוכרח אור ה' לצמצם עצמו כפי השגות השכלים של הצדיקים, והמשכה זו היא בתנאי שהצדיק מחזיק את עצמו לאפס ואין, ועל ידי זה הקב"ה מצמצם את עצמו כאב המשפיל את שכלו וחכמתו לפי המדריגה שבנו יכול להשיגו ולהבינו.

וענין זה מתבטא בפועל בשלש עשרה מידות הרחמים, שהם השורש, התחילה והפתיחה של גילוי האלקות משורש הכל אל העולם הזה, והם נקראים 'שלש עשרה בריתות' מכיון שהם הברית והקשר בין אין סוף יתברך לעולמות התחתונים. והפעולה של שלש עשרה מידות הרחמים הוא בפועל על ידי הצדיקים שאוחזים בהם ודבקים בהם, ועל ידי זה נעשים הם עצמם בבחינת שלש עשרה בריתות, דהיינו שלש עשרה הצינורות להמשכת אלקותו יתברך אל העולם.

וכוונה זאת היא בבחינת אהרן - שושבינא דמטרוניתא, המקשר את כל העולמות על ידי עבודת הקרבנות והקטורת, ומבאר המגיד, שבהקרבנות הקרבנות בזמן שהיה בית המקדש, היה נחת רוח לפניו יתברך שמו מכוח ההתלהבות והחשקות שבא לידי פועל בהקרבנות הקרבנות, ועכשיו שאין לנו בית המקדש, אנו עושים נחת רוח להש"ת על ידי האהבה והיראה והרצון, שחשוב לפניו כאכילת הקרבנות ממש, כמו שנאמר (ויקרא א ט) 'אשה ריח ניחוח לה', ואמרו רבותינו ז"ל (ספרי פנחס סימן קמג) שאמרת ונעשה רצוני, וכן ענין הקטורת לשון התקשרות, שהוא עליית הנפש והתקשרות להשם יתברך.

וסדר העבודה של אהרן הכהן, שעל ידו זכה להגיע למדריגה זאת לעבוד את ה' באהבה רבה, ועל ידה זכה להמשיך את שלש עשרה מידות הרחמים, מפורש בדרך רמז במשנת איזהו מקומן (זבחים פרק ה משנה ג) 'עלה בכבש ופנה לסובב', שבה מרומזים ארבעה שלבים בעבודת ה', שהם קרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית, וכפי שמבואר בזוהר הקדוש (ויקרא ככ).

ומאמר זה שמבואר כאן, מיוסד על פי דברי הזוהר הקדוש האמורים, כמו שהעיד תלמידו של רבינו, הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע ששמע מפיו. המאמר גם מוזכר באופן דומה בכמה מספרי תלמידי רבינו, בכמה אופנים. וכולם מיוסדים על היסוד הגדול ששגור בדברי המגיד, שעל ידי שאדם עושה עצמו לאין ומה, על ידי יראה אמיתית שהיא יראה הרוממות, הוא זוכה להופעת אור האהבה בדרגה הנקראת 'אהבה בתענוגים', שהיא עבודה בבחינתו של אהרן הכהן, שעליה נאמר (במדבר יח ז) 'עבודת מתנה אתן את כהונתכם'.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד זיע"א לפרשת השבוע

נֶאמַר בְּאֵהָרֶן (במדבר יח ט) 'בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הִיא לוֹ, הִנֵּה אֲנִי כְּתִיב וְהִקְרִי הִיא. וְהִנֵּה יְדוּעַ (זוהר ויקרא כ.) שְׂאֵהָרֶן הוּא שׁוֹשְׁבֵינָא דְּמִטְרוֹנִיתָא, שׁוֹשְׁבֵין מִלְכָּה, כְּלוּמַר מִקְרֵב אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַנִּקְרָאת כְּלָה לְהַקְבֵּה, וְהוּא הַמְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הַקְּרָבָנוֹת שֶׁהִיא מִלְשׁוֹן הַקְּרָבָה, שֶׁמְקַרֵּב אֶת הָעוֹלָם לְשֵׁרשׁוֹ שֶׁהוּא ה'אֵין' עַל יְדֵי הָעֲלָאת כּוֹחוֹת כֹּל הַבְּרִיָּאָה אֶל שׁוֹרְשָׁה בְּעֲבוֹדָתוֹ, וְהַקְטָרֶת, שֶׁהוּא לְשׁוֹן קֶשֶׁר שֶׁמְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָמוֹת לְהַקְבֵּה שֶׁתִּשְׁרָה עֲלֵיהֶם שְׁכִינְתוֹ יִתְבַרֵּךְ.

וְזֶהוּ פְרוּשׁ 'בְּרִית מֶלַח', תִּיבַת מֶלַח הִיא לְשׁוֹן עֵרֹב, כְּמוֹ (יוֹנָה א ה) 'הַמְּלָחִים' שֶׁנִּקְרָאִים כֵּן עַל שֵׁם שֶׁמְעַרְבִים הַמַּיִם בְּמִשׁוֹטִים כְּדֵי לְהַנִּיעַ הַסְּפִינָה, וּפְרוּשׁ שְׂכָרַת לוֹ בְּרִית, שֶׁעַל יְדֵי עֲבוֹדַת הַקְּרָבָנוֹת יִקְשֵׁר וְיַעֲרֵב, עוֹלָם, שֶׁהֵם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַנִּקְרָאִים בְּלִשׁוֹן יְחִיד 'עוֹלָם' מִלְשׁוֹן הָעֵלֶם, הֵם כֹּל הָעוֹלָמוֹת שֵׁישׁ בֵּהֶם מַסְכִּים הַמְּסַתֵּרִים עַל אִוְרוֹ יִתְבַרֵּךְ, בְּאֵין סוּף שֶׁנִּקְרָא 'הוּא' לְשׁוֹן נִסְתָּר, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִהַשְּׁגָת כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהוּא יְהִיָּה הַמְּמוּצָע וְהַמְּחַבֵּר וְהַמְקַשֵּׁר הָעוֹלָמוֹת זֶה בְּזֶה, כִּי לִית מַחְשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיה כָּלָל אֵין שׁוּם מַחְשָׁבָה תּוֹפְסַת אֶת עֲצֻמוֹתוֹ הַקְּב"ה וְאִפִּילוֹ הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים אֵין מְשִׁיגִים בְּמַהוּתוֹ שֵׁם הַשְּׁגָה, וְרַק שֶׁעַל יְדֵי עֲבוֹדַת הַצְּדִיק שֶׁמְעוֹרֵר תַּעֲנוּג גְּדוֹל לְמַעְלָה, חִפְץ הַקְּב"ה לְהַמְשִׁיךְ אִוְרוֹ לְעוֹלָמוֹת, וְנִמְשָׁךְ הָאֵרָה מֵאִוְרוֹ אֵין סוּף אֶל הָעוֹלָמוֹת שִׁיּוּכְלוּ לְהַשִּׁיגוֹהוּ וְלְהַתְּדַבֵּק בּוֹ, כֹּל עוֹלָם כְּפִי מְדִרְיָגְתוֹ וְכֹל צְדִיק כְּפִי הַתְּקַשְׁרוֹתוֹ.

וְהִנֵּה אֲמָרוֹ בְּזֹהַר (ויחי ריט.) אֵית חֶסֶד וְאֵית חֶסֶד, שֶׁהוּא רַב חֶסֶד (שְׁמוֹת לַד ו) וְנִצְר חֶסֶד (שְׁמוֹת כ ו). דְּהֵינּוּ רַב חֶסֶד הוּא הַחֶסֶד שֶׁעוֹשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבַרֵּךְ בְּלִית הַתְּעוֹרְרוֹת הַתְּחַתּוֹנִים, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (תהלים פט ג) 'עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה, וְהִרִי קֶדֶם חֶסֶד לְעוֹלָם אֵף עַל פִּי שְׁלָא הִיּוּ עֲדִין צְדִיקִים וּמַזֶּה מוֹכֵרַת שֶׁהַחֶסֶד הָרֵאשׁוֹן מִתְעוֹרֵר בְּלִית הַתְּעוֹרְרוֹת הַצְּדִיקִים אֶלָּא בְּרִצּוֹן הַפֶּשׁוּט שֶׁרָצָה הַקְּב"ה בְּבִרְיַת הָעוֹלָמוֹת, נִצְר חֶסֶד הוּא חֶסֶד שֶׁעוֹשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבַרֵּךְ עַל יְדֵי הַצְּדִיקִים, וְזֶהוּ (שְׁמוֹת לַד ו-ז) 'אֵל רַחוּם וְחַנוּן... וְרַב חֶסֶד - וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ נִצְר חֶסֶד לְאֶלְפִים, פְּרוּשׁ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִוְצָר חֶסֶד בְּשִׁבְלֵי הַצְּדִיקִים הַנִּקְרָאִים אֶלְפִים שֶׁרֹצִים לְלַמּוֹד עֲבוֹדָתוֹ, אֵלְף לְשׁוֹן לִימּוּד, שֶׁהֵם אֵלְף חֶסֶד אֵלְף בִּינָה, שֶׁמְדַבְּקִים אֶת עֲצָמָם לְהַקְבֵּה בְּסִפְרִיּוֹת הַחֲכָמָה וְהַבִּינָה, שֶׁהֵם הַשְּׁגַת הִירָאָה וְדַבְּקוּת הָאֵהָבָה.

וְהִנֵּה הַחֲלוּק שֵׁישׁ בֵּין מִידַת רַב חֶסֶד לְחֶסֶד הַנִּוְצָר שֶׁהוּא נִוְצָר חֶסֶד הַנִּקְרָא 'מִזַּל', הוּא כִּי הַרַב חֶסֶד שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְמַעַנּוֹ בְּשִׁבְלֵי קִיּוּם הָעוֹלָם, כְּדָרְכּוֹ לְהִטִּיב לְבְרוּאָיו, הוּא חֶסֶד גְּדוֹל וְרַב מְאֹד לְהַגְדִּיל חֶסְדּוֹ עִם בְּרִיּוֹתָיו, דְּהֵינּוּ שֶׁהוּא גְּדוֹל וְרַב יוֹתֵר מִקִּיּוּם הָעוֹלָם, כִּיּוֹן שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מִרְצוֹנוֹ לְהִטִּיב לְבְרִיּוֹתָיו, וְרִצּוֹן זֶה הוּא אֵין סוּף וְאִינוֹ תְלוּי וּמוֹגְבֵל בְּמַעֲשֵׂי הַתְּחַתּוֹנִים, וּמַהוּת הַחֶסֶד זֶה שֶׁהוּא מְצַמְצֵם שְׁכִינְתוֹ וּמְאִיר בְּעוֹלָמוֹת כְּפִי כַח הַמְּקַבְּלִים וְזֶהוּ גּוֹפָא הַחֶסֶד שֶׁמְצַמְצֵם שְׁכִינְתוֹ לְשֵׁרוֹת עַל הָעוֹלָמוֹת כְּפִי שִׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל, אִמְנֵם מִכִּיּוֹן שֶׁאִינוֹ נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי הַתְּחַתּוֹנִים הוּא רֵאשׁ וְשׁוֹרֵשׁ

השגה בו, וְכִשְׁהוּא מְצַמֵּם שְׁכָלוֹ כְּשֶׁהָאֵב מֵאֲצִיל מִשְׁפַּע הַחֲכָמָה מִחֲכַמְתּוֹ כִּפִּי שְׁכָל בֶּן הַקֶּטָן שְׁזֵהוּ בְּחִינַת 'סוּד אֲבָא', שֶׁהָאֵב מִתְקַשֵּׁר בְּשִׁכְל בְּנוֹ בְּהַתְקַשְׁרוֹת הַשְּׁכָל כְּדִי לְהַשְׁפִּיעַ לוֹ, נִעְטָה מִרְקִיעַ נִיצוּץ שֶׁהוּא נְקוּדַת קֶטְנָה שְׁמִתְחַת לְקַמ"ץ, הַמּוֹרָה עַל צִמְצוּם הַקּוֹ הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רִקִיעַ הַמִּתְפַּשֵּׁט - אֹר שֶׁאֵין לוֹ סוּף, אֵל בְּחִינַת 'חֲכָמָה' שֶׁהִיא נְקוּדַת הַשְּׁכָל שֶׁמִּמֶּנּוּ תִּתְנוּצֵץ הַשְּׁכָל בְּלֵב הַקֶּטָן, לְכַף בְּנִקְדַת קִמְץ הַנִּיצוּץ פִּתַח הַרְקִיעַ וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ לְנִקְדַת פִּתַח שֶׁהִיא הַחֲכָמָה - כִּפִּי שֶׁכִּבֵּר מֵאִירָה וּמִתְפַּשֵּׁט בְּשִׁכְל הַמִּקְבֵּל שֶׁהוּא הַבֶּן.

וְכָל זֶה הוּא אִם הָאָדָם מִקְטִין אֶת עֲצָמוֹ כְּנִזְכָּר וְאֵז זֹכֵה לְהַמְשִׁיךְ אֶת מִידַת 'נוֹצֵר חֲסֵד' שֶׁהִקְב"ה מְצַמֵּם עֲצָמוֹ לְפִי דְרָגוֹת הַהִשְׁגָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים, אֲבָל אִם 'בְּמָה' הוּא נִחְשָׁב שְׁעוֹשֶׂה עֲצָמוֹ כְּמִצִּיאוֹת וְנִחְשָׁב כְּאִילוֹ עוֹשֶׂה בְּמָה, וּמְחַשֵּׁב אֶת עֲצָמוֹ לְמָה, וּמְחַשֵּׁב אֶת עֲצָמוֹ לְאִיזוֹ יְשׁוּת נִפְרַדַּת שְׁחוֹשֵׁב שִׁיכּוֹל מְכוּחוֹ לְהַשִּׁיג אֹר לְעִשׂוֹת, וְאֵין לוֹ מִדַּת עֲנוּהָ, וְאִם כֵּן כְּמִים פְּנִים אֵל פְּנִים גַּם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּבִיכּוֹל אֵינוֹ מְצַמֵּם שְׁכִינָתוֹ, וּמְחַמַּת רֵב בְּהִירוֹת הָאֹר הוּא מִתְבַּטֵּל שֶׁאֵינוֹ יִכּוֹל לְהַשִּׁיג כֻּלֵּל אֶת הָאֹר שֶׁלְמַעַלָּה מֵהַשְּׁגַת אֲנוּשׁ, וּמִמִּילָא מִתְבַּטֵּל חַיּוּתוֹ, אִף שֶׁהוּא צַדִּיק, הוּא דוֹמֵה כְּנֵר בְּפְנֵי הָאֲבוּקָה, וּמִתְבַּטֵּל אֹרֹו וְאֵינוֹ מוֹעִיל בְּמַעֲשָׂיו כְּלוּם שֶׁאֵינוֹ זֹכֵה לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַקְּב"ה לְעוֹלָם, שְׁזֵה עֵיקֶר תְּכֵלִית הַמְּצוּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים - לְהַמְשִׁיךְ שְׁכִינָה בְּתַחְתּוֹנִים.

את שורשי החטאים לשרשם בקדושה ועל ידי זה מעוררים שפע, וזהו מידת "ופשע".

רַק נֹאמֵר (הוֹשַׁע יֵא א) 'כִּי יַעַר יִשְׂרָאֵל וְאֶהְיֶה', וְנֹאמֵר (עַל פִּי עֵמוֹס ז ב) 'כִּי קָטָן יַעֲקֹב', פְּרוֹשׁ כִּי עֵקֶר הַתְּפָאֲרוֹת שְׁמִתְפָּאֵר בִּישְׂרָאֵל, אִם הוּא מְחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּמִדַּת עֲנוּהָ וּמְקַטִּין עֲצָמוֹ פְּקָטָן וְנִעַר, וּמִשְׁפִּיל עֲצָמוֹ לְפָנֵי הַמְּקוּם, עַל יְדֵי זֶה גּוֹפֵא שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם סְפִירַת הַחֲכָמָה שֶׁהִיא הַקֶּטְנָה לְגַבִּי אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְכִמוֹ שֶׁמִּבְּאֵר דְּכִתִּיב (מְשִׁלִּי כֹז יט) 'כְּמִים פְּנִים אֵל פְּנִים' וְגו'. וְאִם הוּא מְקַטִּין אֶת עֲצָמוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב עֲצָמוֹ לְכָלוּם, אֵז כְּבִיכּוֹל גַּם הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ מְצַמֵּם שְׁכִינָתוֹ וְשׁוֹרָה עֲלָיו.

מִשָּׁל לֵאב שִׁישׁ לוֹ בֶּן קָטָן וְאֶהוּב מֵאֵד. וְהֵנָּה כְּשִׁרְוֶה הָאֵב לְהִשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם בְּנוֹ הַקֶּטָן הַחֲבִיב בְּכִדִי לְהִיֹּת לוֹ לְנַחַת כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מְשִׁלִּי כג טו) 'בְּנֵי אִם חֲכָם לְבָר יִשְׁמַח לִיבִי גַם אֲנִי', הֵנָּה הָאֵב לֹא יִדְבֵּר עִמוֹ כִּפִּי שְׁכָלוֹ הַגְּדוֹל וְהַרְחֵב דְּבַרֵי חֲכָמָה עֵמוּקִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵבֵן לֹא יִכּוֹל לְקַבֵּלוֹ וְלְהִבִּינּוֹ וּמִמִּילָא לֹא יִהְיֶה לֵאב תֵּעֲנוּג וּשְׁמַחָה מִזֶּה, אֲלֵא מְחַמַּת גְּדֵל אֶהְבָּה עִזָּה שִׁישׁ לְבַנּוֹ חֲבִיבּוֹ מְצַמֵּם שְׁכָלוֹ הַגְּדוֹל וְהַרְחֵב עַד אֵין קוֹץ לְחִשׁוֹב בְּדַרְגָּתוֹ שֶׁל הַקֶּטָן וּבְדַבְרִים שֶׁהוּא עוֹסֵק וּמִבִּין בָּהֶם, וּמְדַבֵּר עִם בְּנוֹ כִּפִּי שְׁכָלוֹ הַקָּצֵר וְהַקָּטָן. וְזֶה יִכּוֹל הֵבֵן לְהַשִּׁיגוֹ, וּמְשִׁיב לְאֲבִיו כִּפִּי שְׁכָלוֹ, וְיִשׁ לְאֲבִיו

נַחַת גְּדוֹל מִזֶּה שֶׁהֵבֵן מְשִׁיב לְאֲבִיו בְּדִיבּוּרוֹ כִּפִּי שְׁכָלוֹ, שְׁבִזָּה יִשׁ לְאֲבִיו תֵּעֲנוּג שְׁקִיבֵל מִמֶּנּוּ אֶת הַשְּׁכָל שֶׁלוֹ כִּפִּי יִכּוֹלְתוֹ לְהַשִּׁיג וּלְקַבֵּל, וְזֶה בְּחִינַת 'אֹר חוֹזֵר' שֶׁהַמְשַׁפִּיעַ חוֹזֵר וּמִקְבֵּל שְׁפַע מִהַמִּקְבֵּל שְׁקִיבֵל מִמֶּנּוּ הַשְּׁפַע.

וְזֵהוּ אֶפְשָׁר לֹמַר שֶׁהוּא מְרַמֵּז בְּתַקּוּנִים (ז:ק) קִמְץ רִקִיעַ וְנִיצוּץ. פְּרוֹשׁ לְפִי שְׁכָלוֹ שֶׁל הָאֵב אֵזִי הַשְּׁכָל דוֹמֵה בְּתַחִילָה הוּא לְרִקִיעַ, שֶׁהוּא שְׁכָל הַמִּתְפַּשֵּׁט וְרַחֵב עַד מֵאֵד וְהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַחֲכָמָה הַנִּקְרָא 'אֲבָא', עֲצָם שְׁכָל הָאֵב שֶׁאֵין לְבֶן שׁוּם

לכל העולמות, על כן הוא 'כְּנִשְׁרָ יַעִיר קָנו' (דְּבָרִים לֵב יא), נוֹגֵעַ וְאֵינוֹ נוֹגֵעַ בְּרִצּוֹא וְשׁוֹב, חוֹזֵר וְשׁוֹב, יִשׁ בּוֹ שְׁנֵי תְּנוּעוֹת, תְּנוּעָה שֶׁל הַשְּׁפִיעָה שֶׁהִיא 'מְטִי' שֶׁהָאֹר מִתְחַבֵּר אֵל הַכֵּלִי, וְתְּנוּעָה שֶׁל הַסְּתַלְקוֹת שֶׁהִיא 'לֹא מְטִי' שֶׁהָאֹר מִסְתַּלֵּק מִן הַכֵּלִי לְשׁוֹב לְמִקְוֹרוֹ, וְאֵין הָאֹר שׁוֹהָה לְהִיֹּת 'מְטִי' וּלְשׁוֹרָת בְּכָלִי בְּדֶרֶךְ קִבְעָה, וְעַל יְדֵי תְּנוּעַת הַלֹּא מְטִי יִכּוֹל הַכֵּלִי לְסַבּוֹל עַל כָּל פְּנִים אֶת הָאֹר שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט בְּדֶרֶךְ 'מְטִי', מְכִיּוֹן שְׁמִיד כְּשׁוֹרָה עַל הַכֵּלִי מִיַּד מִתְעוֹרֵר לְחוֹזֵר וּלְשׁוֹב לְשׁוֹרָו וּלְכֹן אֵין הָאֹר מִתְיַשֵּׁב בְּכָלִי וְיִכּוֹל הַכֵּלִי לְסַבּוֹל, שְׁאִם לֹא כֵן אִם לֹא הִיָּה גַם הַלֹּא מְטִי מְצַטְרֵף אֵל הַמְטִי, הִיָּה הַעוֹלָמוֹת מִתְבַּטְּלִים מִמְּצִיאוֹתָם מִחַמַּת בְּהִירוֹת הָאֹרוֹת כִּיּוֹן שֶׁהֶם נִמְשָׁכִים מִרְצוֹן הַעֲלִיּוֹן וְיִשׁ בָּהֶם גִּילּוֹי אֲלִקוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ שֶׁבְּהַתְגַּלּוּתוֹ נִמְשַׁכְת אֲלָיו חַיּוֹת כָּל הַעוֹלָמוֹת הַמְשֻׁתָּקִים וְכָלִים לְהַתְכַּלֵּל בְּשִׁרְשָׁם, וּמִמִּילָא הִיָּה כָּל הַמְצִיאוֹת שֶׁל כָּל הַעוֹלָמוֹת חוֹזֵר לְאֵין. וְזֵהוּ 'עוֹלָם קָסֵד יִבְנֶה' (תְּהִלִּים פֶּט ג) לְשׁוֹן הוֹוֶה, שֶׁבְּכָל עֵת וְעֵת נִבְנֶה הַעוֹלָם מְחֻדָּשׁ, עַל יְדֵי אֹר ה' הַמֵּאִיר בּוֹ בְּכָל רִגַע וְרִגַע מְחֻדָּשׁ, בְּרִצּוֹא וְשׁוֹב.

וְהַחֲסֵד הַבָּאָה עַל יְדֵי הַתְּעוֹרְרוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהַתְּבוֹנוֹן הַקָּב"ה בְּמַעֲשֵׂי הַצַּדִּיקִים וְהַעֲלוֹ שְׁעוֹשִׂים לְפָנָיו וּמִכָּח זֶה הָאֲצִיל רְצוֹנוֹ לְחַיּוֹת הַעוֹלָמוֹת, נֹאמֵר בּוֹ (בְּרֵאשִׁית א א) 'בְּרֵאשִׁית', בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל הַנִּקְרָאִים רֵאשִׁית (בְּרֵאשִׁית רֵבָה א א), וְהֵם הַצַּדִּיקִים הַנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל כְּנֹדָע עַל שֵׁם שֶׁהִקְב"ה מִתְפָּאֵר בָּהֶם, וְזֵהוּ מִידַת נוֹצֵר חֲסֵד שֶׁנִּקְרָאת "מְזֵל" וְהִיא אוֹתִיוֹת 'צְנוּר', מִשׁוּם שֶׁהִיא הַצִּינּוֹר שֶׁעַל יְדוֹ מִשְׁפִּיעַ הַקָּב"ה בְּפוּעַל אֶת הַחֲסֵד לְבְּרוּאִיו, וּמִכָּאֵן וְאֵילֶךְ כָּל הַמִּידוֹת מִמְשִׁיכִים מִתּוֹךְ צִינּוֹר זֶה - נוֹצֵר חֲסֵד שֶׁהִיא הַמְשַׁכְת הַחֲסֵד בְּפוּעַל (עַד תִּיבַת וְחִטָּאָה).

וְזֵהוּ נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן הַמְשָׁךְ הַמִּידוֹת שֶׁהֶם 'נוֹשָׂא עוֹוֹן וּפְשַׁע', כִּי הֵנָּה נֹאמֵר (ישַׁעִיָּה מֵט ג) 'יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּרַךְ אֶתְפָּאֵר', וְנֹאמֵר (מְשִׁלִּי יט יא) 'וְתִפְאָרְתוֹ עִבֵּר עַל פְּשַׁע', פְּרוֹשׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֶם הַצַּדִּיקִים הַמְּפָאֵרִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטוֹבִים וְדִבְקוּתָם בְּהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ הוּא תְּפָאֲרוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ, וּמַעֲבִיר בְּשִׁבִילֵם פְּשַׁעֵי הַדּוֹר, זֹאת הַמְשַׁמְעוֹת הַפְּשׁוּטָה שֶׁל 'עוֹבֵר עַל פְּשַׁע' שְׁמוּחַל עַל עוֹוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל יְדֵי שְׁנַתְעוֹרְרָה לְמַעַלָּה מִיַּד הַתְּפָאֲרָה בְּכַח הַצַּדִּיקִים, נִמְשַׁכְת מִמִּילָא מִיַּדָּה זֹאת גַּם לְעַבּוֹר עַל פְּשַׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא גַּם כֵּן תְּפָאֲרָה וְכִבּוּד שָׁמַיִם, וּמִלְבַּד זֹאת מַעַלָּה יִתִּירָה וְנוֹסֶפֶת - וּמוֹרִיד הַחֲסֵד וְהַשְּׁפַע עוֹלָמוֹת וְלֹא כְּמִידַת הַחֲסֵד הַרְאִשׁוֹן שֶׁהוּא מְטִי וְלֹא מְטִי, אֲלֵא מְכִיּוֹן שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי הַצַּדִּיקִים מִמִּילָא הוּא נִמְשָׁךְ כִּפִּי יִכּוֹלְת הַעוֹלָם לְקַבֵּל, כִּי 'פְּשַׁע' נִהְפָּךְ לְשִׁפְעָה עַל יְדָם הַשְּׁפַע שֶׁהִיא מְצוּמָצָם לְפִי מְדִרְגַת הַעוֹלָמוֹת וְחִסְרוֹנוֹתֵיהֶם שְׁנַתְּהוּוֹ עַל יְדֵי חֲטָאֵיהֶם שֶׁהֶם הַפְּשַׁע, וְהַצַּדִּיקִים מַעֲלִים

מהדורה חדשה מפוארה, מאירת עינים, שלא נראה כמותה אור המאיר המבואר

מבואר"ר זאב וואלף מזוטאמיר

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

בית
אור החיים

מוסדות תורה ותפילה

בראשות הגאון רבי
מנחם מענדל פומרניץ
שליט"א

החבורת אור החיים' - סניף לאנדאן

בשורה טובה תדשין עצם

בסיעתא דשמיא

פוחים ערש"ק הבעל"ט פרשת שלח

בהיכל הכולל ביהמ"ד סאטמאר 26 CLAPTON COMMON

'חבורת אור החיים'

לבחורי חמד שילמדו בצוותא ויתענגו בספר אור החיים הקדוש
בידוע לכל מעלת וסגולת הלימוד בספר הקדוש שמאיר
ומטהר את הנפש.

זמן סדרי הלימוד בשעה 17:00

בסוף הלימוד יזכו הבחורים להתענג ולשמוע דברי חיזוק
והתעוררות מפי רבני ומשפיעי עירנו שליט"א

לתוספת חיזוק ועידוד יחולקו כרטיסים מיוחדים מידי שבת
בשבתו לאחר הסדרים, לרכישת ספרים מפוארים מהוצאת
ממלכת התורה 'עוז והדר'

המצפים לבואכם לשלום

ראשי החבורת 'אור החיים'

לכבוד פתיחת החבורה תתקיים הגרלה על ש"ס מהדורת כ"ס מהודר
ועוד סטים מספרי חסידות בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

לפרטים

נא להתקשר לדרב נפתלי הירץ שטערן 07930858325

או לדרב עקיבא יוסף ערליך 07768396915

כיבוד קל במקום